

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ČESKO-NĚMECKÝCH AREÁLOVÝCH STUDIÍ A GERMANISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

SROVNÁNÍ ETICKÉHO KODEXU ÚŘEDNÍKA VEŘEJNÉ SPRÁVY
V ČESKÉ A RAKOUSKÉ REPUBLICCE

Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Šepták, Ph.D.

Autor práce: Veronika Hazuková

Studijní obor: Česko-německá areálová studia

Ročník: 3.

2021

Prohlašuji,

že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracoval(a) pouze s použitím pramenů

a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

V Českých Budějovicích dne 6. 5. 2021



Veronika Hazuková

Poděkování

Ráda bych poděkovala panu PhDr. Miroslavu Šeptákovi, Ph.D. za vedení práce a cenné odborné rady. Dále bych chtěla vyjádřit svou vděčnost všem tajemníkům, kteří mi pomohli s dotazníkovým šetřením a Ministerstvu vnitra České republiky za cenné informace. V neposlední řadě pak své rodině za trpělivost a pochopení.

ANOTACE

Tato práce se koncentruje na komparaci etických kodexů úředníků veřejné správy v České a Rakouské republice. Nejprve je výběr těchto dvou států podložen společným historickým vývojem a vývojem veřejné správy. Není však opomenuta ani stránka interkulturních rozdílů. Následně se práce věnuje deskripci obou etických kodexů spolu s etickým kodexem Evropské unie, ze kterého oba vychází. Poté je provedena komparace všech tří etických kodexů a to nejen na základě předchozí deskripce, ale i na výsledcích získaných z dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření bylo provedeno jak v České, tak v Rakouské republice. Respondenti byli v České republice úředníci a zaměstnanci úřadů obcí s rozšířenou působností a v Rakouské republice na ekvivalentní úrovni okresů tzv. Bezirk.

Klíčová slova

Etický kodex; veřejná správa; úředník a zaměstnanec veřejné správy, Evropská unie; korupce; interkulturní komunikace; komparace.

ANOTATION

The thesis is concentrated on comparison of ethical codes of public administration civil servants in Czech Republic and Austria. First of all, the choice of this two states is based on common history and development of public administration. Aspect of intercultural differences is not omitted. The thesis aims on description of both ethical codes along with ethical code of European Union, which are both codes based on. Thereafter the comparison of all three codes is performed on the base of previous description and results obtained by survey. Survey was made in Czech Republic and Austria. The civil servants and employees of municipalities with extended competence and the civil servants on equal level of districts, so-called Bezirk, in Austria are respondents of the survey.

Keywords

Ethical code, public administration, civil servant and employee of public administration, European Union, corruption, intercultural communication, comparison

OBSAH

ÚVOD	6
1. Historický aspekt	11
1.1 Území a obyvatelstvo států	12
1.2 Historické mezníky	13
2. Aspekt společného vývoje veřejné správy	20
2.1 Období do roku 1848	20
2.2 Období v letech 1848-1918.....	22
2.3 Období od roku 1938 po současnost	25
3. Češi a Rakušané z pohledu interkulturní komunikace	27
3.1 Kulturní dimenze dle Geerta Hofsteda u Čechů a Rakušanů	29
4. Systémy veřejné správy v České a Rakouské republice.....	34
4.1 Systém veřejné správy v České republice	35
4.1.1 Postavení úředníků veřejné správy v České republice.....	37
4.2 Systém veřejné správy v Rakouské republice	39
4.2.1 Postavení úředníků veřejné správy v Rakouské republice.....	41
5. Srovnání etických kodexů České a Rakouské republiky.....	43
5.1 Etika	43
5.1.1 Základní terminologie etiky.....	45
5.2 Etický kodex.....	46
5.3 Evropský kodex řádné správní praxe	48
5.4 Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy	52
5.5 Die VerANTWORTUNG liegt bei mir.....	61
5.6 Komparace etických kodexů	85
6. Dotazníkové šetření	90
6.1 Dotazník ke kodexům a jeho rozbor	92
6.2 Průběh a výsledky dotazníkového šetření	97
6.3 Výsledky výzkumu z pohledu interkulturní komunikace	108
ZÁVĚR	110
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	114
SEZNAM OBRÁZKŮ	123
SEZNAM TABULEK	124
SEZNAM GRAFŮ	125
SEZNAM PŘÍLOH.....	126

1. ÚVOD

V prosinci 2019 zveřejnila Evropská komise výsledek průzkumu veřejného mínění zaměřeného na vnímání korupce uskutečněného v rámci 28 členských zemí. Názor respondentů byl zpracován do přehledných grafů, které zobrazují celkovou percepci napříč Evropskou unií.¹ Mimo jiné z nich vyplynulo, že 71 % dotázaných shledává míru korupce jako rozšířenou. Výsledek průzkumu veřejného mínění byl zpracován také pro každou členskou zemi samostatně; ukázal, že v České republice je vnímání rozšíření korupce daleko intenzivnější, a to o 16 % než evropský průměr.² Z již uvedeného výzkumu také vyplynulo, že mezi nejčastější korupční prostředí patří hned vedle politiky veřejná správa, z níž byli především jmenováni zmíněni úředníci přidělující veřejné zakázky a vydávající živnostenské oprávnění a působící v rámci stavebního řízení.³ Na základě *Smlouvy o fungování Evropské unie*, v článku 83 odstavce 1, byla korupce jasně označena, jako trestný čin hned vedle tak závažných trestných činností, jako je například terorismus, obchod s lidmi i sexuální vykořisťování žen a dětí, nedovolený obchod s drogami, a další. Proto si Evropský parlament a Rada Evropské unie vyhradili právo proti nim bojovat pomocí směrnic udávající minimální společná pravidla a případné sankce za jejich porušení.⁴ Výrazem snahy o snížení korupčního jednání Evropské unie je například *Úmluva proti korupci úředníků*, v jejíž návaznosti byly vydány různě zpracované etické kodexy pro úředníky jednotlivých členských států.⁵ Dalším příkladem snahy eliminace korupce v rámci Evropské unie bylo přijetí *Evropského kodexu řádné správní praxe*.⁶ Korupce se považuje za velmi závažný jev. Avšak i přesto,

¹ European Commission. DGs. Communication. Public Opinion. Corruption – December 2019. Factsheets in national language. [online] © European Union, 1995-2020. [cit. 2020-11-21] Dostupné z: <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2176>.

² Příloha č. 1.

³ Příloha č. 2.

⁴ Evropská Unie. Právo EU. Smlouvy EU. Smlouvy v platnosti. Smlouvy o fungování Evropské unie. [online] © European Union, 1995-2020. [cit. 2020-11-21] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016E/TXT&from=EN>.

⁵ Úmluva o boji proti korupci úředníků Evropských společenství nebo členských států Evropské unie, vypracovaná na základě článku 3 odst. 2 písm. c) Smlouvy o Evropské unii (Úř. věst. C 195, 25.6.1997, s. 2–11) EUR-Lex. Shrnutí právních předpisů EU, Úmluva o boji proti korupci úředníků [online] © Evropská unie, 1998-2021. [cit. 2021-02-13] Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=CELEX:41997A0625\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=CELEX:41997A0625(01)).

⁶ Evropský veřejný ochránce práv. Tiskové středisko. Publikace. Evropský kodex řádné správní praxe. [online] © Evropská unie, 1995-2020. [cit. 2020-11-21] Dostupné z: <https://www.ombudsman.europa.eu/cs/publication/cs/3510>.

jaká se vyvíjí snaha o její minimalizaci a vymýcení, ji veřejnost stále považuje za běžnou.

Uvedené výsledky veřejného mínění v kontextu přístupu Evropské unie k této problematice vedou ke spoustě otázek interdisciplinární povahy, například: Je korupce tak závažný zločin? Je možné, ji považovat v určité míře za etickou? Co dnes člověk považuje za etické? Je v rámci správy státu etika na místě? Stačí úředníkovi vlastní „interně“ nastavený žebříček hodnot, nebo potřebuje etickou „externí“ příručku? Když už je takový etický kodex k dispozici, řídí se jím, anebo jde stále svou vlastní cestou? Liší se pojetí a chápání etiky v rámci jednotlivých států a je možné, aby bylo historicky ovlivněno? Tyto otázky se staly podnětem k výběru tématu mé diplomové práce. Pro nalezení odpovědí na ně, se jeví jako vhodné analyzovat etický kodex úředníků. Kromě toho rozdílnost chápání míry korupce v jednotlivých státech plynoucí z výsledků výše uvedeného průzkumu veřejného mínění vybízí k porovnání etických kodexů vícera států a rovněž s již zmíněným *Evropským kodexem řádné správní praxe*.⁷ Pro komparaci s Českou republikou pokládám za nejvhodnější Rakousko, které spojuje společná historie v rámci jednoho státního celku, a tudíž i sdílení identického systému veřejné správy.

Jejich sociologicko-kulturní dědictví je tedy v mnohých směrech podobné. To se odráží i na jejich projevech a vnímání otázek etiky, systémů společnosti atd., což mimo jiné sledují i disciplíny jako je interkulturní komunikace a areálová lingvistika. V neposlední řadě je pak poji společná platforma Evropské unie. V práci budu uplatňovat interdisciplinární přístup, konkrétně se bude jednat o metody zkoumání uplatňované v politologii, sociologii, interkulturní komunikaci a areálové lingvistice. Kombinace těchto vědeckých oblastí není neobvyklá. Spojení politologie a sociologie dokonce vyústila ve vznik nového vědního oboru, jedná se o tzv. politickou sociologii.⁸ Aplikované metody v rámci výzkumu budou komparace a dotazník.⁹

Aplikace postupů komparativní metody v rámci zvoleného tématu se bude týkat následujících dokumentů: *Usnesení vlády ČR č. 331, ze dne 9. května 2012 o Etickém kodexu úředníků a zaměstnanců veřejné správy, Die VerANTWORTung liegt bei mir*

⁷ Evropský veřejný ochránce práv. Tiskové středisko. Publikace. Evropský kodex řádné správní praxe. [online] © Evropská unie, 1995-2020. [cit. 2020-11-21] Dostupné z: <https://www.ombudsman.europa.eu/cs/publication/cs/3510>.

⁸ CABADA, Ladislav; KUBÁT Michal a kol. Úvod do studia politické vědy. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, s. 364.

⁹ DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra a kol. Základní modely demokratických systémů: komparace politických systémů. Praha: Oeconomica, 2008, s. 8.

a *Evropský kodex řádné správní praxe*, ze kterého oba kodexy vychází.¹⁰ Nejprve bude provedena deskripce jednotlivých kodexů a následně provedena komparace. Cílem srovnání bude stanovit odlišnosti a shody v pojetí uvedených etických kodexů. Kritéria pro analýzu budou společná historie, kulturní dimenze a výsledky dotazníků. Komparace bude provedena synchronně (i v rámci historie, bude zacíleno na dopady historických událostí na dnešní společnost).

Nedílnou součástí diplomové práce bude dotazník. Využití dotazníku není vyhrazeno pro specifický výzkumný problém. Lze jej použít v rámci sběru dat pro případové studie, experimenty, pozorování nebo i statistické šetření, proto je velmi univerzální. Hlavní zájem výzkumníka by měl být odražen v obsahu a organizaci.¹¹

Jako báze pro následný výzkum poslouží v první kapitole komparace obou států v různých oblastech. První část se bude věnovat připomenutím společné historie.¹² Druhá kapitola bude vycházet z hypotézy, že i přes jejich společnou historii, se mentalita obou zemí značně rozchází, a proto by se přístup jejich úředníků k etickému kodexu a tématům s ním spjatým (například lobismus, korupce, dar, využívání normativních příruček a podobně) mohl lišit. Tudiž budou zohledněny i v odlišných kulturních dimenzích.¹³ Ty nabídnou vysvětlení základních interkulturních rozdílů a osvětlí historicky podmíněná paradigmatata a stereotypy, které se obou národů týkají. Následovat bude v další kapitole popis systémů veřejné správy obou států a pozic úředníků v nich. V průběhu práce bude i objasněno rozdílné postavení úředníků a zaměstnanců veřejné

¹⁰ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Jednání vlády. Dokumenty vlády. 2012. 2012-05-09 (Usnesení č. 327–342). 398/12 Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy. [online] © Úřad vlády České republiky, 2021. [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2012-05-09>.

Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Moderner Arbeitgeber. Korruptionsspraevention, Compliance und Integrität. Verhaltenskodex [cit. 2020-02-23] Dostupné z: https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/moderner_arbeitgeber/korruptionspraevention/verhaltenskodex/Verhaltenskodex.html.

Evropský veřejný ochránce práv. Tiskové středisko. Publikace. Evropský kodex řádné správní praxe. [online] © Evropská unie, 1995-2020. [cit. 2020-11-21] Dostupné z: <https://www.ombudsman.europa.eu/cs/publication/cs/3510>

¹¹ HENDL, Jan a Jiří REMR. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál, 2017, s. 82.

¹² KONRÁD, Ota, ed., PREZI, Nikolas, ed., SCHMOLLER, Hildegard, ŠMIDRKAL, Václav, ed. *Nachbarn: ein österreichisch-tschechisches Geschichtsbuch*. Weitra: Bibliothek der Provinz, 2019. ISBN 978-3-99028-817-7.

¹³ NOVÝ, Ivan a Sylvia SCHROLL-MACHL. *Interkulturní komunikace: Češi a Němci*. 2. vydání. Praha: Management Press, 2015. ISBN 978-80-7261-298-7.

ROSINSKI, Philippe. *Koučování v multikulturním prostředí: nové nástroje využití národních, firemních a profesních odlišností*. Praha: Management Press, 2009. ISBN 978-80-7261-195-9.

PRŮCHA, Jan. *Interkulturní komunikace*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3069-1.

HOFSTEDÉ, Geert a HOFSTEDÉ, Gert Jan. *Kultury a organizace: software lidské mysli: spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití*. Praha: Linde, 2007. ISBN 80-86131-70-X.

správy. Tento jev bude sledován a objasněn jak v České, tak i Rakouské republice. Zvláštní pozornost bude věnována postu úředníka a zaměstnance veřejné správy (v Rakousku rozdělení na *Beamte* a *Vertragbedienste*). V neposlední řadě bude zpracována i charakteristika jednotlivých etických kodexů. Jejich vývoj, forma, obsah a uživatelská přístupnost. To vše je zohledněno ve výsledné komparaci.

Hlavním informační zdrojem pro historickou část je publikace editována Otou Konrádem, Hildegard Schmollerovou, Niklasem Perzim a Václavem Šmidrkalem *Nachbarn: ein österreichisch-tschechisches Geschichtsbuch*, která je výchozí publikací stálé konference rakouských a českých historiků ke společnému kulturnímu dědictví.¹⁴ Přehledně přibližuje dějiny obou zemí do souvislostí. Kniha *Geschichte Österreichs: Kultur - Gesellschaft – Politik* od historika Karla Vocelky, reflektuje minulost Rakouska z politického, společenského a kulturního hlediska.¹⁵ Dalším velmi nosným zdrojem je kolektivní monografie *Dějiny Rakouska*, které je velmi příhodně doplněno názornými mapami.¹⁶ Pro české dějiny pak je mimo jiné využito jako výchozí další kolektivní dílo, *Velké dějiny zemí Koruny české, Tématická řada: Stát*,¹⁷ které se nejvíce koncentruje na vývoj zemí Koruny české k autonomnímu státu. Pro vývoj veřejné správy pak byla nejvíce využita monografie Karla Schelleho, konkrétně *Vývoj veřejné správy v letech 1848-1948*,¹⁸ která díky svému učebnicovému charakteru nabízí dobrý přehled, avšak dostatečně podrobný pro vývoj veřejné správy. O vývoji veřejné správy pojednává i kniha Karla Laciny a Vladimíra Čecháka *Evropské systémy veřejné správy* a Martiny Haláskové *Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie*, které reflektují vývoj v celé Evropě. Obě uvedené publikace pak obsahují i současnou veřejnou správu a postavení úředníků. Na veřejnou správu se kromě jiných důležitých témat zaměřuje Anton Pelinka a Sieglinde Rosenberger a jejich *Österreichische Politik: Grundlagen, Strukturen, Trends*.¹⁹ Pro ukotvení základní terminologie pokládám za vhodnou kniha od politoložky Blanky Říchové, *Úvod do současné politologie: [srovnávací analýza*

¹⁴ KONRÁD, Ota, ed., PREZI, Nikolas, ed., SCHMOLLER, Hildegard, ŠMIDRKAL, Václav, ed. *Nachbarn: ein österreichisch-tschechisches Geschichtsbuch*. Weitra: Bibliothek der Provinz, 2019.

¹⁵ VOCELKA, Karl. *Geschichte Österreichs: Kultur - Gesellschaft - Politik*. 6. Auflage, reprint 2011. München: Heyne, 2011.

¹⁶ HLAVAČKA, MĚŘINSKÝ, Zdeněk, VEBER, Milan, VÁCLAV, Petr, VOREL, Miloslav, POLÍVKA a Martin WIHODA. *Dějiny Rakouska*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009

¹⁷ ADAMOVIČ, Karolína, LOJEK, Antonín, SCHELLE, Karel a TAUCHEN, Jaromír. *Velké dějiny zemí Koruny české, Tématická řada: Stát*. Litomyšl: Paseka, 2015

¹⁸ SCHELLE, Karel. *Vývoj veřejné správy v letech 1848-1948*. Praha: Eurolex Bohemia, 2002.

¹⁹ PELINKA Anton a ROSENBERGER, Sieglinde. *Österreichische Politik: Grundlagen, Strukturen, Trends*. 2. aktualisierte Auflage, Wien: WUV, 2003.

demokratických politických systémů] anebo publikaci napsanou Pavlem Káňou *Základy veřejné správy*.²⁰ Důležitým zdrojem pro tuto část jsou také obě ústavy²¹ a zákony (např. zákon č. 312/2002 Sb. o úřednících územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů,²² *Vertragsbedienstetengesetz*).²³ Pro interkulturní komunikaci je pak výchozí publikací studie sociologa a psychologa Geerta Hofsteda a jeho syna Gerta Jana Hofsteda *Kultury a organizace: software lidské mysli: spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití*²⁴ a na ně navazující studie od sociologa a psychologa Ivana Nového a psychologičky Sylvie Schroll-Machlové, která byla publikována v knize *Interkulturní komunikace: Češi a Němci*.²⁵

Nedílnou součástí diplomové práce je i dotazníkové šetření, které si klade za cíl provést průzkum využívání etických kodexů úředníky obou zemí. Dále se snaží zjistit uživatelskou přístupnost jednotlivých etických kodexů. Dotazník bude sestaven tak, aby co nejvíce dokázal vypovědět postoje respondentů a měl co nejvyšší výpovědní hodnotu. Pomocí výsledků dotazníku, komparace obou států a všech tří etických kodexů bude popsán současný přístup států a jejich úředníků ve sporných otázkách etiky. Tím se bude snažit práce odpovědět na svou základní hypotézu, která se zakládá na podobnosti obou států, která by se mohla odrážet právě i v pojetí etických kodexů a užití jejich úředníků.

Cílem diplomové práce tedy je srovnání etických kodexů úředníků veřejné správy v České a Rakouské republice. Díky dotazníkovému šetření se zaměřuji i na přijetí, chápání, dodržování, provádění kontroly u uvedených etických kodexů a tamních úředníků a zaměstnanců veřejné správy.

²⁰ KÁŇA, Pavel. *Základy veřejné správy*. 2., aktualiz. vyd. Ostrava: Montanex, 2007.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. Úvod do současné politologie: [srovnávací analýza demokratických politických systémů]. Vyd. 3. Praha: Portál, 2012.

²¹ ČESKO. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ústava České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#c11-1>

Rechtsinformationssystem des Bundes. Trefferliste. Suche. Suchebegriff. Verfassungsgesetz. 2021 Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort.[cit. 2021-03-16] [online] © Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20010295>.

²² Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-312#p2-4>.

²³ Rechtsinformationssystem des Bundes. Trefferliste. Suche. Bundesrecht konsolidiert: Gesamte Rechtsvorschrift für *Vertragsbedienstetengesetz* 1948, Fassung vom 20.04.2021. [online]. © 2021 Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort. [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10008115>.

²⁴ HOFSTEDÉ, Geert a HOFSTEDÉ, Gert Jan. *Kultury a organizace: software lidské mysli: spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití*. Praha: Linde, 2007.

²⁵ NOVÝ, Ivan a Sylvie SCHROLL-MACHL. *Interkulturní komunikace: Češi a Němci*. 2. vydání. Praha: Management Press, 2015.

2. HISTORICKÝ ASPEKT

Prvním kritériem pro výběr České a Rakouské republiky představuje společná historie, která by měla podpořit základní hypotézu o obdobném vývoji veřejné správy v obou zemích. Výklad bude koncipován chronologicky s důrazem na zásadní události s ohledem na společný vývoj. Předem je však nutné si uvědomit, že do historických území pod rakouskou správou nespádají pouze území současné alpské republiky, ale všechna území, která zahrnovala a spravovala habsburská monarchie. Součástí říše byly národnostní území například Země koruny české. Na tuto problematiku upozorňuje nejméně jeden badatel, například kolektiv autorů pod Václavem Veberem v knize *Dějiny Rakouska*.²⁶ V *Geschichte Österreichs: Kultur - Gesellschaft – Politik*²⁷ od Karla Vocelky je pojmána historie Rakouska mezi lety 1526 a 1918 spíše jako historie (střední) Evropy tzv. „(mittel)europäische“ a teprve po roce 1918 jako historii Rakouské republiky. V roce 1526 Ferdinand I. získal mimo Zhořelecka, Chorvatska, Lužice, Moravy, Opole, Slezska, Těšínska, Uhry i země Koruny české (V zemích Koruny české byl zvolen 23. října 1526 dobrovolně a svobodně českými stavy králem a v roce 1558 císařem Svaté říše římské a národa německého). Rok 1918 je uveden z důvodu rozpadu Rakousko-uherské říše na jednotlivé nástupnické státy.

Tato forma zjednodušení, kterou sám Karl Vocelka²⁸ vnímá v některých parametrech za nedostatečnou, však není pro tuto práci zcela relevantní, a proto se přikloní k pojetí historie v publikaci *Nachbarn: ein österreichisch-tschechisches Geschichtsbuch*.²⁹ To klade vedle sebe historii území Rakouska a Česka i v rámci Habsburské říše.

²⁶ HLAVAČKA, MĚŘÍNSKÝ, Zdeněk, VEBER, Milan, Václav, Petr VOREL, Miloslav POLÍVKA a Martin WIHODA. *Dějiny Rakouska*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009.

²⁷ VOCELKA, Karl. *Geschichte Österreichs: Kultur - Gesellschaft - Politik*. 6. Auflage, reprint 2011. München: Heyne, 2011, s. 9.

²⁸ Tamtéž.

²⁹ KONRÁD, Ota, ed., PREZI, Nikolas, ed., SCHMOLLER, Hildegard, ŠMIDRKAL, Václav, ed. *Nachbarn: ein österreichisch-tschechisches Geschichtsbuch*. Weitra: Bibliothek der Provinz, 2019.

2.1 Území a obyvatelstvo států

Už při prvotní snaze vytyčit území, lid nebo národ vyvstanou značné problémy u obou států. Při popisu všech těchto entit se zákonitě zrcadlí i momentální politická realita, tzn., že se jejich pojetí liší i v rámci historie.³⁰

V současnosti jsou Rakousko a Česko geograficky chápány jako země, které leží v centrální Evropě (dle německého pojetí „*Zentraleuropa*“). Uvedený koncept je definuje jako oblast mezi severní, jižní, východní a západní Evropou. Vedle toho se uvádí i kulturněhistorický pojem „*Mitteleuropa*“, tj. část východní Evropy ležící mezi velkými národními státy západu a Ruskem. Dalšími charakterizujícími aspekty pojetí hranic států byly například pozice v rámci jazykových hranic (germánské, slovanské, románské), úroveň přijetí feudálního systému (tzv. Hajnalova linie). Ze všech těchto pohledů se však Rakousko a Česko nachází na okraji západní Evropy.³¹

Naproti tomu z pohledu historických dopravních tras se státy nacházely ve středu Evropy. Tyto trasy spojovaly Západ a Východ a stejně tak Sever a Jih. Jako příklady za všechny lze uvést trasy: Norimberk – Praha, z Janova do jižního Německa a západních Čech, od Jadranu přes Salcburk taktéž do jižního Německa, nebo přes Vídeň, Brno a Krakov až k Baltu a do Ruska. I přestože jsou oba státy vnitrozemské, vždy byla velmi významná i lodní doprava. Na českém území byla výhodnější, jelikož Labe se vlévá do Severního moře a Odra do Baltu, naproti tomu mělo Rakousko přístup díky Dunaji pouze k Černému moři. Tyto obchodní trasy pak byly v devatenáctém století značně urychleny železnicí.³² Konkrétním příkladem takové obchodní stezky je tzv. Zlatá stezka.³³

Obyvatelstvo obou zemí bylo historicky vícejazyčné. Čechy a Morava byly české s různě rozsáhlými pásy německojazyčného pohraničí s „jazykovými ostrovy“ například Brno, České Budějovice, Jihlava. Němci přišli do českých zemí převážně ve 12. a 13. století a hovořili slezským, franckým, saským a bavorským dialektem. České Slezsko bylo dokonce trojjazyčné - čeština, němčina a polština. V letech 1945-1946

³⁰ HLAVAČKA, MĚŘÍNSKÝ, Zdeněk, VEBER, Milan, Václav, Petr VOREL, Miloslav POLÍVKA a Martin WIHODA. Dějiny Rakouska. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009, s. 5.

³¹ PERZI, Niklas, KONRÁD, Ota, SCHMOLLER, Hildegard, ŠMIDRKAL, Václav. Einleitung. In: KONRÁD, Ota, ed., PREZI, Nikolas, ed., SCHMOLLER, Hildegard, ŠMIDRKAL, Václav, ed. Nachbarn: ein österreichisch-tschechisches Geschichtsbuch. Weitra: Bibliothek der Provinz, 2019, s. 19-20.

³² Tamtéž.

³³ KUBŮ, František, ZAVŘEL, Petr a KERSCHER, Hermann. Zlatá stezka: historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty, 4: Úsek státní hranice - Pasov. Prachatice: Prachatické muzeum Prachatice, 2015. s. 8-9.

byl transferem Němců jejich počet snížen na několikatisícovou menšinu. Rakousko bylo v alpských zemích Štýrsko, Korutany a Tyrolsko převážně německojazyčné. Přesto se v prvních dvou vyskytovala i slovinština a v Tyrolsku italština a ladinština. V Burgenlandu a Vídni se zase vyskytují přistěhovalecké menšiny Čechů, Slováků, Chorvatů, Maďarů a Romů/Sintů. Zmíněné menšiny mají dodnes v rámci rakouského práva pozici chráněných menšin (Volksgruppen).³⁴

Neopomenutelným tématem při obecném popisu obou zemí v průřezu dějin je i náboženství. Již od raného středověku přijala střední Evropa římskokatolické křesťanství. Vedle dominantní latiny některé české kláštery však užívaly i slovanský jazyk jako církevní. Do obou zemí od 10. století přicházeli Židé. Ti však byli mnohdy pronásledováni a nuceni k přestěhování. Roku 1671 došlo k jejich vyhnání z Vídně a Dolních Rakous. Jejich útočištěm se stala Morava a Čechy, kde podél hranic vznikaly židovská sídliště, z nichž se především kvůli holokaustu uchovalo jen zlomek synagog a hřbitovů.³⁵

2.2 Historické mezníky

Jak již bylo v úvodu kapitoly zmíněno, pro tuto práci budou vybrány jen nejrelevantnější historické body, které mohly ovlivnit veřejné správu, nebo přístup k ní u obou států. Jednotlivé mezníky sice budou řazeny chronologicky, avšak mnohdy budou vědomě přeskočeny i celé dekády.

I přesto, že se historie obou sousedících území v průběhu historie několikrát střetla (například obecně byly obě země na periferii Francké říše, od 10. století do roku 1806 byly součástí Svaté říše římské,³⁶ konkrétně například střet Přemysla Otakara II. a Rudolfa Habsburského v bitvě na Moravském poli 1278), soustředí se tato práce především na historii začínající nadvládou Habsburků.³⁷ Prvním pro tuto práci významným momentem je rok 1526, kdy byla poražena uherská armáda v čele s Ludvíkem Jagellon-

³⁴ HLAVAČKA, MĚŘÍNSKÝ, Zdeněk, VEBER, Milan, Václav, Petr VOREL, Miloslav POLÍVKA a Martin WIHODA. Dějiny Rakouska. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009, s. 135.

³⁵ PERZI, Niklas, KONRÁD, Ota, SCHMOLLER, Hildegard, ŠMIDRKAL, Václav. Einleitung. In: KONRÁD, Ota, ed., PREZI, Nikolas, ed., SCHMOLLER, Hildegard, ŠMIDRKAL, Václav, ed. Nachbar: ein österreichisch-tschechisches Geschichtsbuch. Weitra: Bibliothek der Provinz, 2019, s. 20.

³⁶ Tamtéž, s. 22.

³⁷ GALANDAUER, Jan a HONZÍK, Miroslav. Osud trůnu habsburského. Praha: Panorama, 1982, s. 20.

ským. Ten po sobě nezanechal dědice, kterým se stal, jak již bylo zmíněno právě Ferdinand I. Habsburský.³⁸

Podstatné je též, že se Čechy staly od 15. století ohniskem reformátorství. Mistr Jan Hus byl kvůli snaze o církevní a náboženské reformy roku 1415 upálen v Kostnici. To se stalo jedním z významných podnětů k otevřeným střetům mezi příznivci svobodného vyznávání podobojí a katolické církve, které přerostlo ve vojenské střety mezi „husity a křižáky“. Na základě nátlaku těchto bojů Maxmilián II. ústně vyhlásil českou konfesi (Confessio Bohemica) povolující vlastní vyznání, kterou písemně tzv. Majestátem roku 1609 potvrdil Rudolf II. Habsburský. České stavy mu posléze poskytly podporu proti jeho bratrovi Matyášovi v tzv. Bruderzwist, ve kterém tyto bratři soupeřily o trůn. Po smrti Rudolfa II. usedl na trůn právě Matyáš a po jeho smrti (1619) Ferdinand II. České stavy se začaly bouřit. Jejich země, která měla možnost volit svého krále, se stávala pomalu součástí monarchistické unie s centralistickou tendencí. Eskalace sporů mezi římskokatolickou církví a stoupenci reformace, především kalvinisty a luterány spolu s bojem o politickou nadvládu v Evropě vedly k rozpoutání třicetileté války. Za její počátek je pokládáno stavovské povstání v Čechách, jež kulminovalo bitvou na Bílé hoře roku 1620. Důsledkem prohry stavovských vojsk byla poprava 27 pánů a vydání tzv. obnovené zřízení zemské z roku 1627.³⁹

Obnovené zřízení zemské nahradilo stavovský systém panovnickým absolutismem. Země koruny české od té doby podléhali dědičnému právu Habsburků a tím došlo k posílení moci české královské dvorské kanceláře ve Vídni. Soudy musely své rozsudky v odnětí cti, či rozsudky smrti, této kanceláři odevzdat a nechat schválit panovníkem. A pouze ten směl i jmenovat zemské úředníky a jemu se zodpovídali. Jako úřední jazyk byla k češtině zrovnoprávněna němčina.⁴⁰ To v souvislosti s jediným povoleným náboženstvím - katolictvím a v kombinaci s konfiskací majetku poražených Čechů způsobilo značný odliv českých elit do zahraničí. Jejich náhradou byla z velké části německy mluvící šlechta. V kombinaci s obnoveným zřízením zemským docházelo ke značné

³⁸ ADAMOVIČ, Karolina, LOJEK, Antonín, SCHELLE, Karel a TAUCHEN, Jaromír. Velké dějiny zemí Koruny české, Tematická řada: Stát. Litomyšl: Paseka, 2015, s. 124.

³⁹ HAAS, Hans, VELEK, Luboš. Die böhmischen und österreichischen Länder von Mittelalter bis in die Neuzeit. In: KONRÁD, Ota, ed., PREZI, Nikolas, ed., SCHMOLLER, Hildegard, ŠMIDRKAL, Václav, ed. Nachbarn: ein österreichisch-tschechisches Geschichtsbuch. Weitra: Bibliothek der Provinz, 2019, s. 26.

⁴⁰ JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, KNOLL, Vilém a RUNDOVÁ, Alena. Mezníky českých právních dějin. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 82-86.

germanizaci. Pro podporu církve zaujalo duchovenstvo první místo v zemském sněmu na úkor zbylých stavů.⁴¹

Dalším významným mezníkem pro území celé habsburské monarchie byly absolutistické reformy Marie Terezie a jejího syna Josefa II, například zavedení povinné školní docházky (1774), snížení roboty (1775), Patent o zrušení nevolnictví (1781), Toleranční patent (1781). Mnohé další reformy zasáhly i do státní správy (podrobnější informace viz kapitola Vývoj státní správy).⁴² Na základě návrhu poslance Hanse Kudliča rakouský říšský sněm zrušil i instituci poddanství. Sedláci si mohli za „mírnou náhradu“ zakoupit půdu, kterou doposud dědičně drželi. A tím se všichni v říši stali občany. Stavby se již neposuzovaly především na základě původu, ale výkonu. Tím se mohlo dopředu společnosti dostat i movité a vzdělané „občanstvo“ (tzv. Bürger-tum).⁴³

Díky Napoleonským válkám a Vídeňskému kongresu opětovně získala Habsburská monarchie respektovanou pozici v rámci kontinentální Evropy. Zároveň zanikla Svatá říše římská (1806), na jejíž místo nastoupil Německý spolek (1815), který spojoval jinak suverénní státy a byl čistě účelový. V předbřeznové době (tj. od roku 1815-1845) se ukotvovala myšlenka spojení pojmů národ, demokracie a stát. Sebeuvědomění existence jednotlivých národů se rozvíjelo nejenom napříč celou Evropou, ale i habsburskou Monarchií a až na výjimky (šlechtu, kleriky, Židy), se dostalo do všech společenských stavů, ze kterých se pomalým procesem stávaly společenské třídy.⁴⁴ V téže době vymizela němčina z mnohých českých měst, nebo se stala vedlejším jazykem a hlavním komunikačním prostředkem se stala čeština. Německý jazyk využívali především městské honorace, vojáci, úředníci a soudci.⁴⁵

⁴¹ HAAS, Hans, VELEK, Luboš. Die böhmischen und österreichischen Länder von Mittelalter bis in die Neuzeit. In: KONRÁD, Ota, ed., PREZI, Nikolas, ed., SCHMOLLER, Hildegard, ŠMIDRKAL, Václav, ed. Nachbarn: ein österreichisch-tschechisches Geschichtsbuch. Weitra: Bibliothek der Provinz, 2019, s. 26-27.

⁴² GALANDAUER, Jan a HONZÍK, Miroslav. Osud trůnu habsburského. Praha: Panorama, 1982, s. 264.

⁴³ HAAS, Hans, VELEK, Luboš. Die böhmischen und österreichischen Länder von mittelalter bis in die Neuzeit. In: KONRÁD, Ota, ed., PREZI, Nikolas, ed., SCHMOLLER, Hildegard, ŠMIDRKAL, Václav, ed. Nachbarn: ein österreichisch-tschechisches Geschichtsbuch. Weitra: Bibliothek der Provinz, 2019, s. 30.

⁴⁴ HLAVAČKA, MĚŘÍNSKÝ, Zdeněk, VEBER, Milan, Václav, Petr VOREL, Miloslav POLÍVKA a Martin WIHODA. Dějiny Rakouska. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009, s. 376-386.

⁴⁵ FASORA, Lukáš, HAAS, Hans, VELEK, Luboš. Die böhmischen und österreichischen Länder von 1848 bis 1914. In: KONRÁD, Ota, PREZI, Nikolas, ed., SCHMOLLER, Hildegard, ŠMIDRKAL, Václav, ed. Nachbarn: ein österreichisch-tschechisches Geschichtsbuch. Weitra: Bibliothek der Provinz, 2019, s. 39.

Rok 1848 byl však i pro habsburskou monarchii rokem revolučním. Po březnovém povstání ve Vídni byl odvolán kancléř Metternich, jenž se za svého působení u dvora stal symbolem tvrdé absolutistické vlády. Byla zrušena cenzura a spolu s tím císař Ferdinand I. (V) Dobrotivý vyhlásil v dubnu tzv. Pillersdorfovu ústavu. Hned v květnu měla být však vyhotovena ústava nová. 11. 3. 1848 se také konalo ve Svatováclavských lázních shromáždění, které žádalo obnovení zemí Koruny české, a to i včetně Moravy a Slezska. Dále zmíněné svatováclavské shromáždění chtělo zavést společný sněm a vymoci úplné zrovnoprávnění obou národností ve školách i na úřadech. Této pospolitě myšlence však byla ihned postavena do cesty velkoněmecká myšlenka, tedy spojení všech Němců včetně těch žijících v habsburské monarchii.⁴⁶

Této myšlence však mnozí nakloněny nebyly. Například František Palacký i Karel Havlíček Borovský upřednostňovali ideu austroslavismu. Myšlenka zahrnovala vyrovnání národností v rámci Habsburské monarchie, víceméně tedy prosazovala federalismus a autonomii jednotlivých národů. Toto pojetí odrážel momentální stav společnosti v rámci politického rozložení sil. V jedné z nejkrajnějších variant austroslavismu pak Slovany v rámci říše měli zaštiťovat právě Češi. Vedle tohoto hnutí se rozvinula i idea Václav Hanka a Dušan Lambl.⁴⁷ Po tomto ideovém vzepření, chtělo německé Frankfurtské shromáždění přijmout pouze „habsburské Němce“. Tím by však vznikla monarchova personální unie a to bylo nepřijatelné jak pro panovníka, tak i pro mnohé německorakouské poslance.⁴⁸ Rakouským císařem se v souvislosti s revolučními událostmi v roce 1848 stává mladý František Josef I. v Olomouci.⁴⁹ Potom, co František Josef I. vyhlásil válku Prusku a 3. července 1866 byl poražen u Hradce Králové, poté ustoupila habsburská monarchie od velkoněmeckého řešení a od velkoněmecké otázky bylo odstoupeno definitivně.⁵⁰

Jak již bylo uvedeno, postupný přesun chápání obyvatel od poddaných k občanům vedlo k přestupu od stavů do tříd. Během neoabsolutismu došlo jak k potlačení práv a svobod určitých skupin, tak i k určité revoluci shora, která se snažila zmoderni-

⁴⁶ Tamtéž, s. 41.

⁴⁷ DOUBEK, Vratislav. Česká politika a Rusko: (1848-1914). Praha: Academia, 2004. s. 52-68.

⁴⁸ FASORA, Lukáš, HAAS, Hans, VELEK, Luboš. Die böhmischen und österreichischen Länder von 1848 bis 1914. In: KONRÁD, Ota, ed., PREZI, Nikolas, ed., SCHMOLLER, Hildegard, ŠMIDRKAL, Václav, ed. Nachbarn: ein österreichisch-tschechisches Geschichtsbuch. Weitra: Bibliothek der Provinz, 2019, s. 41.

⁴⁹ CERMAN, Ivo, KUČERA, Martin. Utajená „polokorunovace“ v Olomouci. In: BAHENSKÁ, Marie et al. Habsburkové: 1740-1918 : vznikání občanské společnosti. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2016. s. 756.

⁵⁰ SCHELLE, Karel. Vývoj veřejné správy v letech 1848-1948. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, s. 22.

zovat stát. Díky tomu nabyla Habsburská monarchie značně sociální směr. Sociální zákonodárství a jeho vysoká úroveň učinila ze zemí Koruny české a území Rakouska jednotný pracovní trh. Tento trh měl značně výhodné pracovní podmínky. Zboží mělo nižší kvalitu než na západě, avšak jeho kvantita a nízká cena tento fakt kompenzoval, a tak měla monarchie značný odbyt zboží.⁵¹

V roce 1867 proběhlo rakousko-uherské vyrovnání. Jako výraz nesouhlasu s těmito událostmi byla roku 1868 sepsána deklarace českých poslanců, která se hlásila k českému historickému právu. V návaznosti přislíbil František Josef I., že se nechá korunovat i českým králem, ale k tomu nikdy nedošlo.⁵²

Vzniklé napětí pramenilo z nevyslyšeného volání po federalismu, na jehož místě vznikl těžko definovatelný dualistický stát na absolutistických základech. První světová válka prohloubila vnitropolitickou krizi Rakousko-Uherska, a nakonec vedla k jeho rozpadu a vzniku nástupnických států – kromě jiných také Rakouska a Československa. Jejich vzájemné vztahy záhy eskalovaly vznikem čtyř německých separatistických provincií v pohraničních územích Československa, které požadovaly připojení k Německému Rakousku. Teprve podpis saintgermainské mírové smlouvy 10. září 1919 znamenal normalizaci bilaterální relace.⁵³

Na první pohled by se snad dalo říci, že se historický vývoj opětovně úzce propojil během 2. světové války, ovšem problematika tohoto tématu je mnohem komplikovanější. Rakouská republika zanikla již 13. března 1938 a byla včleněna pod označením „Východní marka“ do Velkoněmecké říše.⁵⁴ Nedlouho poté, 10. dubna 1938 proběhlo referendum o sjednocení Rakouska s Německem, v rámci něhož se 99,73 % rakouských obyvatel vyjádřilo pro připojení k Německu. Je nutné však podotknout, že desetitisíce nepohodlných osob bylo zbaveno volebního práva z politických a rasistických důvodů.

Naproti tomu Československá republika musela na základě Mnichovské dohody, 30. září 1938) odstoupit pohraniční území. Následné období druhé československé republiky netrvalo dlouho a skončilo poměrně záhy, a to vznikem Slovenského štátu

⁵¹ FASORA, Lukáš, HAAS, Hanns a VELEK, Luboš, Die Böhmischen und österreichischen Länder von 1848 bis 1914. In: KONRÁD, Ota. a ŠMIDRKAL, Václav, ed. Nachbarn: ein österreichisch-tschechisches Geschicht buch. Weitra: Bibliothek der Provinz, 2019, s. 48.

⁵² GALANDAUER, Jan a HONZÍK, Miroslav. Osud trůnu habsburského. Praha: Panorama, 1982, s. 315.

⁵³ DEJMEK, Jindřich. Československo, jeho sousedé a velmoci ve XX. století (1918 až 1992): vybrané kapitoly z dějin československé zahraniční politiky. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2002. s. 173.

⁵⁴ srov. SUPPAN, Arnold. Geistes-, Sozial-Und Kulturwissenschaftlicher Anzeiger. In: Zeitschrift der philosophisch-historischen Klasse der Österreichischen Akademie der Wissenschaften. 2016, roč. 151, č. 2, s.181.

a vyhlášením Protektorátu Čechy a Morava.⁵⁵ Třetí říše tedy ke každé zemi přistupovala. Východní marka a Sudety byly přímo začleněny do třetí říše zákony i územní správou. Naproti tomu v Protektorátu Čechy a Morava fungovala tzv. dvoukolejný model organizace veřejné moci. Tzn., že vedle autonomní správy fungovala také rozsáhlá síť okupačního aparátu. Ve většině případů byla autonomní správa podřízena okupačnímu aparátu.⁵⁶

K obnovení Československa došlo po skončení 2. světové války. Rakousko bylo v této době rozděleno do čtyř okupačních zón.⁵⁷ V této době došlo k obnovení diplomatických vztahů, které navazovali plán československé exilové vlády, obnovit se svobodným demokratickým Rakouskem korektní vztahy. Tato idea nebyla narušena ani transferem části německého obyvatelstva z jižních Čech a jižní Moravy. Snaha o obnovení sousedských vztahů však byla ukončena v roce 1948 únorovým pučem komunistů. Během dalších let se bilaterální relace zhoršovala, a to i v důsledku toho, že nedošlo k naplnění očekávání československých komunistů ve větší politické prosazení těch rakouských. Vše vyvrcholilo přijetím Státní smlouvy v květnu 1955, která měla od počátku nezpochybnitelný prozápadní akcent a Rakousko učinila opětovně suverénním státem. Proto také mohla být schválena až po smrti sovětského diktátora Josifa V. Stalina a následném mezinárodním rozvolnění. Následovalo také k schválení zákona o věčně trvající neutralitě rakouskou Národní radou. V Československu však k žádné politické změně nedošlo a tak byla spolupráce mezi Prahou a Vídní značně limitována.⁵⁸ K původně plánovanému navázání korektních diplomatických vztahů došlo až po pádu komunistického režimu v listopadu 1989, hned první týden své funkce se nový ministr zahraničí Jiří Dienstbier se svým rakouským protějškem A. Mockem zúčastnili nedaleko Mikulova stříhání hraničních drátů, jako symbolu pádu železné opony.⁵⁹

⁵⁵ DEJMEK, Jindřich. Československo, jeho sousedé a velmoci ve XX. století (1918 až 1992): vybrané kapitoly z dějin československé zahraniční politiky. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2002. s. 58-59.

⁵⁶ MARŠÁLEK, Pavel. Protektorát Čechy a Morava: státoprávní a politické aspekty nacistického okupačního režimu v českých zemích 1939-1945. V Praze: Karolinum, 2002, s. 64.

⁵⁷ KRÁTKÝ, Karel. Marshallův plán: příspěvek ke vzniku studené války. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. s. 507.

⁵⁸ DEJMEK, Jindřich. Československo, jeho sousedé a velmoci ve XX. století (1918 až 1992): vybrané kapitoly z dějin československé zahraniční politiky. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2002. s. 180-185.

⁵⁹ Tamtéž, s. 194.

Václav Havel se v březnu roku 1993 na univerzitě ve Vídni vyjádřil, že obyvatelé Česka a Rakouska velmi dlouho žili spíš jen vedle sebe, než skutečně.⁶⁰ Po pádu komunismu začaly státy spolupracovat především na obecní úrovni v pohraničí a postupně se jejich spolupráce prohlubovala.⁶¹

Vstupem Rakouské republiky (1995) a České republiky (2004) do Evropské unie, se jejich historie opět spojila úžeji, což dokazuje i vznik hranice překračujících Euroregionů Silva Nortica (Waldviertel) a Šumava (Bayerischer Wald – Mühlviertel). I přesto lze i v rámci novodobé historie nalézt ožahavá témata, například o spor platnost o dekrety prezidenta republiky nebo odlišný pohled na využití jaderné energie a s tím spojené fungování jaderné elektrárny Temelín umístěné nedaleko rakouských hranic.⁶²

⁶⁰ PERZI, Niklas, KONRÁD, Ota, SCHMOLLER, Hildegard, ŠMIDRKAL, Václav. Einleitung. In: KONRÁD, Ota, ed., PREZI, Nikolas, ed., SCHMOLLER, Hildegard, ŠMIDRKAL, Václav, ed. Nachbarn: ein österreichisch-tschechisches Geschichtsbuch. Weitra: Bibliothek der Provinz, 2019, s. 11.

⁶¹ HEISS, Gernot, Jiří PEŠEK, Kateřina KRÁLOVÁ a Oliver RATHKOLB, ed. Česko a Rakousko po konci studené války: různými cestami do nové Evropy. Ústí nad Labem: Kaiserová Kristina - Albis International, 2008, s. 64.

⁶² PREZI, Nikolas, KOVAŘÍK, David, KRESSLOVÁ, Sandra, REICHEL Walter a Václav Petrbock. Leben an der Grenze – leben mit der Grenze II, Stereotype und Narrative in der tschechisch – österreichischen Wahrnehmung. In: KONRÁD, Ota, PREZI, Nikolas, ed., SCHMOLLER, Hildegard, ŠMIDRKAL, Václav, ed. Nachbarn: ein österreichisch-tschechisches Geschichtsbuch. Weitra: Bibliothek der Provinz, 2019, s. 325-375.

3. ASPEKT SPOLEČNÉHO VÝVOJE VEŘEJNÉ SPRÁVY

Ze společné historie vyplývá i předpoklad, že byl i vývoj veřejné správy v obou zemích obdobný. Kapitola se opět soustřeďuje pouze na nejvýznamnější mezníky vývoje společné veřejné správy se zacílením na úředníky. Popis vývoje veřejné správy započne přechodem z feudálního systému k modernímu státu (konec 18. stol.), jelikož na něm je založena i dnešní veřejná správa.⁶³

Nejprve je však nutné představit základní termín – veřejná správa. Doslovný překlad z latinského slova „správa“ je administrativní přísluhování. Pavel Káňa, který se orientuje mimo jiné i na výuku politologie, uvedl v úvodu tuto základní definici správy: „Správa je cílevědomá společenská činnost směřující k naplnění a dosažení cíle, který má charakter veřejný nebo soukromý. Obsah a charakter správy určuje právní odvětví.“⁶⁴

3.1 Období do roku 1848

Proces přechodu patrimoniální správy by se mohl také označit jako přechod od stavovského vlivu k byrokracii. Tento mechanismus postátnění správy od nejnižších instancí, přes kraje, země až po ústředí, směřoval právě proti stavům. Doba tereziánská a josefínská postupně profesionalizovala státní správu a tím bylo požadováno u stále většího okruhu úředníků i příslušné vzdělání.⁶⁵

Přechod od feudální správy k modernímu státu probíhal následovně: V roce 1749 proběhla tvorba centrálních státních úřadů dle věcných, již ne dle teritoriálních, zásad tzn., že se spojila Rakouská a Česká dvorská kancelář a vzniklo tzv. direktorium, čímž byla zrušena samostatnost obou států a přetvořena v jeden centralizovaný celek.⁶⁶ Vzápětí však bylo direktorium zrušeno a opětovně se zavedly české a rakouské dvorské kanceláře. V jejich čele byli český nejvyšší kancléř a rakouský první kancléř (popř. místokancléř, či starší rada panského stavu), kteří měli své osobní sekretáře. Tím byly položeny základy prezidiálním kancelářím. Moc kancléřů omezovalo grémium tvořené jak ze stavů panských a rytířských, ale i odborníků. Ti měli předepsané právnické vzdělání

⁶³ SCHELLE, Karel. Vývoj veřejné správy v letech 1848-1948. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, s. 7.

⁶⁴ KÁŇA, Pavel. Základy veřejné správy. 2., aktualiz. vyd. Ostrava: Montanex, 2007, s. 9.

⁶⁵ SCHELLE, Karel. Vývoj veřejné správy v letech 1848-1948. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, s. 8-13.

⁶⁶ HAAS, Hanns a VELEK, Luboš, Die böhmischen und österreichischen Länder von mittelalter bis in die Neuzeit.. In: KONRÁD, Ota, PERZI, Nikolas, SCHMOLLER, Hildegard, ŠMIDRKAL, Václav, ed. Nachbar: ein österreichisch-tschechisches Geschichtsbuch. Weitra: Bibliothek der Provinz, 2019, s. 29.

a jejich úkolem byla tvorba podkladů pro generální schůze. Nižší úředníci tzv. sekretáři pak měli koncipovat potřebné expedice dle usnesených rozhodnutí.⁶⁷

Je patrné, že Marie Terezie a Josef II. se snažili o reformy, především dle vzoru Pruska, jako například rozdělením pravomocí mezi různé instituce (například finance, soudnictvím, státní správa). Tyto reformy nebyly všemi vítány a mnohdy i sami jejich autoři časem pochopili, že jsou v daném provedení a místě nefunkční či neúčinné a postup změnili. Profesor historie Hanns Haas spolu s doktorem historie Lubošem Velkem toto období popsali trefně: „*České země a rakouské země se staly svého druhu „laboratoři“ při budování moderního centralizovaného státu ve střední Evropě [...] Politickou vládu nyní měla vykonávat státní správa, která měla zákony přesně vymezené kompetence.*“⁶⁸ Tyto postupné reformy však zapříčinily přetvoření stavovského uspořádání v občanskou společnost.

České a rakouské země tvořily od nahrazení dvorských úřadů rezortnímu ministerstvu jednotný správní celek a správní jádro habsburské říše. Roku 1781 byla zavedena tzv. konduita pro udržení úřednické disciplíny, která měla pravidelně prověřovat jejich výkon, zájem, píli a schopnosti. O tři roky později, byla pro všechny úředníky stanovena povinná znalost němčiny. Taktéž vznikly 13. 12. 1783 instrukce pro úřednictvo tzv. pastýřský list Josefa II.. Ten požadoval po úřednících loajalitu vůči panovníkovi, apeloval na ně, aby nevykonávali svou práci pouze mechanicky. Tímto postupem se pak měli stát císařovými spolupracovníky. Taktéž se pastýřský list stavěl proti tzv. úřednickému šimlu a nadbytečné písariňě. Rakouský císař František I. ukotvil povinné právnické studium pro úředníky zabývající se konceptními pracemi. Od roku 1793 soudně zkoušení radní již nebyli voleni, ale jmenováni státními orgány a současně měli právo dozoru nad způsobem řízení měst. Purkmistři tím také získali doživotní zastávání funkce.⁶⁹

Proces přechodu patrimoniální správy k modernímu správnímu systému se nesl v duchu revolučních myšlenek z poloviny devatenáctého století. Největší vliv na veřejnou správu mělo studium klasického pojetí athénské demokracie, a to i včetně jeho správního systému athénské městského státu, na jehož myšlenkách vycházeli i Tho-

⁶⁷ SCHELLE, Karel. Vývoj veřejné správy v letech 1848-1948. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, s. 9-10.

⁶⁸ HAAS Hanns, VELEK Luboš. Die böhmischen und österreichischen Länder von mittelalter bis in die Neuzeit. In: KONRÁD, Ota, PERZI, Nikolas, SCHMOLLER, Hildegard, ŠMIDRKAL, Václav, ed. Nachbarn: ein österreichisch-tschechisches Geschichtsbuch. Weitra: Bibliothek der Provinz, 2019, s. 30.

⁶⁹ SCHELLE, Karel. Vývoj veřejné správy v letech 1848-1948. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, s. 8-13.

mas Hobbes, Jean Jacques Rousseau a Charles Montesquier. Hobbes přinesl zásadní myšlenku „společenské smlouvy“, kterou uzavře mezi sebou panovník a lid. Francouzský filozof J.J. Rousseau a jeho britský protějšek John Locke přišli s pojetím demokratického státu, kde se občané vzdávají dobrovolně části své osobní svobody v jeho prospěch. Stát jim na oplátku zaručuje formu ochrany životů a majetku. Montesquier byl o něco méně radikální.⁷⁰ Pod vlivem příchodu nových myšlenek o pojetí státu se v Habsburské monarchii na počátku vlády Františka I., tedy v roce 1802, definitivně rozdělily jednotlivé správy, tedy na politickou, finanční a soudnictví. Tím byl dán základ moderní veřejné správě jak na rakouském, tak na českém území a to je stěžejní bod i pro tuto práci.⁷¹ Nejvíce se prosadil svou „trojjedností moci“, pomocí které upozorňoval na nutnost důsledného oddělení moci výkonné, zákonodárné a soudní, které se projevilo i na rozložení moci v Habsburské monarchii. Posledním podstatným podnětem od evropských revolucí bylo přijetí tzv. „*Deklarace práv člověka a občana*“ z roku 1789.⁷²

3.2 Období v letech 1848-1918

V této podkapitole budou uvedeny ústavy, zákony, listiny a patenty, které měly největší dopad na veřejnou správu obou zemí od druhé poloviny devatenáctého století do roku 1918, kdy se Rakousko-Uhersko definitivně rozpadlo.

Dne 17. března 1848 pomocí tzv. *Nejvyššího rozhodnutí* byly částečně reorganizovány ústřední orgány státní správy. Dosavadní dikasteria byla nahrazena rezortními ministerstvy v rámci celé monarchie. Přestože ministry jmenoval císař, odpovědní byli říšské radě a říšskému zastupitelstvu (tj. legislativním orgánům) a to jak jednotlivě, tak jako celek. O rok později, tj. 30. března 1849, bylo v tzv. *Stadionově obecném zřízení* zakotveno pravidlo, že svobodná obec je základem svobodného státu. Tím byla obci zaručená svoboda volby jejích představitelů. Obce si měly spravovat své vlastnictví, zřídit municipální policii a o svém hospodaření informovat své obyvatele. Dále se v tomto nařízení upevnily termíny jako „*místní obec*“, „*okresní obec*“ a „*krajská obec*“. Katastr municipality přitom odpovídal území místní obce. Zároveň bylo zakotveno pravidlo, že každý občan musí patřit do nějaké obce. Okresní obec představovala souhrn všech místních obcí, které ležely na území jejího politického okresu. A analogicky byla tvořená i krajská obec - pro změnu z okresních obcí na území jejího poli-

⁷⁰ LACINA, Karel a Vladimír ČECHÁK. Evropské systémy veřejné správy. Praha: VŠFS, 2005, s. 23.

⁷¹ SCHELLE, Karel. Vývoj veřejné správy v letech 1848-1948. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, s. 8-13.

⁷² LACINA, Karel a Vladimír ČECHÁK. Evropské systémy veřejné správy. Praha: VŠFS, 2005, s. 23.

tického kraje. Místní obce byly zbudovány na území šlechtických velkostatků, čímž byl ukončen patrimoniální způsob veřejné správy. Faktické ustanovení okresních a krajských obcí kvůli proměnlivé revoluční době neproběhlo.⁷³

Obce měly díky uvedenému *Stadionovu obecnímu zřízení* i jasně vymezené působnosti municipalit, a to na **samostatnou** (dobově „přirozenou“) a **přenesenou**. Představitelé obce byli voleni na tři roky a to do tzv. obecního výboru (zastupitelstva) a obecního představenstva (rada). Obecního představenstvo tvořil purkmistr a alespoň dva radní, kteří byli voleni členové z obecního výboru. Zřizování obecních úřadů s odborně připravenými úředníky odráželo profesionalizaci výkonu správní činnosti. Pravomoci obcí byly přesto omezené, jelikož na jejich činnost municipálních orgánů dohlížely státní úřady.⁷⁴

Na základě příslušného císařského nařízení z 26. června 1849, který vzešel v platnost 1. ledna 1850, stál v čele každé korunní zemi místodržitel. Ten zastupoval vládu na zemském sněmu a měl k dispozici příslušný počet úředníků a sluhů. Jednotlivé země se vyvinuly z gubernií a získali v rámci monarchie významné postavení, jelikož dokázali v určitých záležitostech vzdorovat centralistické tendenci Vídně. Místodržitelství bylo členěno na jednotlivé departmenty. Země se pak dále dělily do krajů pod vedením krajských prezidentů. I kraje zaznamenaly výrazné posílení pravomocí, jelikož obdržely téměř všechny pravomoci někdejšího gubernia. Krajští prezidenti podléhali místodržiteli, nebo v některých případech přímo ministerstvu vnitra. Kraje se členily na okresy pod správou okresních hejtmanů. Okresy byly tvořeny tak, aby měly zhruba identickou rozlohu a počet obyvatel. Okresní úřady se nazývaly okresní hejtmanství, popřípadě podkrajské úřady. V případě odvolání od okresního hejtmana postupovala záležitost ke krajskému prezidentovi. Součástí úřadu byli okresní komisaři, sekretáři, zřizenci, berní inspektoři podinspektoři aj. Všechny tyto územně správní celky zastávali činnost jak samostatnou, tak přenesenou.⁷⁵ Roku 1850 byl také poprvé zaveden termín „*statutární město*“, jimiž se stala hlavní města monarchie, krajská města a další významné obce. Taktéž se ustálilo pravidlo, že obec má náležet do jediného okresu.⁷⁶

Další reorganizace veřejné správy proběhla v roce 1855 ministrem vnitra Alexandrem Bachem. Jeho reformou byla oslabena úloha téměř všech správních úrovní. Mís-

⁷³ Tamtéž, s. 31.

⁷⁴ LACINA, Karel a Vladimír ČECHÁK. Evropské systémy veřejné správy. Praha: VŠFS, 2005, s. 31.

⁷⁵ SCHELLE, Karel. Vývoj veřejné správy v letech 1848-1948. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, s. 28-43.

⁷⁶ LACINA, Karel a Vladimír ČECHÁK. Evropské systémy veřejné správy. Praha: VŠFS, 2005, s. 31.

todržitelství byla podřízena v rámci výkonu politické správy a personálních otázek ministerstvu vnitra a v oblasti správní činnosti pak příslušným rezortním ministerstvům. Kraje vedl nově krajský představený, který měl za zástupce krajského komisaře. Postupně byly kraje shledány za nefunkční a roku 1868 byly definitivně zrušeny. Tyto kroky vedly k opětovné centralizaci říše.⁷⁷

V rámci Předlitavska byla exekutiva zastoupena panovníkem a říšskou radou, jejíž pravomoci stanovila pevně až tzv. prosincová ústava Rakouska-Uherska z roku 1867. Na úrovni zemí pak byly zřízeny samosprávné orgány: zemské sněmy a výbory. Do zemských sněmů byli poslanci jak voleni (pomocí dané voličské kurie a volebního censu)⁷⁸, tak jmenováni. Jednalo se o tzv. virilisty (tj. osoby, zastupující zájmy významných společenských skupin: například rektor univerzity, arcibiskup, zástupci měst a obcí, velkostatkářů a obchodní a živnostenské komory). Zemské sněmy měly zákonodárné funkce pro určité oblasti činnosti (zemědělství, provádění veřejných staveb, které byly financovány z jejich prostředků, také měly za úkol i kontrolní činnost např. správy). Dále upravovaly zemský rozpočet a vydávaly usnesení o zemských účtech za uplynulé období. Měly také možnost upravovat vybrané záležitosti, které již říšská rada obecně přijala. Zemské výbory pak byly exekutivními orgány zemských sněmů a de facto měl funkci nejvyššího autonomního zemského správního orgánu.⁷⁹

V průběhu dalších let byla prostřednictvím změny legislativy různě měněna působnost, právní a samosprávná činnost a míra demokratizace v rámci jednotlivých úrovní. Jako příklady by se dalo uvést, že šlechtě bylo upřeno dosavadní výsadní právo pro samostatně správné orgány velkostatků, nebo postupná reforma tzv. kuriálního systému spojená se snižováním volebního censu snižování volebního censu. Až do roku 1907 byly zcela zrušeny kurie a tzv. majetkový cenzus. Tzn., že aktivní volební právo do té doby měli muži (pro každé volby platilo rozdílné aktivní a pasivní věkové ohraničení), kteří navíc platili v daních konkrétně stanovenou finanční částku (převážně z nemovitostí). Od roku 1907 se tedy dá mluvit o zavedení všeobecného, rovného a tajného hlasovacího práva.⁸⁰ Ženy mohly volit jen ve specifických případech a pouze v zastoupení muže a například pokud byly držitelkami velkostatků, či pocházely

⁷⁷ SCHELLE, Karel. Vývoj veřejné správy v letech 1848-1948. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, s. 28-46.

⁷⁸ Jednalo se o čtyři volební kurie (velkostatků, průmyslových měst, obchodních a živnostenských komor a venkovských obcí) které měly prosazovat princip tzv. „zastoupení zájmů“. (Tamtéž, s. 26).

⁷⁹ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan a Jan, DOBEŠ. Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 259-263.

⁸⁰ LACINA, Karel a Vladimír ČECHÁK. Evropské systémy veřejné správy. Praha: VŠFS, 2005, s. 34.

ze šlechtického rodu a jednalo se o vdovy.⁸¹ Historik doktor Luboš Velek dokonce v rozhovoru pro Radio Prague International uváděl svědectví politika Karla Mattuše, kdy v 60. a 70. letech 19. století byly případy živnostnic, které splňovali majetkový cenzus a násilím přinutili komisi, nechat je odvolit. Dále v rozhovoru upozornil na lingvistickou problematiku dané věci, jelikož v zákonech sice byl uveden jenom volič „*Wähler*“, ale mohlo to být chápáno i jako obecné označení, ne jako stanovení volebního práva pouze mužům.⁸² Kapitola se zabývá pouze společným historickým vývojem veřejné správy. Díky rozpadu Habsburské říše byl však vývoj v obou zemích rozdělen, proto bude tato historická část vynechána.

3.3 Období od roku 1938 po současnost

Jak již bylo v předešlé kapitole uvedeno, nedá se komplexně říci, že za druhé světové války území Rakouské a České Republiky podléhalo jedné a téže státní správě. Na území Rakouské Republiky a Sudety bylo pohlíženo jako přímá součást třetí říše a platilo pro ně i její státní uspořádání. Naproti tomu Protektorát Čechy a Morava spadl sice díky Hitlerovu výnosu pod Velkoněmeckou říši, ale měl být autonomní a samosprávný. Pro toto území mělo platit recipované dosavadní právo s podmínkou, že neodporuje „smyslu převzetí ochrany Německou říší.“ Tato dvoukolejnost organizace veřejné moci vedla k vybudování rozsáhlé sítě okupační správy.⁸³

Po osvobození se začaly státní správy obou zemí vyvíjet odlišně. Jedním z hlavních důvodů byla „železná opona“ vybudovaná během studené války. To se zlomilo až jejím pádem v roce 1989. K určitému současnému formátu spojení státní správy došlo až díky vstoupení České Republiky do Evropské unie v roce 2004. Rakouská republika byla její součástí od roku 1995. Tímto krokem se obě republiky spojily pod jeden celistvý evropský správní prostor (dále jen ESP). ESP je složen jak z ústředních institucí Evropské unie, tak z orgánů jednotlivých členských států. ESP stojí na tzv. čtyřech hodnotových pilířích: spolehlivost a předvídatelnost, odpovědnost, otevřenost a transparentnost, účinnost a efektivita.⁸⁴

⁸¹ SCHELLE, Karel. Vývoj veřejné správy v letech 1848-1948. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, s. 26.

⁸² LUSTIGOVÁ, Martina. Volby a předvolební kampaně za Rakousko-Uherska [online] © 1997-2021 Radio Prague International. [cit. 2021-04-20] Dostupné z: <https://cesky.radio.cz/volby-a-predvolebni-kampane-za-rakousko-uherska-8619378>.

⁸³ MARŠÁLEK, Pavel. Protektorát Čechy a Morava: státoprávní a politické aspekty nacistického okupačního režimu v českých zemích 1939-1945. V Praze: Karolinum, 2002, s. 64.

⁸⁴ HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie. Ostrava: VŠB-TU, 2012, s. 1-4.

Evropská unie však nemá žádnou legislativní pravomoc pro změny, nebo položení společných základů veřejné správy. I přestože jsou definice veřejné správy v rámci členských zemí různorodé a podmínky pro zaměstnanost ve státní službě výlučně v kompetenci jednotlivých členských států, museli některé členské státy podstoupit reformy státní správy na základě Lisabonské smlouvy.⁸⁵ V nich byl důraz kladen především na decentralizaci, efektivitu, výkon, hospodárnost, zvyšování profesní úrovně, debyrokratizaci, demokratizaci a principy subsidiarity. Dále byla vyvinuta snaha o nový způsob řízení veřejného sektoru vedoucího k „zeštíhlování státu“ tzv. „New Public Managment“.⁸⁶

V roce 2001 bylo v Bílé knize o evropském vládnutí zdůrazněno pět základních principů správné veřejné správy. Jedná se o princip otevřenosti, participace, odpovědnosti, efektivitu a souladnosti.⁸⁷ Současná Evropská Unie stojí před otázkou míry integrace, která se odráží i v potřebě unifikace evropského právního a správního systému. Prozatím byla schválena Evropská charta místní samosprávy.⁸⁸ Ve Štrasburku byla přijata Evropská charta místní samosprávy dne 15. října 1985. Jednalo se o stanovení základních principů k dosažení sjednocení místní samosprávy. Hlavní dvě myšlenky jsou, že místní společenství má být považováno za jedním z hlavních základů demokratického systému, jelikož dává občanům možnost podílet se na řízení veřejných záležitostí. Druhou myšlenkou je, že právo na podílení se řízení veřejné správy je nejnázve vykonávání právě na místní úrovni jejími orgány, které disponují reálnou oblastí působnosti a z nich plynoucí odpovědností. To vše odpovídá principům demokratizace a decentralizace moci.⁸⁹ V současnosti probíhá i diskuze o Evropské chartě regionální samosprávy.⁹⁰

⁸⁵ Kompetence členských zemí a Evropské Unie byly jasně stanoveny Lisabonskou smlouvou pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, podepsaná v Lisabonu dne 13. prosince 2007. EUR-Lex. Lisabonská smlouva [online]. © European Union, 1995-2020. [cit. 2021-02-13] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A12007L%2FTXT&qid=1618906078368>.

⁸⁶ LACINA, Karel. Evropská veřejná správa. Praha: Vysoká škola finanční a psávní, o. p. s., 2007, s. 40-45.

⁸⁷ HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie. Ostrava: VŠB-TU, 2012, s. 5-6.

⁸⁸ JERÁBEK, Martin. Srovnání politických systémů Německa a Rakouska: institucionální a systémové ukotvení. Plzeň: Adela - Grafické studio, 2010, s. 139.

⁸⁹ ČESKO. fragment #f1958850 sdělení č. 181/1999 Sb., Ministerstva zahraničních věcí o přijetí Evropské charty místní samosprávy. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-181#f1958850>.

⁹⁰ JERÁBEK, Martin. Srovnání politických systémů Německa a Rakouska: institucionální a systémové ukotvení. Plzeň: Adela - Grafické studio, 2010, s. 139.

4. ČEŠI A RAKUŠANÉ Z POHLEDU INTERKULTURNÍ KOMUNIKACE

Posledním aspektem, který přispěl k výběru právě těchto dvou států, byla otázka kulturních dimenzí obou národů. Obě témata vyplívají z interkulturní komunikace, kterou profesor a zakladatel České asociace pedagogického výzkumu Jan Průcha ve své monografii *Interkulturní komunikace*⁹¹ popisuje takto: „[...] termín označující procesy interakce a sdělování probíhající v nejrůznějších typech situací, při nichž jsou komunikujícími partnery příslušníci jazykové a/nebo kulturně odlišných etniky, národů, rasových či náboženských společenství. Tato komunikace je determinována specifickými jazyky, kultur, mentalit a hodnotových systémy komunikujících partnerů.“ Využití právě interkulturní komunikace, by mělo usnadnit pochopení kultur obou národů.

Společná historie sice vybízí k předpokladu, že se i kulturní dimenze a standardy obou národů shodují, a tudíž i jejich přístup k otázkám etiky u úředníků veřejné správy by měl být podobný. Ale výzkum sociologa a psychologa Ivana Nového a psycholožky Sylvii Schroll-Machl, který byl publikován v knize *Interkulturní komunikace: Češi a Němci*,⁹² ukazuje, že i přes společný historický vývoj států jsou však v určitých oblastech Češi a Rakušané odlišní a tento faktor, by měl být zvážen i při výsledné komparaci obou etických kodexů. Sociolog a psycholog Ivan Nový a psycholožka Sylvia Schroll-Machl v již zmíněné publikaci popsali Rakušany a Čechy na základě jejich vlastního výzkumu, jako dva velmi podobné národy, které měli společnou historii. Jejich postavení v ní se však odlišovalo a to ovlivnilo i odchylky od jejich kulturních dimenzí a standardů. I přesto, že jsou oba národy více osobní a preferují komunikaci pomocí vtipů, avšak zatímco Češi jimi maskují vlastní nejistotu, Rakušané po humorné a neformální komunikaci nasadí sebevědomé a oficiálnější vyjadřování.⁹³

Vědecký obor interkulturní komunikace je také vnímán jako velmi multifunkční. To dokazuje na faktu, že teorie interkulturní komunikace se prakticky neobejde bez praktických ukázek. S tím se spojuje i problematika terminologie.⁹⁴ Termín může nést následující tři významy: „*Interkulturní komunikace, anglicky intercultural communication, znamená současně (1) jak proces komunikování, (2) tak označuje vědeckou disciplínu, respektive obor výzkumu zabývající se tímto procesem, a (3) kromě toho také*

⁹¹ PRŮCHA, Jan. *Interkulturní komunikace*. Praha: Grada, 2010, s. 16.

⁹² NOVÝ, Ivan a Sylvia SCHROLL-MACHL. *Interkulturní komunikace: Češi a Němci*. 2. vydání. Praha: Management Press, 2015.

⁹³ NOVÝ, Ivan a Sylvia SCHROLL-MACHL. *Interkulturní komunikace: Češi a Němci*. 2. vydání. Praha: Management Press, 2015, s. 157-159.

⁹⁴ PRŮCHA, Jan. *Interkulturní komunikace*. Praha: Grada, 2010, s. 11-12.

edukaci tohoto procesu.“⁹⁵ Pro tuto práci jsou významné především první dva aspekty pojmu interkulturní komunikace.

Jak již bylo výše uvedeno, popis obou kultur bude pomocí kvantitativních metod tzv. kulturních dimenzí, které identifikoval a ve vědeckém prostředí ukotvil nizozemský sociolog a psycholog Geert Hofstede. Ten se proslavil výzkumem hodnot a postojů během jeho práce pro IBM.⁹⁶ Jeho dotazníkové šetření bylo vedeno na konci 60. a začátkem 70. let⁹⁷ ve všech jeho světových pobočkách IBM. Díky tomu byl vzorek respondentů ideální, jelikož se až na národnost nelišili ničím jiným. Na základě vyhodnocení dotazníků pak Hofsted identifikoval čtyři základní kulturní dimenze: vztah k autoritě, vztah mezi jednotlivcem a skupinou, femininní vs. mužská společnost a vztah k nejistotě, které měli vždy bipolární charakter.⁹⁸

Později v 80. letech 20. století spojil svůj výzkum s profesorem a sociologem Michaellem Harrisem Bondem z Čínské univerzity v Hongkongu. Bond provedl s jeho kolegy v asijsko-pacifické oblasti. Jeho dotazník pro šetření byl však vystavěn na základě upraveného dotazníku psychologa Milтона Rokeana šetřící hodnoty v americké společnosti. I přesto, že se jednalo o odlišné dotazníky, výsledné čtyři dimenze odpovídaly a tím potvrdili Hofstedův výzkum. Výsledky potvrdili, že způsob myšlení ovlivňuje kultura, ale oba vědci si uvědomovali, že užití dotazníky byly vytvořeny západní kulturou a tím mohlo dojít ke zkreslení výsledků. Bond proto navázal spolupráci s řadou čínských vědců a vytvořil dotazník tzv. Čínský dotazník hodnot (Chinese Values Survey), který byl šetřen ve třiatvaceti zemích světa. Pevně dané byly i parametry respondentů. Jednalo se o studenty, z nichž bylo vždy padesát mužů a padesát žen. Díky tomuto šetření byla popsána i pátá dimenze tzv. krátkodobá vs. dlouhodobá orientace.⁹⁹

Tuto metodologii snažící se zachytit a popsat odlišnosti mezi národními kulturami popsal mimo jiné v publikaci *Kultury a organizace: software lidské mysli: spolu-*

⁹⁵ Tamtéž, s. 14.

⁹⁶ IBM, celým názvem International Business Machines Corporation je mezinárodní technologická společnost jejíž hlavní sídlo se nachází v Armonku ve státě New York v USA. V současnosti má 60 datových center po celém světě. IBM. Explore more. About IBM. What is IBM Could? [online]. © Copyright [online] © 2021 IBM [cit. 2021-03-25]. Dostupné z: <https://www.ibm.com/cz-en/cloud>.

⁹⁷ ITIM. Curriculum vitae. Geert Hofstede. Consultant. [online] © Zendesk 2021 [cit. 2021-03-25]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20051214033742/http://www.itim.org/cv_geert.html.

⁹⁸ HOFSTED, Geert a HOFSTED, Gert Jan. Kultury a organizace: software lidské mysli: spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití. Praha: Linde, 2007. s. 29-36.

⁹⁹ Tamtéž.

*práce mezi kulturami a její důležitost pro přežití.*¹⁰⁰ Existují i další sociologové a psychologové, kteří se touto oblastí zabývali. Mezi nimi například doktor Fons Trompenaars, který se zaměřil hlouběji do problematiky a zkoumal chování v rámci kulturních dimenzí na základě volby řešení opakujících se problémů (vztah k přírodě, vztah k času, vztah k druhým lidem).¹⁰¹ Pro tuto práci je však nejvhodnější členění Geerta Hofsteda, které nejlépe reflektuje rozdílné a společné rysy Čechů a Rakušanů. V potaz musí být bráno i to, že roku 2010 Geert Hofstede vydal se svým synem Gertem Janem Hofstedem a Michaelem Minkovem třetí edici publikace *Cultures and Organizations: Software of the Mind*,¹⁰² kdy provedli další výzkum a přidali ještě doposud neuvedenou šestou dimenzi tzv. požitkářství.

4.1 Kulturní dimenze dle Geerta Hofsteda u Čechů a Rakušanů

Jedná se o vyjádření nejobecnějších kulturních rozdílů, které jsou stanoveny na základě výsledků standardizovaného dotazníku. Výsledný index dotazníků charakterizuje pak danou kulturu bodovým rozpětím 0 až 100.¹⁰³ V letech 1990-2002 byl výzkum replikován i v dalších zemích (například Česká republika), bez spolupráce IBM.¹⁰⁴ Následně byl sestaven žebříček 74 zemí, ve kterých byl proveden výzkum mimo i v rámci IBM. Po vědeckém zhodnocení výsledků replikace však bylo potvrzeno, že data jsou v rámci zkoumané oblasti zcela platná.¹⁰⁵ Data tohoto dotazníku se využívají především pro orientaci v pracovním prostředí a managementu. Například finská společnost Hofstede Insights navazuje na práci Geerta Hofsteda a již přes třicet let těchto znalostí využívá a staví na nich i svůj vlastní navazující výzkum. Oblast jejich působnosti zahrnuje mimo jiné interkulturní management, firemní kulturu, analýzu chování zákazníků s ohledem na jejich kulturu.¹⁰⁶

¹⁰⁰ HOFSTEDÉ, Geert a HOFSTEDÉ, Gert Jan. *Kultury a organizace: software lidské mysli: spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití*. Praha: Linde, 2007.

¹⁰¹ NOVÝ, Ivan a SCHROLL-MACHL, Sylvia. *Interkulturní komunikace v řízení a podnikání*. Praha: Management Press, 1999. s. 25.

¹⁰² Geert Hofstede, Gert Jan Hofstede, Michael Minkov, *Cultures and Organizations: Software of the Mind*. 3rd Edition, McGraw-Hill USA, 2010.

¹⁰³ NOVÝ, Ivan a Sylvia SCHROLL-MACHL. *Interkulturní komunikace: Češi a Němci*. 2. vydání. Praha: Management Press, 2015, s. 25.

¹⁰⁴ HOFSTEDÉ, Geert a HOFSTEDÉ, Gert Jan. *Kultury a organizace: software lidské mysli : spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití*. Praha: Linde, 2007. s. 30-31.

¹⁰⁵ HOFSTEDÉ, Geert a HOFSTEDÉ, Gert Jan. *Kultury a organizace: software lidské mysli : spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití*. Praha: Linde, 2007. s. 30-31.

¹⁰⁶ Hofstede Insights. About us. [online]. © 2021 Hofstede Insights [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://hi.hofstede-insights.com/about-us>.

Velká/malá snaha vyhnout se riziku a nejistotě

Rakušané jsou v této oblasti více podobní Němcům. Mají rádi přesně stanovené normy a standardy, díky kterým se vyhnou potencionálnímu riziku. Přesto však jsou bližší Čechům, jelikož dokáží hledat i alternativní cesty a v případě rozumných argumentů jsou schopni od norem i opustit. Češi jsou ještě uvolněnější a prosazují „švejskovská“ řešení tzn. hledání alternativních snadných cest k výslednému cíli. Nevadí jim improvizace. Dává jim to pocit, že nejsou „cvičené opice“.¹⁰⁷ Geert Hofstede zařadil v tabulce zkoumaných 74 zemí a regionů Českou republiku na 35 místo a Rakousko hned za ní, z toho vyplývá, že se obě země vyskytují ve středu tohoto rozpětí.¹⁰⁸

Popis této oblasti od Hofstede Insights byl v podstatě v přímém rozporu s psychologem a sociologem Ivanem Novým a psycholožkou Sylvíí Schroll-Machlovou. Popisovali obě kultury v tomto směru jako Německé. Tedy zaměřující se na směrnice, normy a bránící se inovaci. V případě neočekávané situace se použijí předem stanovené postupy, a to i tehdy, vyjde-li najevo, že se nejedná o nejideálnější řešení. Dodržování norem této společnosti poskytne pocit jistoty.¹⁰⁹

Vzdálenost mocenských pozic

V této tabulce se umístila Česká republika na 45-46 místě a naproti tomu Rakousko bylo úplně jako poslední ze všech 74 zemí. Z toho vyplývá, že česká kultura je relativně výrazně hierarchizována. Jde zde o toleranci nerovného rozdělení moci. Výběr otázek pro tuto dimenzi ukazoval spíše na subjektivní než objektivní vnímání tohoto faktoru.¹¹⁰ Avšak v Rakousku je tato vzdálenost velmi malá. Výsledky dotazníku v Rakousku poukázaly na nezávislost jednotlivých pracovníků, rovnoprávnost, přímou komunikaci a participaci. Od zaměstnanců se očekává vysoká míra konzultace. Z tohoto modelu vyplývá, že každý pracovník přejímá plnou zodpovědnost za své rozhodnutí, které předtím konzultoval, a proto je jeho následná kontrola nežádoucí.¹¹¹

¹⁰⁷ NOVÝ, Ivan a Sylvia SCHROLL-MACHL. Interkulturní komunikace: Češi a Němci. 2. vydání. Praha: Management Press, 2015, s. 25, 62, 157.

¹⁰⁸ HOFSTEDÉ, Geert a HOFSTEDÉ, Gert Jan. Kultury a organizace: software lidské mysli: spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití. Praha: Linde, 2007, 132.

¹⁰⁹ Hofstede Insights. COUNTRY COMPARISON. Austria. Czech Republic. [online]. © 2021 Hofstede Insights [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://hi.hofstede-insights.com/about-us>.

¹¹⁰ HOFSTEDÉ, Geert a HOFSTEDÉ, Gert Jan. Kultury a organizace: software lidské mysli: spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití. Praha: Linde, 2007, s. 43-44.

¹¹¹ Hofstede Insights. COUNTRY COMPARISON. Austria. Czech Republic. [online]. © 2021 Hofstede Insights [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://hi.hofstede-insights.com/about-us>.

Míra individualismu, resp. kolektivismu

Kolektivismus člověka hned od narození začlení do sociální společnosti a poskytuje mu svým způsobem i ochranu, on naopak se musí v mnohých oblastech společnosti přizpůsobit. Individualismus naproti tomu dává možnost svobodné volby, nezávislosti, ale i odpovědnosti.¹¹² V této dimenzi jsou si oba státy opět velmi blízké. V rámci výsledků se umístily hned pod sebou. Česká republika na 26. místě a Rakousko na 27. Značí to, že se jedná opět o relativní střed žebříčku spíše inklinující k individualismu.¹¹³

Převaha maskulinních, resp. femininních hodnot

Obecně se dá říci, že se v této dimenzi jedná o pozice žen a mužů a jejich zažité role ve společnosti. Muži v maskulinní společnosti jsou orientovaní na výkon a jsou více asertivní, naopak ženy jsou umírněné, solidární a orientují se na péči o kvalitu a kulturnost života. Ve femininních společnostech se tyto pozice stírají.¹¹⁴ Zatímco v maskulinní společnosti je upřednostňována soutěživost mezi jednotlivci, femininní společnost se vyznačuje především zaopatřením slabších jedinců a celkovým zlepšením životní úrovně.¹¹⁵ V tomto kritériu jsou oba státy značně vzdálené. Rakousko je značně maskulinní společností (bylo na čtvrtém místě), naproti tomu Česká republika se umístila opět ve středu žebříčku inklinující k maskulinní společnosti s femininními prvky.¹¹⁶

Krátkodobá, resp. dlouhodobá orientace

Publikace *Kultury a organizace: software lidské mysli: spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití* od Geerta Hofsteda a jeho syna Gerta Jana Hofsteda uvádí, že se Česká republika řadí vyloženě mezi krátkodobě orientované kultury, jelikož obsadila poslední místo. Naproti tomu Rakousko se drží opět ve středu na 25-27. místě.¹¹⁷ Krátkodobá orientace spočívá v apelu na současnost a minulost a věci s tím spjaté. V sociálních otázkách se ctí tradice, ale řešení sociálních problémů je povinností

¹¹² NOVÝ, Ivan a Sylvia SCHROLL-MACHL. *Interkulturní komunikace: Češi a Němci*. 2. vydání. Praha: Management Press, 2015, s. 26.

¹¹³ HOFSTEDÉ, Geert a HOFSTEDÉ, Gert Jan. *Kultury a organizace: software lidské mysli: spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití*. Praha: Linde, 2007, s. 68.

¹¹⁴ NOVÝ, Ivan a Sylvia SCHROLL-MACHL. *Interkulturní komunikace: Češi a Němci*. 2. vydání. Praha: Management Press, 2015, s. 26.

¹¹⁵ Hofstede Insights. COUNTRY COMPARISON. Austria. Czech Republic. [online]. © 2021 Hofstede Insights [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://hi.hofstede-insights.com/about-us>.

¹¹⁶ HOFSTEDÉ, Geert a HOFSTEDÉ, Gert Jan. *Kultury a organizace: software lidské mysli: spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití*. Praha: Linde, 2007, s. 98.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 163.

a upřednostňuje se krátkodobé momentální východisko. Naopak dlouhodobé společnosti uvažují v delších časových úsecích orientovaných na budoucnost, jejich výsledek momentálního řešení problémů se projeví až v budoucnu.¹¹⁸

I v tomto bodu se značně rozchází výsledky výzkumu Hofstede Insights, který uvádí, že Česká republika dostáhla 70 bodů a Rakousko 60 ze 100 možných. Tím pádem se Česká Republika řadí mezi kultury s tradičním přístupem, tzn. dlouhodobě orientované, a Rakousko taktéž.¹¹⁹

Značná rozdílnost dat je vysvětlitelná tím, že tato pátá dimenze byla vytvořena na základě pacificko-asijské spolupráce pomocí Čínského dotazníku hodnot. V potaz musí být brána již zmíněná reedice publikace *Cultures and Organizations: Software of the Mind*¹²⁰ Geerta Hofsteda a jeho syna Gerta Jana Hofsteda z roku 2010. Je možné, že díky delší práci s novou kulturní dimenzí, mají druhotné výsledky vyšší vypovídací hodnotu.

Požitkářství vs. zdrženlivost

Tato dimenze vyjadřuje tendenci lidí potlačovat, nebo naopak prožívat své tužby a potřeby. Společnost s nízkou kontrolou je požitkářská a dosahuje v této oblasti vysokých hodnot. Nízké hodnoty na druhou stranu vypovídají o vysoké kontrole a označují společnost zdrženlivou. Z výzkumu plyne, že Česká republika je zdrženlivou společností s indexem 29. Tento typ společnosti má tendence k cynismu a pesimismu. Zároveň neklade důraz na volný čas, jelikož uspokojování vlastních potřeb je vnímáno negativně, neboť je regulováno společenskou normou. Rakousko je naproti tomu požitkářská společnost s výsledným indexem 63. Obecně se dají označit za optimistickou společnost s pozitivním postojem. Dávají najevo svou vůli k uskutečnění svých tužeb a užívání si života, bez finančních či jiných omezení.¹²¹

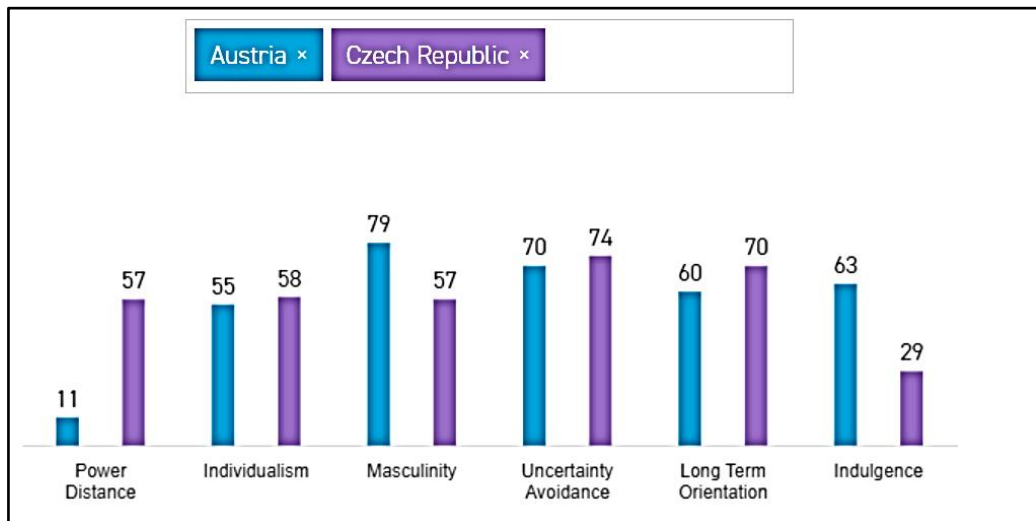
¹¹⁸ NOVÝ, Ivan a Sylvia SCHROLL-MACHL. Interkulturní komunikace: Češi a Němci. 2. vydání. Praha: Management Press, 2015, s. 27.

¹¹⁹ Hofstede Insights. COUNTRY COMPARISON. Austria. Czech Republic. [online]. © 2021 Hofstede Insights [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://hi.hofstede-insights.com/about-us>.

¹²⁰ Geert Hofstede, Gert Jan Hofstede, Michael Minkov, *Cultures and Organizations: Software of the Mind*. 3rd Edition, McGraw-Hill USA, 2010.

¹²¹ Hofstede Insights. COUNTRY COMPARISON. Austria. Czech Republic. [online]. © 2021 Hofstede Insights [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://hi.hofstede-insights.com/about-us>

Obrázek č. 1.: Graf porovnávající bodové výsledky dotazníkového šetření České a Rakouské republiky



Zdroj: Hofstede Insights. What we do. Country comparison. Austria and Czech Republic. [online]. © 2021 Hofstede Insights [cit. 22. 03. 2021]. Dostupné z: <https://hi.hofstede-insights.com/faq>

5. SYSTÉMY VEŘEJNÉ SPRÁVY V ČESKÉ A RAKOUSKÉ REPUBLICCE

V této kapitole jsou obecně představeny systémy veřejné správy obou států. Zvláštní důraz však je kladen na pozici úředníků v daném systému. Bude tak sloužit jako potřebný kontext pro následnou komparaci etických kodexů úředníků veřejné správy. Nejprve bude charakterizována státní správa, pak přiblížena samospráva a nakonec bude vždy popsána úloha úředníků. Veřejnou správou se zabývají rozličné vědy (například politologie, politická ekonomie a management, dokonce existuje samostatný společenskovědní obor správní věda). Pro správné pochopení obou systémů veřejné správy je nutné nejprve vymezit základní terminologii:

Systém veřejné správy: působnost správy, která je uspořádána podle předem vymezených podmínek a kritérií.¹²²

Veřejná správa - Soubor procesů, který je řízený, regulovaný a zabezpečovaný státem. Stát má k této správě a řízení veřejných záležitostí své vlastní instituce, které jednají ve veřejném zájmu. Veřejný zájem může být chápán jako soubor veškerých věcí, které se týkají jednotlivého občana, jeho role a postavení ve společnosti. Veřejná správa je souhrnným pojmenováním státní správy a samosprávy.¹²³

Soukromá správa – Prováděna subjekty, které jsou v soukromém zájmu. Snaží se o dosažení svých soukromých cílů a řídí se vlastní vůlí. Pomocí veřejných soutěží (tendrů), jejichž podmínky musí splnit, se v případě neschopnosti veřejné správy mohou sami stát vykonavatelem veřejné správy. Ovšem to je možné jen tehdy, když je postavení veřejnoprávního subjektu zastupitelné a povaha věci to nevyklučuje.¹²⁴

Státní správa nese dvojí význam

- Skupina lidí pověřená v rámci specifické veřejné funkce řízením lidských a materiálních zdrojů.

¹²² KÁŇA, Pavel. Základy veřejné správy. 2., aktualiz. vyd. Ostrava: Montanex, 2007, s. 13.

¹²³ VOLEK, Petr, PŘENOSIL, Jan a Provozně ekonomická fakulta. Veřejná správa. V Brně: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2005, s. 19.

¹²⁴ KÁŇA, Pavel. Základy veřejné správy. 2., aktualiz. vyd. Ostrava: Montanex, 2007, s. 15.

- Instituce disponující politickou mocí a plnící úkoly spojené s veřejnou službou. Jejimi příslušníky jsou zejména úředníci, ale za určitých podmínek je možné se setkat i s organizacemi místní správy a smluvními zaměstnanci.¹²⁵
- Státní správa je rozdělena na vnější a vnitřní státní správu, kdy vnější státní správa cílí na koordinaci procesů v jiné soustavě než státní správě. A vnitřní činnost státní správy pomáhá k organizaci a realizaci fungování vlastního systému orgánů.¹²⁶

Samospráva - Representant dekoncentrované moci vyskytující se pouze v demokratických zřízeních. Disponuje všeobecnou společenskou podporou.¹²⁷

5.1 Systém veřejné správy v České republice

V Ústavě ČR je již v preambuli uvedeno, že jde o unitární decentralizovaný stát. Tato skutečnost je následně podepřena o čl. 1 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb. ústavy České republiky.¹²⁸ V Ústavě ČR je dále upevněno, že jde o parlamentní demokracii¹²⁹ s omezenými pravomocemi prezidenta republiky¹³⁰ a ve které je vláda odpovědná zákonodárnému orgánu.¹³¹ Zákonodárný orgán je Parlament České Republiky, který má dvě komory (Poslaneckou sněmovnu a Senát). Z ústavy též vyplývá postavení orgánů veřejné moci.¹³²

Státní správa je realizována jejími ústředními orgány a podřízenými orgány (regionální, krajské a místní instituce). Ústřední orgány státní správy jsou prezident

¹²⁵ ŘÍCHOVÁ, Blanka. Úvod do současné politikologie: [srovnávací analýza demokratických politických systémů]. Vyd. 3. Praha: Portál, 2012, s. 179.

¹²⁶ PRŮCHA, Petr. Správní právo: obecná část. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 63.

¹²⁷ KÁŇA, Pavel. Základy veřejné správy. 2., aktualiz. vyd. Ostrava: Montanex, 2007, s. 46.

¹²⁸ ČESKO. Čl. 1 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., ústava České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#c11-1>.

¹²⁹ ČESKO. Čl. 15 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., ústava České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#c115-1>.

¹³⁰ ČESKO. fragment #f1471248 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., ústava České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#f1471248>.

¹³¹ ČESKO. Čl. 68 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., ústava České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#c168-1>.

¹³² HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie. Ostrava: VŠB-TU, 2012, s. 48.

České republiky a Vláda České republiky dle třetí hlavy Ústavy ČR.¹³³ Ministerstva a jejich ústřední výkonné orgány státní správy¹³⁴ a další orgány ústřední výkonné moci.¹³⁵

Státní správa je rozdělena na územní a vnitřní státní správu. Územní státní správa je chápána jako veškeré nižší úrovně správy než již uvedená ústřední úroveň. Je rozložena po celé České republice a je vykonávána centrálně státními institucemi. Podléhá jí instituce v regionech, krajích a obcích.¹³⁶ Mají moc výkonnou, zákonodárnou, kontrolní i soudní. K územní státní správě bývá také uváděna místní státní správa, která je její nejnižší úrovní. Bývá vykonávána na území jedné nebo i vícero obcí současně.¹³⁷

Vnitřní státní správa je v působnosti Ministerstva vnitra České republiky, jež je také jejím ústředním orgánem. Její správu vykonávají v přímé působnosti státní instituce a v přenesení působnosti samosprávních instituce. Vnitřní správa upravuje právní poměry například pro jméno a příjmení, matriky, občanské průkazy, cestovní doklady, ale třeba i státní symboly a problematiku integrovaného záchranného systému.¹³⁸

Jelikož Česká republika spadá pod kontinentální systém, tak orgány státní správy formálně vykonávají i samosprávu, tudíž lze mluvit o tzv. smíšeném systému.¹³⁹ **Samospráva** je v České republice zaručena hned v první hlavě, čl. 8, Ústavy ČR¹⁴⁰.

¹³³ ČESKO. Hlava 3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., ústava České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#hlava3>.

¹³⁴ ČESKO. § 1 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb., České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-2#p1-1>.

¹³⁵ ČESKO. § 2 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb., České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-2#p2-1>.

¹³⁶ Česká republika je členěna na regiony, které slouží především Statistickému úřadu EU (EUROSTATU) k možnosti jednoduššího porovnání statistických údajů v rámci EU a současně i k ošetření změn v administrativních strukturách členských států. Za 1 NUTS 1 je považováno celé území České republiky, které se člení na 8 NUTS 2 (Praha, Střední Čechy, Jihozápadní Čechy, Severozápadní Čechy, Severovýchodní Čechy, Jihovýchodní Morava, Střední Morava, Moravskoslezský region). Odbor veřejných databází. *Regiony NUTS v Evropské unii =: NUTS regions in the European Union*. Praha: Český statistický úřad, 2006, s. 5. Jejich správa je vykonávána státními institucemi pro větší správní celky a oblasti (tzn. vrchní soudy, vrchní státní zastupitelství, Česká oblastní inspekce životního prostředí) KÁŇA, Pavel. *Základy veřejné správy*. 2., aktualiz. vyd. Ostrava: Montanex, 2007, s. 22.

¹³⁷ PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 176-180.

¹³⁸ POLIÁN, Milan. *Organizace a činnost veřejné správy*. Praha: Prospektrum, 2001, s. 17.

¹³⁹ HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie*. Ostrava: VŠB-TU, 2012, s. 21 charakterizuje českou veřejnou správu stejně, avšak řadí jí k smíšenému (středoevropskému) systému. Tento model místního uspořádání veřejné správy pak uvádí i pro Rakousko.

¹⁴⁰ Česká republika. *Ústava České republiky*. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, roč. 1993, částka 1, ústavní zákon č. 1, s. 7. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22427>.

Samosprávností celku se pak zabývá hlava sedmá Ústavy ČR.¹⁴¹ Ta garantuje možnost, aby každá samosprávná instituce byla i sama spravována svými orgány. Jednotlivé územní celky jsou samostatné veřejnoprávní korporace. Jedná se o obce a kraje, které vedle své samosprávy mají i určité přenesené působnosti z oblasti státní správy. Zásahy státu do samosprávné činnosti jsou možné pouze tehdy, když to vyžaduje ochrana zákona a pouze v jasně dané míře.¹⁴²

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že se územní státní správa na nižší úrovni než ústřední dále dělí na územní správu s tzv. všeobecnou působností a specializovanou. Orgány s všeobecnou působností jsou krajské, újezdní a obecní úřady. Obecní úřady pak disponují rozličnou působností, kterou jim vymezují **Zákon o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností č. 314/2002 Sb.** a **Zákon o obcích (obecní zřízení) č. 128/2000 Sb.**¹⁴³ Na základě těchto zákonů všechny obce disponují samostatnou působností v oblasti samosprávy, pokud je však zákonem stanoveno jinak, vykonávají i tzv. přenesenou působnost – státní správu.¹⁴⁴ Dle těchto udělených pravomocí se pak rozlišují tři typy obcí – konkrétně na obce se základní působností, obce s pověřenými obecními úřady a obce s rozšířenou působností.¹⁴⁵

5.1.1 Postavení úředníků veřejné správy v České republice

Jak již bylo uvedeno, je veřejná správa výlučnou kompetencí členských zemí EU. Díky tomu navazuje na jejich historický vývoj, tradice, politické a sociální poměry. Přesto je v zemích Evropské unie veřejná služba založena na odbornosti a profesionalitě, která musí být prokázána odbornou kvalifikací. Mimo jiné se při přijímání do služby hledí i na politickou nestrannost, která je uváděna pod termíny neutralita a rezervanost. Neutralita vyjadřuje nestrannost při vykonávání úřední činnosti a rezervovanost předznamenává zdržení se výrazných politických aktivit.¹⁴⁶ Evropská Unie se člení také dle

¹⁴¹ Tamtéž, s. 15.

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ HORZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. Základy organizace veřejné správy v ČR. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. s. 58-59.

¹⁴⁴ ČESKO. § 8 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128#p8-1>.

¹⁴⁵ Úvodní strana. O nás. Veřejná správa. Dostupnost veřejné správy. Katalog činností obcí a krajů [online]. © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-03-22]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/katalog-cinnosti-vykonavanych-obcemi-v-jednotlivych-kategoriich.aspx>.

¹⁴⁶ HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie. Ostrava: VŠB-TU, 2012, s. 14.

modelů systémů veřejné správy na země s kariérním a pozičním a smíšeným systémem. Přičemž v současnosti platí trend, kdy se i v čistě kariérních, či pozičních systémech objevují prvky typické pro druhý směr. Česká republika se řadí k východoevropské tradici a kloní se k smíšenému systému, jelikož obsahuje prvky obou modelů.¹⁴⁷

Česká republika je zaměřena na krátkodobé účelné, či pouze úkolové zaměstnávání. Zaměstnance veřejné správy lze přijmout bez předchozí přípravy na výkon veřejné služby. Tento systém se snaží o rovnováhu zaměstnanců veřejné správy i těch ostatních a je ukotven podle **§ 2, čl. 4 zákona č. 312/2002 Sb. o úřednících územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů**: „*Úředníkem se pro účely tohoto zákona rozumí zaměstnanec územního samosprávného celku podílející se na výkonu správních činností zařazený do obecního úřadu, do městského úřadu, do magistrátu statutárního města nebo do magistrátu územně členěného statutárního města, do úřadu městského obvodu nebo úřadu městské části územně členěného statutárního města, do krajského úřadu, do Magistrátu hlavního města Prahy nebo do úřadu městské části hlavního města Prahy*“¹⁴⁸ Zaměstnanci územních samosprávných celků, kteří plní pouze samosprávu pak nejsou úředníky a **Zákon č. 312/2002 Sb. o úřednících územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů** se na ně dále nevztahuje, řídí se dle zákoníku práce.¹⁴⁹

Postavení úředníků a jejich pojetí v České republice se zrcadlí mj. i na způsobu odměňování úředníků, kteří jsou odměňováni dle **§ 123 zákona č. 262/2006 Sb. zákoník práce** za jejich plnění úkolů, či výkonu.¹⁵⁰ Na odměnách se však odráží i mnoho dalších faktorů (časová mzda, individuální úkolová mzda, skupinová úkolová mzda, měřená denní práce, mzda odrážející výkon nebo odměňování dle výkonu, flexibilní peněžní odměny aj.). Tyto složky se zrcadlí i v šestnáctitřídním tarifovém systému dle **§ 124 zákona č. 262/2006 Sb. zákoník práce**.¹⁵¹ Platová třída vypovídá o náročnosti úkonu a kvalifikaci zaměstnance, platový stupeň pak o délce praxe. Nejnovější platové výměry jsou současně upravovány dle **Nařízení vlády č. 341/2017 Sb. o platových**

¹⁴⁷ HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa v Evropské unii. Opava: Optys, 2009, s. 26.

¹⁴⁸ § 2 čl. 4 zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-312#p2-4>.

¹⁴⁹ FIALA, Josef. Malá právníková encyklopedie. Praha: Linde, 2004. s. 210-211.

¹⁵⁰ ČESKO. § 123 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262#p124>.

¹⁵¹ ČESKO. § 124 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262#p124>.

poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě a Nařízení vlády č. 222/2010 Sb. o katalogu prací ve veřejných službách a správě.¹⁵²

5.2 Systém veřejné správy v Rakouské republice

Rakousko se řadí k státům tzv. kontinentální tradice (stejně jako Francie, Německo, země Beneluxu a Slovinsko). Rakousko je federálním spolkovým státem, což vyplývá ze spolkové ústavy.¹⁵³ Rakousko se řídí na všech správních úrovních parlamentarismem (jak na spolkové – *Bund*, tak na zemské – *Land* i na obecní – *Gemeinde*). Tzn., že v rámci rozhodovacího procesu je parlament centrálním orgánem. Parlament funguje nejenom jako zákonodárný orgán, ale má i funkci kontroly vlády prostřednictvím opozice.¹⁵⁴

Na celorepublikové úrovni představuje dvoukomorový parlament zákonodárnou moc. Dolní komora (*Národní rada – Nationalrat*), reprezentuje všechny občany Rakouska, jelikož je všeobecným spolkovým orgánem. Naproti tomu horní komora (*Spolková rada – Bundesrat*) je delegovaným orgánem, do kterého jsou vybíráni zástupci jednotlivých zemských států. Počet těchto zástupců je odvozen ze sčítání lidu a určuje ho prezident.¹⁵⁵

S tímto pohledem na „dvoukomorový“ parlament Rakouské republiky se však neztotožňují všichni politologové a právníci mimo jiné například i profesor Wilhelm Brauner. Jeho hlavním oborem jsou ústavní dějiny, problematika parlamentarismu a zákonodárství obecně. Upozorňuje na to, že v roce 1920 byl pro ochranu demokracie a ukotvení vlády lidu zaveden velmi specifický systém. Jednalo se o již zmíněnou Národní a Spolkovou radu. Nejedná se však o právně podložený dvoukomorový parlament, ale o dva samostatně existující orgány. Přičemž faktické a dominantní zákonodárné postavení má Národní rada a Spolková rada má charakter suspenzivního veta, tzn., že může být opětovně přehlasován Národní radou. Dále profesor upozorňuje i na to, že Spol-

¹⁵² ČESKO. § 1 nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-341#p1>.

ČESKO. fragment #f4112918 nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-222#f4112918>.

¹⁵³ HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU, s. Series on Advanced Economic Issues, 2012, s. 35.

¹⁵⁴ PELINKA Anton a ROSENBERGER, Sieglinde. *Österreichische Politik: Grundlagen, Strukturen, Trends*. 2. aktualisierte Auflage, Wien: WUV, 2003, s. 109.

¹⁵⁵ HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU, s. Series on Advanced Economic Issues, 2012, s. 35.

ková rada byla vytvořena jako reprezentace zemských států, ale i v ní, jsou podpořeny demokratické principy. Jelikož i přesto, že jsou členi delegováni, jsou respektovány výsledky voleb. Volení zástupci zemských států pak reprezentují spíše názory jejich strany než států. V případě, že politické složení v obou těchto orgánech koresponduje, nejsou ani vznášeny námitky v případných sporných tématech.¹⁵⁶

Prezidentovy pravomoci pramenící z ústavy jedná se o tzv. poloprezidencialismus, premiér sdílí svou exekutivní moc s kancléřem. Má tedy pravomoci navíc, které se opírají o jeho přímou volbu. I tak však jeho rozhodnutí schvaluje vláda, které se zodpovídá parlamentu. Konkrétně se jedná o pravomoc vydávání dočasného nařízení tzv. měnicí zákon a také působí jako arbitr mezi vládou a parlamentem.¹⁵⁷ Zákonná a výkonná moc je rozdělena mezi Spolek (*Bund*) a 9 spolkových zemí (*Bundesland*). Spolková úroveň je reprezentována spolkovým prezidentem, rakouským parlamentem, spolkovou vládou a dalšími orgány státní správy na centrální úrovni. Vládu tvoří spolkový kancléř, vicekancléř a ministři zodpovídající za jednotlivé resorty.¹⁵⁸

Spolkové země mají svou zemskou vládu (*Landesregierung*), která má v čele zemského hejtmana (*Landeshauptmann*). Každá země má jednokomorový zemský sněm (*Landtag*), který je zákonodárným orgánem.¹⁵⁹

Největší problém federací je vymezení vzájemných kompetencí. Rakouské ústavní normy vytvářejí 4 oblasti: výlučné kompetence Spolku, zákonodárné kompetence Spolku a výkonná moc spolkových zemí, kompetence Spolku stanovovat základní principy zákonodárství a kompetence spolkových zemí vydávat konkrétní zákony a vykonávat činnost s nimi spjatou, vlastní kompetence spolkových zemí. Vše je taxativně ukotveno v ústavě, pouze poslední oblast je vymezena pomocí negace, tj. vše co není taxativně určené do kompetencí Spolku, připadá spolkovým zemím.¹⁶⁰ Rakouská ústava podporuje centralistické tendence na rakouské spolkové úrovni, jelikož má spolek právo zasahovat do činnosti a fungování zemských orgánů. To plyne i z již výše uvedených kompetenčních oblastí. Na základě toho je také Rakousko označováno jako centralizo-

¹⁵⁶ BRAUNEDER, Wilhelm. Senát PČR. Archiv. Existuje v Rakousku druhá parlamentní komora?. [online]. © 2020 Senát PČR [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.senat.cz/doc2html/891970933/index.html>.

¹⁵⁷ JEŘÁBEK, Martin a JOZA, Jakub. In: JEŘÁBEK, Martin. Srovnání politických systémů Německa a Rakouska: institucionální a systémové ukotvení. Plzeň: Adela - Grafické studio, 2010, s. 39.

¹⁵⁸ PITROVÁ, Miroslava. In: JEŘÁBEK, Martin. Srovnání politických systémů Německa a Rakouska: institucionální a systémové ukotvení. Plzeň: Adela - Grafické studio, 2010, s. 145.

¹⁵⁹ HALÁSKOVÁ, Martina a Ekonomická fakulta. Veřejná správa v České republice a zemích EU. Ostrava: VŠB - Technická univerzita, 2006, s. 35.

¹⁶⁰ Tamtéž, s. 146.

vaný federalismus. Rakousko se taktéž řadí do tzv. smíšeného systému veřejné správy. To znamená, že orgány veřejné správy vykonávají dvojí působnost. Vykonávají jak samosprávu, tak státní správu.¹⁶¹

Jak již bylo zmíněno Rakouská republika je členěna na tři úrovně a to na spolkovou, zemskou a komunální (*Bund – Land – Gemeinde*). Mezi nimi se objevuje i termín *Verwaltungsbezirke* tj. správní obvody, které sdružují okresy a statutární města. Tyto obvody však nejsou samosprávnými jednotkami, pouze jednotkami zemské správy. V Rakousku je velmi významné postavení okresu. Okresní hejtmanství (*Bezirkshauptmannschaft*) je podřízeno zemské vládě a v jeho čele stojí úředník okresní hejtman (*Bezirkshauptmann*), který je jmenován zemským hejtmanem. Jako v České Republice mají zvláštní postavení i tzv. statutární města (*Statutarstädte*). Jak již bylo výše řečeno, obecně jsou tyto správní obvody nazývány *Verwaltungsbezirke*. Základní členění na obce a okresy je v každé spolkové zemi stejné. V Rakousku se na obecní úrovni vykytují termíny obec (*Gemeinde*), tržní obec (*Marktgemeinde*), územní obec (*Gebietsgemeinde*), město (*Stadt*) a statutární město (*Statutarstadt*).¹⁶²

5.2.1 Postavení úředníků veřejné správy v Rakouské republice

Jak již bylo řečeno, může se Evropská Unie členit dle modelů systémů veřejné správy k zemím s kariérním a pozičním systémem. Rakousko se řadí ke kontinentální středoevropské tradici a kloní se ke kariérnímu systému. Odráží myšlenku celoživotního profesionálního působení ve státní (veřejné) službě. Služební postup je založen na délce služebních let a postup do vyšších služebních tříd je podmíněn pracovním hodnocením, atestacemi či jinými kvalifikačními ukazateli.¹⁶³

Spolkové ministerstvo umění, kultury, veřejné služby a sportu uvádí, že úředníci jsou rozlišováni dva typy. Jedná se o úředníky s veřejnoprávním služebním poměrem a smluvní.¹⁶⁴ Prvním typem jsou tedy úředníci s veřejnoprávním služebním poměrem, jinak řečeno **zaměstnanci mimosmluvní (tj. úředníci - Beamte)**. Ti se dále dle profe-

¹⁶¹ PITROVÁ, Miroslava. In: JEŘÁBEK, Martin. Srovnání politických systémů Německa a Rakouska: institucionální a systémové ukotvení. Plzeň: Adela - Grafické studio, 2010, s. 143.

¹⁶² Tamtéž, s. 143-145.

¹⁶³ HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU, s. Series on Advanced Economic Issues, 2012, s. 18.

¹⁶⁴ Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Öffentlicher Dienst. Das Bundespersonal. Pensionistinnen und Pensionisten. Bedienstete [online]. © Bundeskanzleramt 2013, Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport 2020. [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/fakten/bundespersonal/bedienstete/index.html>.

sora Karla Laciny rozlišují na úředníky Spolku, jejichž postavení upravuje **zákon o smluvním právu úředníků** (Beamten-Dienstrechtsgesetz – BDG) z roku 1979¹⁶⁵ a úředníky jednotlivých spolkových zemí, jejichž postavení je řešeno místními právními předpisy (přesto jsou analogické k spolkovému zákonu).¹⁶⁶ Úředník zastává v prvních čtyřech letech jen tzv. prozatímní službu a pouze po osvědčení je jmenován definitivně. Pro jeho post platí zvláštní pravidla (například zvýšená trestní a disciplinární odpovědnost, doživotní mlčenlivost o pracovní činnosti, dodržování právního řádu Rakouské republiky atd.) Jmenování spolkových úředníků v řídicích pozicích má v kompetenci přímo spolkový kancléř a vedoucí úředníci zemských zemí jsou schvalováni zemskou vládou. Aspekty pro postup úředníků jsou dosažený služební věk a jejich dosažená klasifikace, tím se stává fakticky automatickým.¹⁶⁷

Druhým typem jsou pak **smluvní zaměstnanci (Vertragbedienste)**, jejichž činnost je zakotvena zákonem z roku 1948 tzv. **Vertragsbedienstetengesetz** a je upravována tzv. regulovaným služebním poměrem (zvláštními služebními řády).¹⁶⁸ Díky tzv. „*Pragmatisierungsstopp*“ tedy zastavení pověřování úřadu, začal značně klesat počet úředníků a zvyšovat počet smluvních zaměstnanců.¹⁶⁹

¹⁶⁵ Rechtsinformationssystem des Bundes. Trefferliste. Suche. Bundesrecht konsolidiert: Gesamte Rechtsvorschrift für Beamten-Dienstrechtsgesetz 1979, Fassung vom 20.04.2021. [online]. © 2021 Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort. [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10008470>.

¹⁶⁶ LACINA, Karel. Evropská veřejná správa. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o. p. s., 2007, s. 52.

¹⁶⁷ LACINA, Karel. Evropská veřejná správa. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o. p. s., 2007, s. 52.

¹⁶⁸ Rechtsinformationssystem des Bundes. Trefferliste. Suche. Bundesrecht konsolidiert: Gesamte Rechtsvorschrift für Vertragsbedienstetengesetz 1948, Fassung vom 20.04.2021. [online]. © 2021 Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort. [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10008115>.

¹⁶⁹ Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Öffentlicher Dienst. Das Bundespersonal. Pensionistinnen und Pensionisten. Bedienstete [online]. © Bundeskanzleramt 2013, Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport 2020. [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/fakten/bundespersonal/bedienstete/index.html>.

6. SROVNÁNÍ ETICKÝCH KODEXŮ ČESKÉ A RAKOUSKÉ REPUBLIKY

V této kapitole je přiblížena komparace etických kodexů České a Rakouské republiky. Pro správné uchopení celé problematiky a ustálení terminologie, je však vhodné nejdříve osvětlit oblast etiky jako takové. Nejdříve je nutné základní vymezení etiky, poté bude následovat seznámení s její historií a základními pojmy. Následuje představení obecného etického kodexu. Po tomto úvodu je popsána nejprve *Evropský kodex řádné správní praxe*,¹⁷⁰ poté *Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy*¹⁷¹ a následně rakouský etický kodex *Die VerANTWORTung liegt bei mir*.¹⁷²

Pro jednodušší orientaci a výslednou komparaci je postup při popisu všech etických kodexů stejný. Nejprve bude představen kodex sám o sobě: jeho forma, obsah s vyzdvihnutím témat, která kodexy vzájemně pojí, či naopak značně rozlišují. V neposlední řadě pak je uvedeno i jejich užití, a postup při jejich porušení.

Hned v počátku komparace je také nutné si uvědomit, že ve všech třech kodech je pracováno s pojmy úředník a zaměstnanec veřejné správy, nebo nadřazeně veřejná správa. Tyto kodexy platí tedy pro všechny, bez ohledu na specifické podmínky rozdílnosti jejich zaměstnaneckých poměrů. Z toho důvodu je dále pracováno jen s termíny „úředník/úředníci“.

6.1 Etika

Etymologický původ slova **etika** sahá až k řeckému slovu *éthos*, které znamená zvyk, mrav, obyčej, ale i obvyklé místo k bydlení. „*Etika [...] ve vlastním smyslu fil. disciplína, jejímž předmětem jsou hodnotící soudy, které se týkají rozlišování dobrého a zlého*“.¹⁷³ Etika se řadí do tradiční filosofie a snaží se o poskytnutí pravidel a norem lidského chování a jednání. V jejích otázkách se objevuje téma morálky, a to speciálně snaha o zjištění jejího původu, důvodu, legitimizaci a legalizaci.¹⁷⁴

¹⁷⁰ Evropský veřejný ochránce práv. Tiskové středisko. Publikace. Evropský kodex řádné správní praxe. [online] © Evropská unie, 1995-2020. [cit. 2020-11-21] Dostupné z: <https://www.ombudsman.europa.eu/cs/publication/cs/3510>.

¹⁷¹ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Jednání vlády. Dokumenty vlády. 2012. 2012-05-09 (Usnesení č. 327–342). 398/12 Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy. [online] © Úřad vlády České republiky, 2021. [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2012-05-09>

¹⁷² Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Moderner Arbeitgeber. Korruptionssprächvention, Compliance und Integrität. Verhaltenskodex [cit. 2020-02-23] Dostupné z: https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/moderner_arbeitgeber/korruptionspraevention/verhaltenskodex/Verhaltenskodex.html.

¹⁷³ BLECHA, Ivan. Filosofický slovník. Olomouc: Fin, 1995, s. 111.

¹⁷⁴ Tamtéž.

Etikou se zabývali V antice se zabývali etikou například Sokrates (469-399 př.n.l.), Platón (427-347 př. n. l.), či Aristoteles. Na jejich myšlenkách je vystavena celá křesťanská i dnešní evropská filozofie. V této době se nenahliželo na etiku tím způsobem, jak je uvedeno výše, avšak byla chápána jako komplexní teorie lidského života. V průběhu staletí, se zabývali etikou i další významní myslitelé: ve středověku například Tomáš Akvinský (1225-1274), v renesanci Niccolò Machiavelli (1469), v raném novověku Francis Bacon (1561-1626) a mnozí další. Významní myslitelé a jejich teorie pojetí etiky pokračují až do současnosti, jedním z postmodernistů je například Jean-Françoise Lyotard (1924-1998).¹⁷⁵

Jako významné mezníky v historii etiky pro pochopení etických kodexů shledává Eduard Mazák ve své monografii *Firemní kultura a etické kodexy*¹⁷⁶ následné teorie a dokumenty, přičemž on sám vycházel značnou částí z Jiřího Bláhy a Zdeňka Dytrta a jejich Manažerské etiky.¹⁷⁷ Jedním z významných pilířů jsou tři Konfuciovy zásady etiky. První říká, že všichni lidé jsou stejní svou přirozeností. Další radí, aby člověk dopomáhal druhým k tomu, čeho chce dosáhnout on sám. A poslední, aby člověk nečinil to, co nechce sám. Dalším významným mezníkem byl kategorický **imperativ** od Immanuela Kanta (1727-1804), který vyzývá k tomu, aby se člověk choval tak, aby se z jeho chování mohl stát obecný zákon. Za další zdroj může být brán i anglický dokument z roku 1215 Magna Charta Libertatum, který omezoval moc anglického krále. Stanovil, že občan nesmí být zatčen, uvězněn, nebo zbaven majetku, či poslán do vyhnanství jen na základě libovůle krále. O několik století později, a sice v roce 1948 byla OSN přijata Všeobecná deklarace lidských práv. Deklarace odrážela poválečný stav a potřebu sumarizace etických otázek, a to především v oblasti lidských práv. Velkým problémem však byly značně rozdílné kulturní zvyklosti. Výsledkem diskuzí se stal zmíněný dokument apelující na spojení principu humánnosti a zákonitosti. Jako poslední výchozí bod pro uvedení do tématu etických kodexů byla uvedena Charta základních práv EU, která byla přijata 7. 12. 2000 v Nice, avšak není právně závazná a doposud ji neratifikovaly všechny členské státy.

¹⁷⁵ RÝZNAR, Ladislav. *Etika a etiketa*. Kunovice: Evropský polytechnický Institut, 2009, s. 25-35.

¹⁷⁶ MAZÁK, Eduard. *Firemní kultura a etické kodexy*. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2010, s. 84-85.

¹⁷⁷ BLÁHA, Jiří a Zdeněk DYTRT. *Manažerská etika*. Praha: Management Press, 2003.

6.1.1 Základní terminologie etiky

Morálka je komplex hodnot, pravidel a mravních citů lidského jednání. Jedná se o společnou představu, jak by se společnosti a jedinci v ní měli chovat. Z jiného úhlu pohledu lze morálku chápat i jako takový vnitřní mravní kodex, přesvědčení nebo i víru jedince.¹⁷⁸

Mravy jsou vzory chování, které jsou rozšířené, ustálené a postavené na obecně přijímaných normách v dané skupině, komunitě, či společnosti a jsou uplatňovány ve vzájemných vztazích. Od tohoto termínu se následně odvíjí i pojem „místní mravy“, který ve svém pojmenování odráží i svůj význam, tj. že se jedná o lokální specifika zahrnující nejenom místní obyčeje, ale i osobitou interpretaci obecných morálních norem.¹⁷⁹

Slovo **Norma** pochází z latiny, kde původně neslo význam pravítka, měřítko, či pravidla. Jedná se o předpoklad jednání nebo vlastnosti věci, člověka, nebo situace, které jsou závazně vyžadovány, nebo slouží k posouzení jejich přijatelnosti, či obvyklosti¹⁸⁰.

Mravní chování takové chování, při kterém jedinec odpovídá za své vlastní chování vůči druhým i prostředí, zahrnuje oprávněnost a svobodu volby. Jeho součástí je i uvědomění důsledků této činnosti a zkoumání vlivu na práva druhých. Za svým chováním má mít jedinec ty nejlepší důvody.¹⁸¹

Morální norma slouží jako pravidlo, či doporučení, které reguluje jednání člověka ve své sociální skupině, nebo širším společenském celku. Zmíněná regulace je řízena dle zájmu skupiny, společnosti či vyššího celku.¹⁸² Ladislav Rýznar ve své knize *Etika a etiketa*¹⁸³ upozorňuje i na skutečnost, že by se morální normy měli hodnotit nejen dle zkoumaného činu, ale i v kontextu (tzn. hodnotit intenci, situaci a okolnosti).

Profesní etika pro uchopení tohoto termínu, je nutné nejdříve si vyjasnit pojem **profese**, což je pracovní činnost vyžadující rozsáhlou odbornou přípravu a výcvik. Dalšími

¹⁷⁸ RÝZNAR, Ladislav. *Etika a etiketa*. Kunovice: Evropský polytechnický Institut, 2009, s. 10.

¹⁷⁹ RÝZNAR, Ladislav. *Etika a etiketa*. Kunovice: Evropský polytechnický Institut, 2009, s. 10.

¹⁸⁰ Tamtéž.

¹⁸¹ Tamtéž.

¹⁸² MAZÁK, Eduard. *Firemní kultura a etické kodexy*. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2010, s. 84.

¹⁸³ RÝZNAR, Ladislav. *Etika a etiketa*. Kunovice: Evropský polytechnický Institut, 2009, s. 12.

atributy jsou intelektuální kompetence, existenční důležitost a nezastupitelnost. Profesní etika je tedy specifický útvar morálky aplikovaný na jednotlivce, či sociální skupiny formou norem chování a formalizovaných etických hodnot, které je od dané konkrétní profese předpokládáné.¹⁸⁴

6.2 Etický kodex

Otázky etiky provází nejednu profesi. Řada pracovních činností je vykonávaná v rámci profesní etiky, jinak řečeno ve specifickém druhu morálky. Jedná se o formalizované etické standardy jednání, které jsou překládané a očekávané od jednotlivců či sociálních skupin (pedagogové, lékaři, právníci, novináři atd.). Tím můžou být etické kodexy rozčleněny na podnikové a profesní. Užití obou forem by mělo ideálně vést ke kultivaci poměrů a organizační vyspělosti.¹⁸⁵ Terminologie členění etických kodexů je však rozličná, například Ladislav Rýznar v již zmíněné publikaci¹⁸⁶ dělí etické kodexy i dle cílové skupiny a jejího užití (aspirační kodex, výchovný kodex a regulační kodex).

Etický kodex je tedy hlavním nástrojem představujícím zásadní principy, normy a hodnoty jednotlivce. Moderní způsob přenesení profesní etiky do praxe. Jedná se o dokument upravující obecná i konkrétní pravidla práce v dané organizaci, firmě, profesi, či sdružení (například Hippokratova přísaha). Tento kodex může být pro své uživatele závazný, tzn., že mu byl předložen k podepsání při smlouvě a na základě jeho porušení může být propuštěn, nebo nezávazný, a tudíž je jeho dodržování dobrovolné. Základy evropských etických kodexů vycházejí především z křesťanství (například Desatero) a judaismu, kde jsou základní pravidla lidského chování napsány krátce a přehledně. V dnešní společnosti jsou však většinou spojeny již přímo s právními normami a vedle mravního odsouzení znamená jejich porušení i trestní stíhání.¹⁸⁷

Etický kodex v dnešní době může tedy vystupovat jako zákon, který je snadněji vymahatelný pomocí sankcí, ale někdy tuto povahu mít nemusí. Jedná se například o vnitřní předpisy závazné pro zaměstnance. Jejich vymáhání je pak složitější.¹⁸⁸ Etický kodex slouží nejen jako mravní příručka, ale i k snadnějšímu dennímu chodu dané instituce, jelikož vychází z jejích hodnot, principů a současně vymezuje normu profesionál-

¹⁸⁴ Tamtéž, s. 64.

¹⁸⁵ BLÁHA, Jiří, ČOPÍKOVÁ, Andrea a Petra, HORVÁTHOVÁ. Řízení lidských zdrojů: nové trendy. Praha: Management Press, 2016, s. 115.

¹⁸⁶ RÝZNAR, Ladislav. Etika a etiketa. Kunovice: Evropský polytechnický Institut, 2009, s. 66-67.

¹⁸⁷ Tamtéž, s. 63-120.

¹⁸⁸ LEŠTINSKÁ, Vlasta, Ekonomicko-správní fakulta a Česko. Personalistika ve veřejné správě: (manuál pro personalisty územních samosprávných celků). Brno: Masarykova univerzita, 2006. s. 14-15.

niho chování. Ve veřejném sektoru se etický kodex zabývá především přijímáním darů v jakýchkoli formách, využíváním úředních informací, služebního zařízení, majetků a prospěchu ze služebních cest. Také se hledí na činnost mimo zaměstnání, a to na možné vedlejší výdělečné činnosti, politickou práci a tím případný konflikt zájmů (finančních i osobních). V neposlední řadě bývá řešena i otázka možného zaměstnání po ukončení činnosti v dané instituci (například stanovením speciálních podmínek pro odchod do soukromého sektoru).¹⁸⁹

Jelikož se jedná o pravidla založená na vnitřních mravních hodnotách, měl by kodex být tvořen celým kolektivem pro jeho snadnější přijetí. U podnikových kodexů Liběna Tetřevová ve své knize *Společenská odpovědnost firem společensky citlivých odvětví mluví*¹⁹⁰ o tzv. skandinávském modelu, naopak v případě tvorby etického kodexu shora - managementem nebo majitelem firmy, jednalo by se o tzv. americký model. Přesto však nelze hovořit o žádné oficiální šabloně, na jejímž základě by byly tvořeny. Proto jsou kodexy různorodé. Doktorka Eva Lajtkepová momentálně vyučující na Vysokém učení Technickém v Brně vymezila ve *Veřejné finance v České republice*¹⁹¹ následnou obsahovou strukturu etických kodexů: „[...] *preambule (vymezení povolání nebo činností, včetně jejich specifik), etické zásady obecně (poslání, cíle apod.), Vztahy ke klientům (občanům, pacientům, voličům apod.), vztahy k zaměstnavateli, vztahy ke svým kolegům, vztahy k vlastnímu povolání a odbornosti, odpovědnost ke společnosti, včetně odpovědnosti k životnímu prostředí.*“¹⁹²

K již uvedenému obsahu etického kodexu, který má ovlivňovat danou osobu, skupinu, či celou instituci, je nutné zmínit, že etický kodex ovlivňuje i chápání a přijetí veřejností (například širokou veřejností, médií, členy jiné komunity).¹⁹³ Může se stát jedním z kritérií, podle něhož jsou výše uvedení posuzováni. Eva Lajtkepová v již zmíněné knize *Veřejné finance v České republice*¹⁹⁴ dokonce uvádí, že etické kodexy ve veřejné správě vznikly jako reakce na veřejnost, která žádala vyšší míru odpovědnos-

¹⁸⁹ LAJTKEPOVÁ, Eva a Akademie Sting. *Veřejné finance v České republice*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2007, s. 141.

¹⁹⁰ TETŘEVOVÁ, Liběna. *Společenská odpovědnost firem společensky citlivých odvětví*. Praha: Grada Publishing, 2017, s. 96.

¹⁹¹ LAJTKEPOVÁ, Eva a Akademie Sting. *Veřejné finance v České republice*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2007.

¹⁹² Tamtéž, s. 141.

¹⁹³ MAZÁK, Eduard. *Firemní kultura a etické kodexy*. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2010, s. 86.

¹⁹⁴ LAJTKEPOVÁ, Eva a Akademie Sting. *Veřejné finance v České republice*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2007, s. 141.

ti, efektivnosti, srozumitelnosti, porozumění a vyšší úroveň etických standardů úředníků.

Užívání etického kodexu s sebou nese výhody i nevýhody, na které mnozí upozorňují. Docentka Liběna Tetřevová v knize *Společenská odpovědnost firem společensky citlivých odvětví*¹⁹⁵ uvádí jako výhody vzrůst motivace a podpory etického chování signatářů. Etický kodex předkládá žádoucí chování jednotlivců v různých situacích a dává signatářům jasný směr, který pak utváří dobré veřejné mínění o dané instituci. Současně dává fundament pro řešení palčivých otázek v rámci pracovních vztahů nadřízený vs. podřízený, nebo v rámci kolegiality. Jako nevýhody pak vyzdvihuje neúčinnost kodexu, který nemusí být schopný překonat od dětství nastavené vnitřní morální hodnoty zaměstnanců, a navíc jeho nedostatečná vymahatelnost a důsledná kontrola užívání vede ke zkosnatění pravidel a působí jen jako pomůcka pro vytvoření lepší „image“ instituce. Jiní dokonce hovoří o tzv. „prázdém dokumentu“ což značí, že dle této kritiky, jsou etické kodexy plné obecných pravidel nedostatečně postihující problematiku a stávají se jen takovým slohovým cvičením.¹⁹⁶

6.3 Evropský kodex řádné správní praxe¹⁹⁷

Fenomén korupce byl dlouhodobý problém, a proto se měla Evropská unie k němu vyjádřit. Tato potřeba byla reflektována ve vývoji protikorupčního postoje. Evropská Unie ukotvila prvotní právní základy pro boj s korupcí již ve Smlouvě o založení Evropského společenství, konkrétně v článku 280 a následně ho uvedla v konsolidovaném znění *Smlouvy o fungování Evropské unie*, kde se konkrétně jednalo o článek 325.¹⁹⁸ Dále Evropská komise svým rozhodnutím č. 1999/352 vytvořila Evropský úřad pro potírání podvodných jednání (dále jen OLAF).¹⁹⁹ Postupný rozvoj boje proti tomuto fenoménu vyústil v roce 2001 ke schválení *Evropského kodexu řádné správní praxe* (Kodex EU) Evropským parlamentem, který stanovuje univerzálně platná pravidla.

¹⁹⁵ TETŘEVOVÁ, Liběna. *Společenská odpovědnost firem společensky citlivých odvětví*. Praha: Grada Publishing, 2017, s. 96-97.

¹⁹⁶ BLÁHA, Jiří, ČOPÍKOVÁ, Andrea a Petra, HORVÁTHOVÁ. *Řízení lidských zdrojů: nové trendy*. Praha: Management Press, 2016, s. 117.

¹⁹⁷ Pro tuto podkapitolu je hlavní tento zdroj: Evropský veřejný ochránce práv. Tiskové středisko. Publikace. *Evropský kodex řádné správní praxe*. [online] © Evropská unie, 1995-2020. [cit. 2020-11-21] Dostupné z: <https://www.ombudsman.europa.eu/cs/publication/cs/3510>.

¹⁹⁸ EUR-Lex. *Shrnutí právních předpisů EU, Podvody a korupce* [online] © Evropská unie, 1998-2021. [cit. 2021-02-13] Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/fight_against_fraud.html?.root_default=SUM_1_CODED=22.

¹⁹⁹ ŠTIČKA, Michal. *Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě*. Praha: Transparency International - Česká republika, 2008. s. 152.

Roku 2002 byla vytvořena *Trestně právní úmluva o korupci* Rady Evropy, ve které sice figuruje většina členských zemí, ale Evropská unie jako taková netvoří stranu v této úmluvě, stejně jako například v *Úmluvě o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích* z roku 1999. Nao-pak *Úmluva Organizace spojených národů proti korupci* z 14. prosince 2005 byla Evropskou unií ratifikována v roce 2018. 28. září 2005 pak vzešla v platnost *Úmluva proti korupci úředníků*, ke které přistoupily všechny členské státy. Úmluva si dala za cíl zajis-tit opatření ve všech zemích, aby se kriminalizovala korupce úředníků. Zároveň byla koncipována tak, aby sama o sobě již bojovala s korupcí Evropských úředníků, nebo úředníků Evropské unie a zároveň měla posílit justiční spolupráci mezi zeměmi Evrop-ské unie.²⁰⁰ Evropská unie posiluje vytváření výše uvedených etických zásad. Tento stav věci trefně reflektovala i doktorka Darja Holátová v kolektivním díle *Manažerská etika II: inspirace pro 21. století: „Nová úprava zákoníku práce, která byla pro-vedena v souladu s právy členských zemí EU a zemí čekatelských, formalizuje některá pravidla do zákonné formy jako povinnosti a práva zaměstnanců a zaměstnavatelů [...]“*.²⁰¹

Pro tuto práci je však stěžejní již zmíněný Kodex EU. Vydavatelem Kodexu EU je Evropský veřejný ochránce práv, jelikož je zmocněn na základě článku 228 Smlouvy o fungování Evropské unie²⁰², aby prováděl následující úkony: „*šetření nesprávného úředního postupu při činnosti orgánů, institucí a jiných subjektů Unie, s výjimkou Soudního dvora Evropské unie při výkonu jeho soudní pravomoci.*“²⁰³ V tomto konkrétním případě evropská veřejná ochránkyně práv Emily O'Reilly, jejíž znění kodexu bylo v roce 2001 schváleno Evropským parlamentem.

Kodex EU je koncipován jako příručka, která není určena pouze úředníkům, ale i široké veřejnosti. Má uživatelsky velmi přívětivé pojetí. Prvním přizpůsobením laické veřejnosti je srozumitelný jazyk. Text doprovází ilustrace Toril Bækmark,

²⁰⁰ EUROPA. EUR-Lex úvodní stránka. Úmluva proti korupci úředníků [online] © European Union, 1995-2020. [cit. 2021-03-15] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:133027>.

²⁰¹ HOLÁTOVÁ, Darja. In: Kolektiv autorů. *Manažerská etika II: --inspirace pro 21. století--*. Uhřetěves: Economia, a.s., 2001, s. 69.

²⁰² Rozhodnutí Evropského parlamentu 94/262/ESUO, ES, Euratom o pravidlech a obecných podmínkách pro výkon funkce veřejného ochránce práv (Úř. věst. L 113, 4.5.1994, s. 15), ve znění rozhodnutí Evropského parlamentu 2008/587/ES, Euratom ze dne 18. června 2008 (Úř. věst. L 189, 17.7.2008, s. 25).

²⁰³ Evropský veřejný ochránce práv. Tiskové středisko. Publikace. *Evropský kodex řádné správní praxe*. [online] © Evropská unie, 1995-2020. [cit. 2020-11-21] Dostupné z: <https://www.ombudsman.europa.eu/cs/publication/cs/3510>. s. 5.

kteře dokreslují snahu o výstižnost a jasnost obsahu sdělení. Již na deskách Kodexu EU se nachází ilustrace stromu, jehož jednotlivé části jsou obsaženy v celé brožuře a odpovídají tématům na dané stránce. Kodex EU čítá 23 stran.

Kodex EU obsahuje předmluvu, úvod, který je rozdělen do pěti tematických celků a Evropský kodex řádné správní praxe, který je též rozčleněn, avšak konkrétně na 27 článků.

Předmluvou oslovuje osobně Emily O'Reilly čtenáře a mluví o Kodexu EU jako takovém, kdy a kým byl uveden v platnost, jeho stručný obsah a cíle (například pokyny pro zvýšení efektivity, transparentnosti a odpovědnosti). Mluví o zkušenostech jednotlivých členských zemí a snaze sjednocení principů harmonizované kultury služeb. Zmiňuje i základní právo na řádnou správu, které je zakotveno v Listině základních práv Evropské unie, dle něhož musí orgány a instituce vítat změny a výzvy pro zvýšení efektivity a kvality práce. Zároveň vyzývá k tomu, aby byla v případě nejasností, či dotazů kontaktována.

Úvod opakuje základní informace a vysvětluje vytvoření Kodexu EU. Jak již bylo uvedeno, je rozdělen do pěti tematických částí. Nejprve shrnuje pole působnosti evropského veřejného ochránce práv a to, že je hlavním ambasadorem tohoto kodexu a tudíž ho uplatňuje i při svých šetřeních a proaktivním prosazování řádné správy. Informuje o možnosti jeho kontaktování a podání stížností a to nejenom pro občany Unie, ale i osoby s místem bydliště v EU, či sdružení a společnosti. Opět se odvolává na Článek 228 Smlouvy o fungování Evropské Unie, ale i na Listinu základních práv Evropské unie (článek 43).

Dalším tématem úvodu je **právo na řádnou správu**, v této části se píše o tom, že Kodex EU, není právně závazný a že ani evropský ochránce práv nemá pravomoc vydávat právně závazná rozhodnutí. Odvolává se však na splnutí jednotlivých bodů se základním právem na řádnou správu, které je ukotveno v Článku 41 Listiny základních práv Evropské unie (jeho citace je další samostatný tematický celek) a upozorňuje i na Lisabonské smlouvy z roku 2009, v jejichž důsledku toto právo dostávají všichni.

Článek 41 Listiny základních práv Evropské unie jak již bylo uvedeno, pojednává o Právu na řádnou správu. Mluví například o nestrannosti, spravedlivosti, právu být vyslechnut, respektu, profesním i obchodním tajemství, ale třeba i o povinnosti orgánů odůvodňovat svá rozhodnutí.

Předposlední část úvodu hovoří o **zásadách veřejné služby**, kterými se mají řídit úředníci EU. Ty byly zveřejněny v červnu 2012 veřejným ochráncem práv a jedná se o shrnutí „*vyšších etických norem*“²⁰⁴ pro veřejnou správu EU. Tyto normy jsou v Kodexu EU opět přehledně sepsány do pěti tematických bodů.²⁰⁵ Prvním je „*Závazek vůči Evropské unii a jejím občanům*“, který mluví o loajalitě úředníka k EU, o plnění jeho úkolů dle jeho nejlepších schopností a možností. Mluví o tom, že do úředníka je vkládána důvěra veřejnosti, a tudíž by měl být příkladem i pro ostatní. Dalším je poté „*Etický rozměr*“, ve kterém se nachází pasáž, odvolávající se na zdravý rozum a svědomí, které nejsou vždy splněny pouhým dodržováním zákona. Dle tohoto bodu úředníci nesmějí podlehnout jakékoli formě tlaku ovlivňující jejich funkci, včetně přijímání darů. Uvádí povinnost ohlášení soukromých zájmů vztahujících se k jejich pracovní činnosti a tím předejít možným střetům zájmů a to i po odchodu ze zaměstnání. Třetím bodem je „*Objektivnost*“, která mluví o nezávislosti a nediskriminaci občanů a rezidentů úředníky. Čtvrtým bodem je „*Úcta k ostatním*“, která obsahuje apel na porozumění tomu, co říkají ostatní a na snahu o srozumitelné a jasné vyjadřování. A posledním pá-
tým je „*Transparentnost*“, která pod sebou ukrývá povinnost úředníků vyhotovit veškerou dokumentaci a schopnost odůvodnit veškerá svá rozhodnutí.

Poslední bod Kodexu EU a pro tuto práci nejpodstatnější nese nadpis **Kodex a členské státy**, kde je uvedeno, že Kodex EU je přímo použitelný pouze pro orgány EU a jejich úředníky, ale že i přesto se stal inspirací mnohým členským státům, kandidátským i třetím zemím. Odvolává se i na to, že takovéto obecné zásady jsou závazné i pro členské státy, v případě, že jednají v rámci oblasti působnosti práva EU.²⁰⁶

²⁰⁴ Evropský veřejný ochránce práv. Tiskové středisko. Publikace. Evropský kodex řádné správní praxe. [online] © Evropská unie, 1995-2020. [cit. 2020-11-21] Dostupné z: <https://www.ombudsman.europa.eu/cs/publication/cs/3510>. s. 8.

²⁰⁵ Evropský veřejný ochránce práv. Tiskové středisko. Publikace. Evropský kodex řádné správní praxe. [online] © Evropská unie, 1995-2020. [cit. 2020-11-21] Dostupné z: <https://www.ombudsman.europa.eu/cs/publication/cs/3510>. s. 8-9.

²⁰⁶ Evropský veřejný ochránce práv. Tiskové středisko. Publikace. Evropský kodex řádné správní praxe. [online] © Evropská unie, 1995-2020. [cit. 2020-11-21] Dostupné z: <https://www.ombudsman.europa.eu/cs/publication/cs/3510>. s. 11.

6.4 Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy²⁰⁷

Problematice korupce se v České republice dostalo prostoru až po pádu komunismu díky ve společensko-politické oblasti dlouho opomíjené otázce kolektivního a privátního zájmu, která odrážela nově znovuobnovenou tržní ekonomiku.²⁰⁸ Spolu s tím přišly ze západu i prostředky a postupy, kterými se proti korupci bojovalo a které vyústily mimo jiné i ve vyhotovení **Etického kodexu úředníků a zaměstnanců veřejné správy**²⁰⁹ (Kodex ČR) a proto je podstatné, uvést i jednotlivé kroky, které vedly ke tvorbě Kodexu ČR. Boj proti korupci v České republice je tedy neodmyslitelně spjat i se zahraniční politikou, mezinárodní spoluprací a jednotlivými organizacemi.

Česká republika se již v roce 1995 stala členem Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD).²¹⁰ V roce 1997 podepsala v Paříži *Úmluvu o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních obchodních transakcích*.²¹¹ V roce 1998 ujednala Česká republika s Evropskou unií *Předvstupní pakt o boji proti organizovanému zločinu*, jehož prostřednictvím EU upravovala spolupráci v této oblasti s kandidátskými státy. Téhož roku byla v České republice založena pobočka Transparency International,²¹² která mimo jiné sleduje i tzv. Indexy CPI (od roku 1995) a BPI (od roku 1999).²¹³ Evropská Komise však kritizovala v průběžných hodnotících zprá-

²⁰⁷ Výchozí zdroj pro tuto podkapitolu:

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Jednání vlády. Dokumenty vlády. 2012. 2012-05-09 (Usnesení č. 327–342). 398/12 Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy. [online] © Úřad vlády České republiky, 2021. [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2012-05-09>

²⁰⁸ TOMÁŠEK, Marcel. Systémové zdroje korupce v čase společenské změny. In: DANČÁK, Břetislav, HLOUŠEK, Vít a ŠIMÍČEK, Vojtěch. Korupce: projevy a potírání v České republice a Evropské unii. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. s. 32-33.

²⁰⁹ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Jednání vlády. Dokumenty vlády. 2012. 2012-05-09 (Usnesení č. 327–342). 398/12 Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy. [online] © Úřad vlády České republiky, 2021. [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2012-05-09>

²¹⁰ OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) čítá 37 států světa, které tvoří mezivládní orgabizaci sloučící jako fórum pro formulaci ekonomických a sociálních politik členských zemí a diskusí. Dále porovnává zkušenosti jednotlivých států a snaží se nalézt odpovědi na vznikající problémy. Až na kulturu a armádu se věnují všem důležitým otázkám jednotlivých členských zemí. OECD existuje již od roku 1961 jako transformace Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC). Ta byla vytvořena roku 1948 k administraci poválečného Marshallova plánu. Justice CZ. Boj proti korupci. Zahraniční spolupráce. OECD [online] © Ministerstvo spravedlnosti ČR 2020 [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://korupce.cz/zahranicni-spoluprace/oecd-2/>

²¹¹ Justice CZ. Boj proti korupci. Zahraniční spolupráce. OECD [online] © Ministerstvo spravedlnosti ČR 2020 [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://korupce.cz/zahranicni-spoluprace/oecd-2/>.

²¹² Transpatency International. Kdo jsme [online] © 2021 Picards [online] © 2012 - 2021 - MEDIA ENERGY s.r.o. – Internet solutions for your business. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/kdo-jsme/>.

²¹³ Index CPI (Corruption Perception Index) je Index vnímání korupce, který se zaměřuje na korupci ve veřejném sektoru a na základě jeho výsledků jsou pak řazeny země dle míry vnímání existence korupce mezi politiky a úředníky veřejné správy. Index BPI je Index plátců úplatků (Bribe Payers Index) a řadí země dle jejich sklonu k uplácení. Tento index tedy mapuje tzv. „nabídkovou“ stranu korupce. Justice

vách stav České republiky, kdy zdůrazňovala mimo jiné i vysokou míru korupce.²¹⁴ V důsledku této kritiky přijala česká vláda balíček opatření ke zlepšení nelichotivé situace. V roce 1997 přijala česká vláda unesení ukládající jednotlivým ministerstvům přednostní úkoly pro protikorupční boj. Dalším krokem bylo přijetí novely trestního zákona zvyšující trestní sazby za úplatkářství. V roce 1998 byl zřízen Vládní výbor na ochranu ekonomických zájmů v čele s premiérem.²¹⁵ Česká republika se v roce 2002 přidala ke Skupině států proti korupci (GRECO) Rady Evropy.²¹⁶

První oficiálně schválený etický kodex byl vydán usnesením vlády ze dne 21. května 2001 č. 270, ke *Kodexu etiky zaměstnanců ve veřejné správě*. Na základě ujednání mezi OLAF a Českou republikou vytvořilo Národní nejvyšší zastupitelství v ČR v roce 2003 *Národní strategii proti podvodným jednáním poškozujícím finanční zájmy ES*.²¹⁷ Vstupem do Evropské Unie přijala Česká republika práva a povinnosti členských států plynoucích ze zakládacích smluv.²¹⁸ 22. dubna 2005 Česká republika podepsala *Úmluvu Organizace spojených národů proti korupci* a dne 19. července 2012 ji ratifikovala.²¹⁹

Platnost *Kodexu etiky zaměstnanců ve veřejné správě* zrušila Vláda České republiky dne 9. května 2012 vydáním usnesení č. 331 o *Etickém kodexu úředníků a zaměstnanců veřejné správy*,²²⁰ který obsahoval schválený Kodex ČR.²²¹ Nově schválený Kodex ČR byl dále dle obsažených pokynů zveřejněn Ministerstvem vnitra České republi-

CZ. Boj proti korupci. Zahraniční spolupráce. Index CPI a BPI [online] © Ministerstvo spravedlnosti ČR 2020 [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://korupce.cz/zahranicni-spoluprace/index-cpi-a-bpi/>

²¹⁴ FAJMON, Hynek. Cesta České republiky do Evropské unie. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004. s. 112.

²¹⁵ Česká republika v hodnocení Evropské komise. Praha: Delegace Evropské komise v České republice, 1998. s. 102.

²¹⁶ Justice CZ. Boj proti korupci. Zahraniční spolupráce. GRECO [online] © Ministerstvo spravedlnosti ČR 2020 [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://korupce.cz/zahranicni-spoluprace/greco/>. COUNCIL OF EUROPE. Europarat. Andere wichtige übereinkommen. Strafrechtsübereinkommen über Korruption. Haftungsausschluss - [online] © Europarat 2020 - [online] © Copyright Foto - Contact – RSS [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://www.coe.int/de/web/impact-convention-human-rights/criminal-law-convention-on-corruption/#/Czech%20Republic>.

²¹⁷ MAZEL, Michal. IN: DANČÁK, Břetislav, HLOUŠEK, Vít a ŠIMÍČEK, Vojtěch. Korupce: projevy a potírání v České republice a Evropské unii. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. s. 170.

²¹⁸ Senát PČR. Dokumenty a legislativa. Fulltextové vyhledávání. K PROCEDURÁLNÍM ASPEKTŮM VSTUPU ČR DO EU. 2020 Senát PČR. [cit. 2021-03-12] Dostupné z : <https://www.senat.cz/doc2html/2074986415/index.html>.

²¹⁹ Justice CZ. Boj proti korupci. Zahraniční spolupráce. UNCAC [online] © Ministerstvo spravedlnosti ČR 2020 [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://korupce.cz/zahranicni-spoluprace/uncac/>

²²⁰ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Jednání vlády. Dokumenty vlády. 2012. 2012-05-09 (Usnesení č. 327–342). 398/12 Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy. [online] © Úřad vlády České republiky, 2021. [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2012-05-09>

²²¹ Všechny další kroky v boji proti korupci Česká republika podnikla v souladu s Evropskou unií (viz minulá kapitola).

ky a byl k němu umožněn dálkový přístup.²²² Ředitelka oboru veřejné správy, dozoru a kontroly Marie Kostruhová z Ministerstva vnitra ČR v roce 2014 však poskytnutí, informací upřesnila, že Kodex ČR není právní normou, takže nelze hovořit o právní závaznosti v právním slova smyslu, nicméně se v mnohých bodech ztotožňuje s právními předpisy pro zaměstnance veřejné správy, které již právně vymahatelné jsou.²²³

Dle tohoto usnesení Vlády České republiky mělo být samo o sobě zveřejněno Ministerstvem vnitra České republiky včetně přílohy, tedy Kodexu ČR, ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí. Tato záležitost byla svěřena Ministerstvu vnitra ČR mimo jiné na základě **§ 12 odst. 3 zákona č. 2/1969 Sb. v platném znění**, díky kterému Ministerstvo vnitra ČR plní koordinační úlohu mimo jiné v oblasti organizace a výkonu veřejné správy.²²⁴ V neposlední řadě byly orgány veřejné moci vyzvány k zpracování a zveřejnění vlastního etického kodexu. Nakonec usnesení doporučilo primátorům, hejtmanům a starostům, aby aplikovali Kodex ČR a zformulovali vlastní etický kodex formou závazného vnitřního předpisu.

V současnosti na základě **§ 11 odst. 5 kompetenčního zákona** v České republice funguje pod Ministerstvem spravedlnosti ČR²²⁵ *Oddělení boje proti korupci* spadající pod Odbor střetu zájmů a boje proti korupci. Toto oddělení je aktivně činné v boji proti korupci, stejně jako vystupuje jako představitel České republiky v rámci jednotlivých organizací (například GRECO, OECD apod.), zabývající se touto problematikou a v neposlední řadě se snaží i o metodické vedené dané problematiky včetně její výuky v rámci jejich školení.²²⁶ Tato praxe je podepřena mimo jiné i v **§ 36 odst. 2 zákona č. 234/2014 Sb. o státní službě**: „[...]Účelem obecné části úřednické zkoušky je ověřit, zda státní zaměstnanec má potřebné znalosti organizace a činnosti veřejné správy, práv,

²²² Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana. Služby pro veřejnost. Informace podle zákona 106. Různé. Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy. [online] © 2020 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/poskytnuti-informaci-eticky-kodex-uredniku-a-zamestnancu-verejne-spravy.aspx>

²²³ MINISTERSTVO VNITRA ČR. Poskytnutí informací na základě žádosti o informace ze dne 22. června 2014. In: Praha, 2014, Č. j. MV-89007-2/ODK-2014. [online] © 2020 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2020-02-23] Dostupné také z: <http://www.mvcr.cz/clanek/poskytnuti-informaci-eticky-kodex-uredniku-a-zamestnancu-verejne-spravy.aspx>.

²²⁴ ČESKO. § 12 odst. 3 zákona č. 2/1969 Sb., České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-2#p12-3>.

²²⁵ ČESKO. § 11 odst. 5 zákona č. 2/1969 Sb., České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-2#p11-5>.

²²⁶ Justice CZ. O nás [online] © Ministerstvo spravedlnosti ČR 2020 [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://korupce.cz/o-nas/>.

*povinností a pravidel etiky státního zaměstnance, právních předpisů obecně dopadajících na činnost státní správy a práva Evropské unie [...]“²²⁷ V současnosti etiku úředníků na ministerstvech a ostatních ústředních orgánech státní správy mimo jiné řídí i **služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 13/2015** ze dne 14. prosince 2015,²²⁸ který je účinný od 1. ledna 2016 a je založen právě na **zákoně č. 234/2014 Sb. o státní službě** (výjimku tvoří státní zaměstnanci, kteří jsou zařazení ve služebních úřadech vyjmenovaných v § 11 odst. 5 zákona č. 234/2014 Sb. o státní službě).²²⁹*

Již zmíněný Kodex ČR byl vydán formou přílohy k usnesení vlády. Tento dokument vlády je součástí souboru Sbírkou zákonů.²³⁰ Je však možné jej vydávat i jako tzv. druhotný právní předpis.²³¹ Personální ředitelka sekce pro státní službu Martina Postupová z Ministerstva vnitra ČR dne 15. března 2021 v rámci poskytnutí informací uvedla, že Kodex ČR byl vytvořen pomocí tzv. připomínkového řízení: „*V rámci připomínkového řízení byl návrh usnesení vlády včetně Etického kodexu rozeslán všem ministerstvům a ústředním správním úřadům, dále České národní bance, Hospodářské komoře ČR, zmocněnci vlády pro lidská práva, Ústavnímu soudu, Kanceláři veřejného ochránce práv, Hlavnímu městu Praha, všem krajům, Nejvyššímu kontrolnímu úřadu, Svazu měst a obcí ČR, Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, Konfederaci zaměstnavatelských a podnikatelských svazů, Ekologickému právnímu servisu a Transparency International Česká republika.*“²³² Postupová pak zdůrazňuje připomínky Ministerstva dopravy, Ministerstva financí, Ministerstva zemědělství, Ministerstva práce a sociálních věcí, České národní banky, Královéhradeckého a Olomouckého kraje, jejichž náměty byly poslány do výsledného Kodexu ČR zapracovány. Mimo jiné

²²⁷ ČESKO. § 36 odst. 2 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-234#p36-2>.

²²⁸ Ministerstvo vnitra ČR. Dokumenty a stanoviska. Služební předpisy. 2015. Předpis č.3/15. [online]. © [online] © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/sluzebni-predpisy.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d>.

²²⁹ Postupová v rámci poskytnutí informací (viz. Příloha č. 3) uvedla, byla etická pravidla v rámci Služebního předpisu náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 13/2015 sestavena sekci pro státní službu Ministerstva vnitra. Před schválením služebního předpisu byl návrh předložen k diskuzi v rámci akce pořádané Transparency International Česká republika ve spolupráci se sekci pro státní službu pod názvem: „Státní úředníci: Jak naplnit služební slib?“ Dále byl zmíněný návrh rozeslán všem služebním úřadům, Odborovému svazu státních orgánů a organizací, Odborovému svazu zdravotnictví a sociální péče ČR, Českomoravskému odborovému svazu pracovníků školství a Transparency International Česká republika.

²³⁰ FIALA, Josef. Malá právníková encyklopedie. Praha: Linde, 2004. s. 171.

²³¹ KLÍMA, Karel. Ústavní právo. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2002. s. 237, 358.

²³² Kopie Poskytnutí informace ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím viz. příloha č. 3

upozorňuje i na spolupráci s Ekologickým právním servisem a Transparency International Česká republika, jejichž podněty byly též zapracovány.²³³

Již však bylo uvedeno, Kodex ČR není právní normou, ale způsob jeho uveřejnění a zpracování má formálně právní strukturu. Kodex ČR je tedy formován neosobně, jasně, stručně a strukturovaně; čítá sedm stran. Z formálně právní povahy textu vyplývá i obsah. Kodex ČR se skládá z preambule a čtrnácti článků. Každý článek má pak očíslované i jednotlivé odstavce (analogicky odpovídající paragrafům). Popis obsahu Kodexu ČR bude korespondovat i jejímu faktickému obsahu (tzn., že všechny články budou pojmenovány dle Kodexu ČR a před popisem každého odstavce bude uvedeno i shodné očíslování).

Preambule

Úvod Kodexu ČR již v úvodu apeluje na úředníky, aby dodržovaly a ctily zákonné postupy a rovný přístup ke všem osobám, a to jak fyzickým, tak i právnickým. Zdůrazňuje význam Kodexu ČR, který tkví v udržování a prohlubování důvěry veřejnosti ve veřejnou správu. Za cíl si dále klade vymezení a podporu žádoucích standardů chování všech zaměstnanců veřejné správy, a to jak v rovině kolegiální, tak i vůči veřejnosti. Dále se Kodex ČR odvolává na zachování práva a spravedlnosti, které vyplývají z evropského kulturního a historického dědictví. Díky tomu je činnost úředníků vykonávána v úctě k veřejnosti i k sobě samým. V neposlední řadě klade Kodex ČR důraz na zachování lidské důstojnosti, hodnot a loajality k České republice. Opět je tento fakt vztažen jak na veřejnost, tak na spolupracovníky, ale i k úřadu samotnému.²³⁴

Článek 1: Zákonnost

(1) Úředníci jsou dle tohoto odstavce povinni plnit své úkoly v rámci všech právních předpisů (ústavy, zákony a ostatní právní předpisy), ale připomíná i povinnost ctění práv Evropské unie a stejně tak i mezinárodní smlouvy, ke kterým se Česká republika zavázala.²³⁵

²³³ Tamtéž.

²³⁴ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY Jednání vlády. Dokumenty vlády. 2012. 2012-05-09 (Usnesení č. 327–342). 398/12 Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy. [online] © Úřad vlády České republiky, 2021. [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2012-05-09>. s. 1.

²³⁵ Tamtéž s. 1.

(2) Úředníci smí jednat během realizace jejich úkonů pouze v rozsahu jim zákonem svěřené pravomoci a ve shodě s jejich účelem.²³⁶

Článek 2: Rozhodování

(1) Opět je zde zdůrazněna právní rovina výkonu veřejné správy, kterou mají úředníci jasně stanovenou a rozsahově vymezenou zákonem i v oblasti rozhodování. Do práv osob smí být zasáhuto pouze za zákonem stanovených podmínek a v nezbytném rozsahu. Výsledek rozhodnutí nesmí být z objektivního hlediska chápán jako nespravedlivý a vždy by měl sledovat dosažení účelu veřejného zájmu. K čemuž byla úředníkům svěřena i pravomoc, aby tyto aspekty chránili.

(2) V rámci rozhodovacího procesu má úředník zvolit vždy nejvhodnější postup, který respektuje právní principy stejné koncepce, priority a cíle úřadu, vnitřní předpisy a pokyny, které byly vydány od nařízených v souladu s Kodexem ČR.²³⁷

Článek 3: Profesionalita

(1) Hned v úvodu je konstatováno, že výkon veřejné správy je službou veřejnosti. Apeluje se na úředníkovu vysokou odbornou úroveň, která má být průběžně studiem prohlubována. Veřejná správa má být úředníkem vykonávána také s nejvyšší mírou slušnosti, porozumění a ochoty. Úředník nesmí brát v potaz barvu pleti, pohlaví, národnost, náboženství, etnickou příslušnost, či jiné charakteristiky inklinující k předsudkům. Úředník tedy nesmí připustit žádnou formu diskriminaci, či obtěžování. Je osobně odpovědný za kvalitu své práce a dále za rozvoj a prohlubování osobních znalostí pomocí vzdělání.

(2) Úředník má jednat korektně i s dalšími kolegy, či zaměstnanci jiných orgánů veřejné správy. Měl by respektovat jejich znalosti a zkušenosti a zohlednit i pohled jiných odborníků. Tím pak účinně dosáhne i svého odborného růstu.²³⁸

(3) Při jednání s veřejností má úředník jednat s nejvyšší mírou ochoty, zdvořilosti, vstřícnosti a vyvarovat se jakýchkoli předsudků.²³⁹

²³⁶ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY Jednání vlády. Dokumenty vlády. 2012. 2012-05-09 (Usnesení č. 327–342). 398/12 Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy. [online] © Úřad vlády České republiky, 2021. [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2012-05-09>. s. 2.

²³⁷ Tamtéž.

²³⁸ Tamtéž.

²³⁹ Tamtéž, s. 3.

Článek 4: Nestrannost

(1) Tento článek navazuje na ten předchozí. Úředník má být během rozhodování nestranný, objektivní a jeho výsledek by měl být vždy ve shodě s veřejným zájmem. Úředník během procesu rozhodování nesmí být pozitivně, či negativně ovlivněn vztahem ke konkrétním osobám, či upřednostňovat osobní, nebo skupinové zájmy. Je povinen se také vyvarovat všemu, co by ohrozilo jeho důvěru, či nestrannost v procesu rozhodování.

(2) Úředník by měl ve shodných neb podobných případech rozhodovat stejně. Rozdíly mezi konkrétními postupy by měly být odůvodněné objektivními skutečnostmi, především pak okolnostmi daného případu.

(3) Účastníkům právních vztahů by měly být informace podány srozumitelně, a to díky objektivnímu jednání úředníka, který tím předchází omylům o právech a povinnostech všech účastníků právních vztahů. Všechna výsledná hodnocení mají být vykonávána profesionálně, objektivně, bez emocí, či sledování osobního prospěchu. Dále by měly být v souladu s právem a spravedlností.²⁴⁰

Článek 5: Rychlost a efektivita

(1) Článek se opět odvolává na zákon stanovující jasně dané lhůty, které jsou pro výkon pracovních záležitostí úředníků krajní. Upřednostňuje se však jejich vyřízení bez zbytečných průtahů, avšak vždy zodpovědně.

(2) Úředníci mají při výkonu práce postupovat vždy tak, aby nevznikaly nadbytečné výdaje, a to jak úřadu, tak i ostatním stranám.²⁴¹

Článek 6: Střet zájmů

(1) První odstavec specifikuje termín střet zájmů a nabádá úředníka k vyvarování se této situace. Jde se o moment, v který by se mohl jeho soukromý zájem křížit se zájmem jím zastávané funkce. Nejedná se pouze o výhody pro jeho osobu, ale i rodinu, příbuzné, blízké, právnické, či jiné fyzické osoby, a to jak ve směru obchodním, tak i politickém.

²⁴⁰ Tamtéž.

²⁴¹ Tamtéž.

(2) Veřejný zájem by neměl být úředníkem ohrožen. Svou pozici, ani funkci nesmí úředník využívat v záležitostech, které nenáleží k plnění jemu svěřených úkonů ve veřejné správě.

(3) Současně se úředník nesmí podílet na činnosti neslučující se s řádným plněním jeho činnosti ve veřejné správě. Nesmí se podílet ani na činnosti, která toto plnění jakkoli omezuje.

(4) V případě jakýchkoli nejasností týkající se střetu zájmů je úředník odkázán na svého nadřízeného.²⁴²

Článek 7: Korupce

(1) Úředník nesmí připustit, aby bylo jeho plnění výkonu veřejné správy jakkoli ovlivňováno (například nepřijímá, ani nevyžaduje dary, jiná zvýhodnění pro svou osobu i kohokoli dalšího). Jeho rozhodnutí musí být objektivní a nestranné. Dary a výhody udělované zaměstnavatelem však sem nespádají.

(2) Úředník by se měl vyvarovat jakémukoliv chování, které by ho v rámci plnění jemu svěřených úkonů ve veřejné správě dovedlo do pozice, kdy je někomu zavázán a měl pocit, že tento závazek musí oplatit laskavostí, či službou.

(3) Současně by se měl úředník vyvarovat klientelismu, či nepotismu. Tedy vzájemné závislosti nevhodného působení jiných osob, které by mohli vzbudit podezření neobjektivnosti.

(4) Úředník je povinen nahlásit svému nadřízenému nebo orgánu činnému v trestním řízení jakékoli hodnověrné informace o výše uvedeném jednání a současně je povinen oznámit i nabídku, či zisk neoprávněné výhody.

(5) Poslední odstavec opět úředníka vybízí při jakýchkoli pochybách ve výše uvedených bodech, aby kontaktoval nadřízeného a jednal dle jeho instrukcí.²⁴³

Článek 8: Nakládání se svěřenými prostředky

Tento článek apeluje na efektivnost a hospodárnost úředníka, který má jednat s veškerými jemu svěřenými prostředky a službami maximálně efektivně a ekonomicky v souladu s právními předpisy.

²⁴² Tamtéž, s. 4.

²⁴³ Tamtéž, s. 4-5

Článek 9: Mlčenlivost

(1) Vyžadování zachování mlčenlivosti úředníka o skutečnostech, které souvisí s výkonem jeho práce a mohly by poškodit, či ohrozit zaměstnavatele se nevyžaduje v případě podezření na korupční jednání.

(2) Dle rozsahu stanoveného právními předpisy je úředník zavázán k mlčenlivosti ohledně informací, které získal při plnění jemu svěřených úkolů. Především se jedná o osobní údaje a utajované informace. Této povinnosti pozbývá opět jen na základě právních předpisů.²⁴⁴

Článek 10: Informování veřejnosti

Sdělování informací veřejnosti během výkonu veřejné správy poskytuje úředník v souladu s právními předpisy. Tyto informace musí být vždy pravdivé a úplné. Orgán veřejné správy pak sděluje informace určené veřejnosti prostřednictvím úředníka, který je k této činnosti zmocněn.²⁴⁵

Článek 11: Veřejná činnost

(1) Politická nestrannost úředníka i vyvarování se chování, které by u veřejnosti snižovalo důvěryhodnost, je nutné pro uchování nestranné činnosti veřejné správy.

(2) I v soukromém životě má úředník zachovávat důvěryhodnost úřadu a veřejné správy tím, že se vyhne takovému chování, jednání a činnostem snižujícím důvěru veřejné správy, či zpochybňující její nestrannost. Naopak se má chovat tak, aby rozšiřoval a prohluboval dobrou pověst úřadu.²⁴⁶

Článek 12: Reprezentace

(1) Úředník má dbát i na svůj oděv, který má adekvátně odpovídat vážnosti jeho funkce.

(2) Individuální přístup, ohleduplnost, adekvátnost volby komunikačních prostředků dle sociálních potřeb a respekt jsou předpoklady pro taktní přístup úředníka ke každému jedinci. Tento způsob komunikace pak respektuje i jejich důstojnost.²⁴⁷

²⁴⁴ Tamtéž, s. 5.

²⁴⁵ Tamtéž, s. 6.

²⁴⁶ Tamtéž.

²⁴⁷ Tamtéž.

(3) Důvěryhodnost a serióznost úřadu má podpořit úředník svou prezentací a chováním.²⁴⁸

Článek 13: Uplatnitelnost a vymahatelnost

Zákoník práce a pracovní řád jsou bází stanovující základní práva a povinnosti, na které navazuje Kodex ČR. Jeho zásadní porušování je tedy souzeno jako porušení uvedených výchozích pravidel a z nich pak také plynou i důsledky.²⁴⁹

Článek 14: Závěrečná ustanovení

(1) Poslední článek je nejvíce zaměřen osobně. Apeluje na dodržování uvedených etických zásad. Úředník by se měl svým aktivním přístupem podílet na formování protikorupčního prostředí. „*Uvědomuje si, že selhání jednotlivce v oblasti etiky má dopad na veřejnou správu jako celek, a proto jde ostatním příkladem.*“²⁵⁰

(2) Druhý odstavec posledního článku garantuje nulový dopad na rovině pracovních vztahů pro úředníka, který neetické chování oprávněně upozorní.

(3) V případě, že úředník nedodržuje Kodex ČR a neakceptuje etické zásady, nemůže dostát profesionálním povinnostem úředníka, jelikož jsou tyto arbitry součástí jeho profesionální cti.²⁵¹

6.5 Die VerANTWORTUNG liegt bei mir²⁵²

Rakouská cesta k etickému kodexu byla díky odlišné politické situaci po 2. světové válce rozdílná.²⁵³ Spolkové ministerstvo umění, kultury, veřejné služby a sportu na svém portálu přehledně uvádí rakouské a mezinárodní organizace bojující proti korupci. Jako další část protikorupčního boje jmenuje i mezinárodní smlouvy, které se této problematice také dotýkají.²⁵⁴ Ani v Rakouské republice tedy není boj proti korupci čistě

²⁴⁸ Tamtéž, s. 7

²⁴⁹ Tamtéž.

²⁵⁰ Tamtéž, s. 7.

²⁵¹ Tamtéž.

²⁵² Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Moderner Arbeitgeber. Korruptionssprävencion, Compliance und Integrität. Verhaltenskodex [cit. 2020-02-23] Dostupné z: https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/moderner_arbeitgeber/korruptionspraevention/verhaltenskodex/Verhaltenskodex.html.

²⁵³ HÖHL, Otmar. Rakouské vztahy k sousedům – rozdíly a podobnosti. IN: HEISS, Gernot, Jiří PEŠEK, Kateřina KRÁLOVÁ a Oliver RATHKOLB, ed. Česko a Rakousko po konci studené války: různými cestami do nové Evropy. Ústí nad Labem: Kaiserová Kristina - Albis International, 2008. s. 486.

²⁵⁴ Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Moderner Arbeitgeber. Korruptionssprävencion, Compliance und Integrität. Weiterführende Informationen . [online] © Bundeskanzleramt

vládní záležitostí, ale má i širší mezinárodní kontext, který je díky jeho poválečné ne-
utralitě širší a hlubší, než České republiky, která byla součástí východního bloku.

V roce 1961 se země připojila k OECD.²⁵⁵ Rakousko vstoupilo do Evropské
unie v roce 1995 a současně přijalo povinnosti a práva členských států plynoucích
ze zakládacích smluv.²⁵⁶ Dne 1. října 1999 podepsalo Rakousko *Úmluvu o boji proti
podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních obchodních transakcích*
a 20. května 1999 ji ratifikovalo.²⁵⁷ Rakouská republika též přistoupila k *Úmluvě Orga-
nizace spojených národů proti korupci*, a to 10. prosince 2003 a ratifikovala jí 11. ledna
2006.²⁵⁸ Dne 1. září 2001 byl založen státní orgán činný v trestním řízení, který se za-
měřoval na pronásledování ekonomické a korupční trestné činnosti tzv. *Centrální státní
zastupitelství k pronásledování ekonomické trestné činnosti a korupce*, které spravuje
Spolkové ministerstvo soudnictví tento orgán taktéž úzce spolupracuje s OLAF.²⁵⁹
Jako další rakouskou organizaci bojující s korupcí Spolkové ministerstvo umění, kultu-
ry, veřejné služby a sportu uvedlo Spolkový úřad pro prevenci korupce a boj s korupcí
(*Bundesamt zur Korruptionsprävention und Korruptionsbekämpfung*), Účetní dvůr
(*Rechnungshof Österreich*), který se zaměřuje mimo jiné na Compliance a rizikový ma-
nagement, a Vídeňský antikorupční program²⁶⁰ (*Wiener Antikorruptionspro-
gramm*).²⁶¹ V neposlední řadě v Rakousku také figuruje Transparency International,
Austria a to od roku 2005, CPI a BPI indexy byly však měřeny už v roce 1995.²⁶²

2013, Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport 2020. [cit. 2021-03-16] Do-
stupné z:

https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/moderner_arbeitgeber/korruptionspraevention/infos/links.html.

²⁵⁵ OECD. About. Our global reach. [online] © Organisation for Economic Co-operation and Develop-
ment 2020 [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <http://www.oecd.org/about/members-and-partners/>

²⁵⁶ Europäische Union. Über die EU. Länder. Österreich. [online] © Europäische Union, 1995-2021 [cit.
2020-02-23] Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/austria_de.

²⁵⁷ OECD. Bribery and corru OECD Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in
International Business Transactions. OECD Convention on Combating Bribery of Foreign Public
Officials in International Business Transactions. [online] © Organisation for Economic
Co-operation and Development 2020 [cit. 2020-02-23] Dostupné z:
<http://www.oecd.org/corruption/oecdantibriberyconvention.htm>.

²⁵⁸ United Nations. United Nations Convention against Corruption [online] © United Nations 2020 [cit.
2020-02-23] Dostupné z: <https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/ratification-status.html>.

²⁵⁹ Republik Österreich. Wirtschafts- und Korruptionstaatsanwaltschaft. Staatsanwaltschaften. Allgemei-
ne Informationen. [online] © Die österreichische Justiz, Bundesministerium für Justiz [cit. 2020-02-23]
Dostupné z: <https://www.justiz.gv.at/wksta/wirtschafts-und-korruptionsstaatsanwaltschaft/allgemeine-informationen~2c94848525f84a6301321fd924e3540b.de.html>.

²⁶⁰ Více informací v kapitole 6.

²⁶¹ Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Moderner Arbeitgeber. Korruption-
sprävention, Compliance und Integrität. Weiterführende Informationen . [online] © Bundeskanzleramt
2013, Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport 2020. [cit. 2021-03-16] Do-

Spolkové ministerstvo umění, kultury, veřejné služby a sportu uvedlo i řadu mezinárodních organizací například, již uvedené OECD.²⁶³ Dne 1. prosince 2006 se Rakousko stalo také součástí GRECO.²⁶⁴ Velmi zajímavou institucí je pak International Anti-Corruption Academy (IACA) sídlící v Laxenburgu v Rakousku, která byla založena 8. března 2011. Jedná se o postsekundární vzdělávací ústav, který se orientuje na vzdělání v oblasti korupce a boje s ní. Podstatou institutu je zpracování a předání tzv. Know-how pro veřejný i soukromý sektor k usnadnění boje s korupcí. Studenti si mohou dokonce vybrat ze dvou navazujících magisterských oborů. V současnosti sdružuje 79 členských států.²⁶⁵

V roce 2008 v rámci všech výše zmíněných úmluv a podnětů od organizací například i od Rady Evropy byl sestaven první etický kodex pro veřejnou správu. Kodex byl vypracován v rámci spolupráce specialistů všech ministerstev, Účetního dvoru, spolkových republik, zemských účetních dvorů, spolku obcí, měst a odboru veřejné správy a komunálních pracovníků. Byl vytvářen od září roku 2007 v průběhu čtyř plenárních sezení a na více jak dalších dvaceti sezení byl přepracováván. Neměl přinášet žádná nová ustanovení a pravidla, měl sloužit pouze jako přehledně sestavené informace a pokyny k chování v rámci platných právních norem jako korporace veřejného práva vykonávající svrchovanost.²⁶⁶

stupné z:
https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/moderner_arbeitgeber/korruptionspraevention/infos/links.html.

²⁶² Transparency International Austria. Wer wir sind. Entstehungsgeschichte [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <https://www.ti-austria.at/wer-wir-sind/entstehungsgeschichte/>

²⁶³ Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Moderner Arbeitgeber. Korruptionssprävention, Compliance und Integrität. Weiterführende Informationen . [online] © Bundeskanzleramt 2013, Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport 2020. [cit. 2021-03-16] Dostupné z:

https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/moderner_arbeitgeber/korruptionspraevention/infos/links.html. z:

²⁶⁴ GRECO. Structure. Etats membres et observateurs. Austria. Clause de non-responsabilité - [online] © Conseil de l'Europe 2020 - [online] © Crédit photos. [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://www.coe.int/fr/web/greco/structure/member-and-observers>

²⁶⁵ International Anti-Corruption Academy. About Us. History. [online] © 2021 IACA. Developed by IACA. [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://www.iaca.int/who-we-are/about-us/history.html>.

²⁶⁶ Rechtsinformationssystem des Bundes. Trefferliste. Suche. Suche begriff. Verhaltenkodex. [online] © 2021 Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort. [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?ResultFunctionToken=227ba763-2d5f-4686-9f22-ed00da60501a&Abfrage=Gesamtabfrage&SearchInAsylGH=&SearchInAvn=&SearchInAvsv=&SearchInBenBe=&SearchInBgblAlt=&SearchInBgblAuth=&SearchInBgblPdf=&SearchInBks=&SearchInBundesnormen=&SearchInDok=&SearchInDsk=&SearchInErlaesse=&SearchInGbk=&SearchInGemeinderecht=&SearchInJus-tiz=&SearchInKmGer=&SearchInBvwg=&SearchInLvvg=&SearchInLgbl=&SearchInLgblNO=&SearchInLg-blAuth=&SearchInLandesnormen=&SearchInNormenliste=&SearchInPruefGewO=&SearchInPvak=&SearchIn-archIn->

Tento kodex byl posléze přepracován a aktualizován v rámci pracovních skupin složených z více jak padesáti expertek a expertů Rakouské republiky, jednotlivých spolkových zemí, měst, obcí, odborů veřejné služby,²⁶⁷ odborové organizace Younion,²⁶⁸ a Transparency International Austria.²⁶⁹ Boj proti korupci vede Rakousko nejenom prostřednictvím zákonů, opatření, ale i pomocí zmíněného etického kodexu. Dne 18. listopadu 2020 byl takto přepracovaný nový kodex chování v rámci korupční prevence ve veřejné správě schválen ministerskou radou a dostal název *Die VerANTWORTung liegt bei mir*²⁷⁰ (Kodex AT), což v překladu znamená: *Odpovědnost leží na mě.*²⁷¹ Kodex AT je snadno dostupný na internetových stránkách Spolkového ministerstva umění, kultury, veřejné služby a sportu. Nalézá se pod položkou *Moderner Arbeitgeber* (moderní zaměstnavatel), pod podtitulkem *Korruptionsprävention, Compliance und Integrität* (Korupční prevence, compliance a integrita).

V rámci této sekce je přehledně uvedena protikorupční politika Rakouska (již uvedené spolupráce s mezinárodními i místními organizacemi, uzavřené smlouvy apod.), dále je zde zpřístupněný výše zmíněný Kodex AT, pokyny pro odpovědnost vedoucích a organizace, a v neposlední řadě i Kodex AT zpracovaný na bázi E-Learning.

Tato webová stránka pak libovolnému zájemci poskytuje multimediální přístup ke každému tématu s možností sebevzdělávání pomocí interaktivní výuky, zároveň

RegV=&SearchInSpg=&SearchInUbas=&SearchInUmse=&SearchInUpts=&SearchInUvs=&SearchInVergr=&SearchInVfgh=&SearchInVwgh=&ImRisSeitVonDatum=&ImRisSeitBisDatum=&ImRisSeit=Undefined&ResultPageSize=100&Suchworte=Verhaltenskodex&Dokumentnummer=ERL_BKA_20081031_920063_0046_III_1_2008.

²⁶⁷ Odbor veřejné služby (Gewerkschaft Öffentlicher Dienst, GÖD) je společnost, která sdružuje víc jak čtvrt milionu členů. Zastupuje jejich zájmy - zaměstnanců státu, spolkových zemí a vyčleněných institucí obdobně jako Rakouský odborový svazu (Gewerkschaft im Österreichischer Gewerkschaftsbund, ÖGB). Gewerkschaft Öffentlicher Dienst. Über uns. [online] © 2021 Gewerkschaft Öffentlicher Dienst [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <https://www.goed.at/ueber-uns/leitbild/>.

²⁶⁸ Younion je odborová organizace zastupující pracovníky v médiích a umělce, pracovníky ve výchově, vzdělání a sportu. Österreichischer Gewerkschaftsbund. Mitglied werden. Younion. [online] © 2021 Österreichischer Gewerkschaftsbund [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://www.oegb.at/gewerkschaften/younion>.

²⁶⁹ Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Moderner Arbeitgeber. Korruptionsprävention, Compliance und Integrität. Verhaltenskodex. Korruptionsprävention – UNSERE VerANTWORTung [online] © Bundeskanzleramt 2013, Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport 2020 [cit. 2020-02-23] Dostupné z: https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/moderner_arbeitgeber/korruptionspraevention/verhaltenskodex/Verhaltenskodex.html.

²⁷⁰ Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Moderner Arbeitgeber. Korruptionsprävention, Compliance und Integrität. Verhaltenskodex [cit. 2020-02-23] [online] © Bundeskanzleramt 2013, Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport 2020. Dostupné z: https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/moderner_arbeitgeber/korruptionspraevention/verhaltenskodex/Verhaltenskodex.html.

²⁷¹ Z rakouského originálu přeložila Kodex AT autorka práce.

si uživatel může vybrat z možnosti pouze si informace přečíst anebo podstoupit vědomostní kvíz. V multimediální verzi je nejprve daný etický problém jasně definovaný, poté je k němu poskytnut názorný příklad s možnostmi řešení, po zvolení řešení se ukáže i nejvhodnější varianta řešení a vysvětlení, proč jiné možnosti nebyly adekvátní. U každé problematiky je možnost prokliknutí na příslušné dokumenty a zákony, se kterými by měl být úředník v rámci dané problematiky obeznámen. Textová verze obsahuje v podstatě Kodex AT v elektronické formě s hypertextovými odkazy a četnějšími obrázky. Vědomostní kvíz pak dává návštěvníkovi si prověřit své získané, či dosavadní znalosti.²⁷²

Tato práce je však zaměřena na Kodex AT v jeho nejzákladnější podobě, tedy elektronickou formu brožurového vydání.²⁷³ Mediálním vlastníkem, nakladatelem i vydavatelem této publikace je Spolkové ministerstvo umění, kultury, veřejné služby a sportu, konkrétně Sekce III Veřejné služby a inovace státní správy. Autoři byli již výše uvedení experti z různých resortů a organizací. Redakce a celkové formální sjednocení vypracoval Gregor Weber ze Spolkového ministerstva umění, kultury, veřejné služby a sportu. Za grafickou úpravu obrazů a textu bylo zodpovědné však Spolkové ministerstvo vnitra, konkrétně Spolkový úřad pro korupční prevenci a boj s korupcí. Publikace vyšla ve Vídni v roce 2020.²⁷⁴

Kodex AT čítá přesně padesát stran, z nichž první a poslední tvoří obálku brožury. Strana 6 a 7 poskytuje obsah a poslední dvě strany publikace poskytují informace o vydavateli, zpracovateli a obsahuje QR kód a internetové odkazy na elektronickou podobu a již uvedené stránky Spolkového ministerstva umění, kultury, veřejné služby a sportu. Podstatná je též forma obsahu. Kodex AT obsahuje preambuli a je dále členěn do šesti tematických celků, které jsou dále děleny dle jednotlivých bodů dané problematiky. Jako výše představená internetová příručka i Kodex AT obsahuje definici konkrétní problémové situace, názorný příklad a její nejvhodnější řešení. Pro komplexnost in-

²⁷² Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Moderner Arbeitgeber. Korruptionssprächvention, Compliance und Integrität. E-Learning zum Verhaltenskodex zur Korruptionssprächvention im öffentlichen Dienst. [cit. 2021.03.39] [online] © Bundeskanzleramt 2013, Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport 2020. Dostupné z: https://cdn.bitmedia.at/elearning/bmkoes/bmkoes_fde/.

²⁷³ Hlavní zdroj pro tuto podkapitolu: Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Moderner Arbeitgeber. Korruptionssprächvention, Compliance und Integrität. Verhaltenskodex [cit. 2020-02-23] [online] © Bundeskanzleramt 2013, Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport 2020. Dostupné z: https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/moderner_arbeitgeber/korruptionsspraevention/verhaltenskodex/Verhaltenskodex.html.

²⁷⁴ Tatmész, s. 49.

formací a ucelený pohled na věc jsou u etických problémů uvedené i konkrétní etické otázky vztahující se k tématu a pomáhající k snazšímu řešení situace a orientaci v dané problematice.

Celková forma Kodexu AT odpovídá uživatelské příručce. Je názorná, konkrétní a přehledná. Pro ještě snazší uživatelskou přístupnost příručka obsahuje i ikonografické orientační body: radu (*Tipp*), etickou otázku (*Frage der Ethik*) a příklad (*Beispiel*) – viz. obrázek č. 2. Velmi podstatná je i wir-forma střídající se s ich-formou, obě tyto formy působí na uživatele Kodexu AT. Wir forma dává najevo, že autoři Kodexu AT jsou v dané problematice ve stejné pozici jako oni, a že i oni musí být opatrní. Ich-forma pak zase napomáhá vžítí se do dané příkladové situace. Podporuje přijetí informací a ideálního východiska v problematice situaci. Funguje i jako určitý způsob podvědomé stimulace, či pochvaly (například: „*Společně s vedoucími pracovníky stejně jako s kolegyněmi a kolegy vysoce ctím základní principy, dávám druhým dobrý příklad a zůstávám poctivý. Na to jsem hrdý*“).²⁷⁵

Dalším výrazným rysem je genderová vyváženost a korektnost. V jakémkoli bodě, kde je možné uvést jak ženský, tak mužský tvar se uvádí oba. Ženský tvar je vždy na prvním místě. Například: „*kolegyně a kolega*“,²⁷⁶ „*zaměstnavatelka a zaměstnavatel*“,²⁷⁷ „*funkcionářka a funkcionář*“,²⁷⁸ „*expertka a expert*“,²⁷⁹ „*žadavatelka a zadavatel*“,²⁸⁰ atd. (Pro přehlednost popisu Kodexu AT bude použit pouze tvar mužský).

²⁷⁵ Tamtéž, s. 8.

²⁷⁶ Tamtéž, s. 4.

²⁷⁷ Tamtéž, s. 16.

²⁷⁸ Tamtéž, s. 20.

²⁷⁹ Tamtéž, s. 2.

²⁸⁰ Tamtéž, s. 22.

Obrázek č. 2.: Ikonografie Kodexu AT



TIPP



FRAGE der Ethik



BEISPIEL

Zdroj: Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Moderner Arbeitgeber. Korruptionsprävention, Compliance und Integrität. Verhaltenskodex [cit. 2020-23-02] © Bundeskanzleramt 2013, Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport 2020. S. 5. Dostupné z: https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/moderner_arbeitgeber/korruptionspraevention/verhaltenskodex/Verhaltenskodex.html

Preambule

V úvodní části je představen rakouský aktivní přístup k protikorupční politice. Jsou zde zmíněné mezinárodní úmluvy, které Rakousko podepsalo a na jejichž základě jsou povinni takovou míru angažovanosti vyvíjet například další opatření v oblasti protikorupční politiky nebo snaha o pravidelné zhodnocení situace. Jako konkrétní příklad je uvedena úmluva v rámci Rady Evropy, na jejíž podnět měl vzniknout etický kodex, který by se měl stát denní normou pracovního jednání zaměstnanců.²⁸¹

Na základě tohoto podnětu pak byl přepracován dosavadní etický kodex z roku 2008. Dále následují autoři nového kodexu (viz výše) a upozornění, že se na jeho tvorbě podílely i nevládní organizace. Preambule dále upozorňuje na to, že Kodex AT pouze vykládá trestní a služební právo, aniž by měl ambici tvořit jakékoli nové normy. Kromě služební předpisy státu, spolkových zemí nebo obcí by se měli zohledňovat například:

²⁸¹ Výchozí zdroj: Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Moderner Arbeitgeber. Korruptionsprävention, Compliance und Integrität. Verhaltenskodex [cit. 2020-02-23] [online] © Bundeskanzleramt 2013, Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport 2020. s. 2-4. Dostupné z: https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/moderner_arbeitgeber/korruptionspraevention/verhaltenskodex/Verhaltenskodex.html.

Ústava - zákon o spolkové ústavě, Spolková sbírka zákonů č. 1/1930 (Bundes-Verfassungsgesetz BGBl. Nr. 1/1930)²⁸² a **Obecné nařízení o ochraně osobních údajů**, Spolková sbírka zákonů II, č. 108/2018 (Datenschutz-Grundverordnung, BGBl. II Nr. 108/2018)²⁸³ atd. Kodex AT také upozorňuje na bezplatnou možnost nahlédnutí do veškerých rakouských zákonů na internetovém portálu: www.ris.bka.gv.at.

V další části je definován pojem korupce, kterému předchází upozornění, že korupce má mnoho podob. Je zde uvedena definice Transparency International, která jako korupci označuje zneužití svěřené moci k privátním výhodám nebo prospěchu. Je zde ale i uvedena podoba korupce jako poskytnutí výhod, nebo podplácení, které bylo dlouhodobě plánované a připravované. Dále varuje před jejím nenápadným vývojem, kdy korupce začíná jako zdánlivě „neškodná známost“, která je tu a tam odměněna nějakou maličkostí. Ty se postupem času zvětšují. Poté stačí jeden nešťastný krok (například přijetí většího daru), který poskytne tomuto „kamarádovi“ podklady k vydírání dotyčného úředníka.

Kodex AT má tedy sloužit i jako uvědomění, že i zdánlivě neškodné chování může vést k problémům. Dále má být podporou pro úředníka, působit jako prevence v otázkách korupce a zároveň poskytovat na tyto etické otázky odpovědi. Při jakýchkoli pochybách Kodex AT odkazuje na nadřízeného pracovníka. Apeluje na každého, aby nedal korupci, nehospodárnosti, zjištnosti, osobním výhodám a vypočítavému jednání ve veřejném sektoru žádnou šanci. Takovýmto chováním, se pak chrání reputace veřejné služby a pověst Rakouska jako spolehlivého místa s ekonomickým zázemím nabízejícím půdu pro podnikatelské aktivity.

²⁸² Rechtsinformationssystem des Bundes. Trefferliste. Suche. Suche begriff. Verfassungsgesetz. 2021 Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort.[cit. 2021-03-16] [online] © Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20010295>.

²⁸³ Rechtsinformationssystem des Bundes. Trefferliste. Suche. Suche begriff. Datenschutz. [online] © 2021 Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort. [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/eli/bgbl/ii/2018/108/P3/NOR40202577?ResultFunctionToken=a72b3555-2b71-4899-bbbd-39b2d237c35f&Abfrage=Gesamtabfrage&SearchInAsylGH=&SearchInAvn=&SearchInAvsv=&SearchInBe- gut=&SearchInBgblAlt=&SearchInBgblAuth=&SearchInBgblPdf=&SearchInBks=&SearchInBundesnormen=&SearchInDok=&SearchInDsk=&SearchInErlaesse=&SearchInGbk=&SearchInGemeinderecht=&SearchInJus- tiz=&SearchInKmGer=&SearchInBvwg=&SearchInLvwg=&SearchInLgbl=&SearchInLgblNO=&SearchInLg- blAuth=&SearchInLandesnormen=&SearchInNormenliste=&SearchInPruefGewO=&SearchInPvak=&SearchIn- RegV=&SearchInSpg=&SearchInUbas=&SearchInUmse=&SearchInUpts=&SearchInUvs=&SearchInVer- g=&SearchInVfgh=&SearchInVwgh=&ImRisSeitVonDatum=&ImRisSeitBisDatum=&ImRisSeit=Un- fined&ResultPageSize=100&Suchworte=datenschutz>.

Velmi podstatná je závěrečná formulace, objasňující jak název celého Kodexu AT, tak i vystihující jeho formu: „*Vystupuji rozhodně proti každé formě korupce, neboť zodpovědnost leží na mě!*“²⁸⁴

1. Všeobecné principy chování v životě

Tato kapitola má podporovat cnotné chování úředníků, které apeluje na jejich respektování zásad právního státu, loajalitu, transparentnost, bezúhonnost a odpovědnost. Podporuje myšlenku kolektivního chování, které vypovídá o veřejné správě.

Zásady právního státu a loajalita

Zásady právního státu jsou základním předpokladem a hranicí chování úředníka. V rámci jednání s každým jedincem má být projevovaná úcta. Vzájemný respekt a podpora stejně jako spolehlivost a důvěra napříč všemi hierarchickými úrovněmi zajišťují transparentnost, kvalitu, ochranu před svévolí a efektivní právní ochranu.

Zde je umístěna i první rada a etická otázka, značená již uvedenými ikonografickými znaky. Rada spočívá v doporučení, že při jakýchkoli pochybnostech výkladu právního předpisu má úředník tuto záležitost zkonzultovat s vedením. A etická otázka zní: „*Je mé chování v souladu s rakouským právním systémem?*“²⁸⁵

Transparentnost

Úředník pracuje vždy transparentně. Na základě oznamovací povinnosti úředník oznamuje jednotlivci, nebo skupině jedinců, případně celé veřejnosti své pracovní jednání, za předpokladu, že tomu nebrání povinnost zachování mlčenlivosti nebo jiné uchování tajných informací. V této oblasti se radí, aby úředníci prováděli celkovou dokumentaci jak předání, tak nešíření informací s odůvodněním. Jako etická otázka je zde nadnesena problematika úředního jednání v plném rozsahu o někom v jeho nepřítomnosti na základě dokumentace.

Objektivita a spravedlivé jednání

Veřejnost od úředníka očekává nezaujatost, kterou jim má zajistit svých chováním. Toto chování má být založené na uvědomění si vlastních hranic. Mnoho pracovní činnosti podléhá rutině, která umožňuje zvyšovat efektivitu práce, ale i při této rutině,

²⁸⁴ Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Moderner Arbeitgeber. Korruptionsspraevention, Compliance und Integrität. Verhaltenskodex [online] © Bundeskanzleramt 2013, Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport 2020. s. 4. [cit. 2020-02-23] Dostupné z: https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/moderner_arbeitgeber/korruptionspraevention/verhaltenskodex/Verhaltenskodex.html.

²⁸⁵ Tamtéž, s. 8.

by měl být úředník vždy ostražitý a tím zajistit uchování objektivitu i v budoucnu. Cílem úředníka má být takové jednání, které by on sám v dané situaci akceptoval. K dosažení tohoto záměru, by se měl vyvarovat všemu, co by mohlo vzbudit dojem jeho podjatosti (například jednostranná podpora, neobjektivní mluva, nevhodné osobní poznámky, diskriminující vyjádření, jednání a všeobecné úsudky). Úředník by měl udělovat přípustné pokyny. Měl by se vyvarovat zásahu a protekcionismu směřující na cílenou diskriminaci popřípadě nevhodné zastávání úřadu. To samé platí i pro „přátelské služby“. Tipem pro vhodné posouzení žádostí zadávajících osob je zohlednění pouze objektivních a ohodnotitelných okolností. Spolu s tím je připomenuto, aby se úředník k lidem choval tak, jak by on sám chtěl, aby se s ním v dané situaci jednalo. V rámci etické otázky je zde kladen důraz na objektivitu. Zdali by úředník také tak jednal, když by se danou záležitostí zabýval napoprvé a zda by jeho první dojem obstál objektivnímu prověření.

Bezúhonnost

Úředník se má vždy chovat tak, aby jeho osobní etický systém hodnot byl v souladu s Kodexem AT a všeobecně platnými základními principy chování. Tím úředník poskytne významný přínos pro bezúhonnost veřejné služby. Radí se zachovávat vždy úctu k sobě i druhým. V rámci etické otázky si má úředník zodpovědět, zda by mohl o svém jednání bez obav vyprávět svému nadřízenému, stejně tak kolegům.

Odpovědnost²⁸⁶

Zde se apeluje na úředníkovu osobní zodpovědnost za vyvarování a rozeznání podjatosti. Přebírá odpovědnosti i za následné neopodstatněné jednání. Měl by se stejně tak jako jeho kolegové za své jednání zaručit a neměl by tuto svou zodpovědnost svalovat na své vedení, či organizaci. Opodstatněné podezření na korupční trestní čin má úředník nahlásit svému zaměstnavateli nebo Spolkovému úřadu pro prevenci korupce a boji s korupcí. Úředník nesmí být v rámci reakce na takové ohlášení zaměstnavatelem poškozen. V rámci rad bylo tentokrát uvedena spíše výstraha, v případě, že úředník nahlásí naopak neopodstatněné obvinění, bude sám hnán k odpovědnosti. Stále zůstává sám za sebe zodpovědným a jde ostatním dobrým příkladem. Úředník má brát vždy v úvahu název celého Kodexu AT - *Odpovědnost leží na mě*. V závěru je pak kladena

²⁸⁶ Zde je v rámci textu umně zakomponován i název celého Kodexu AT (Die VerANTWORTung legt bei mir). Jelikož (z)odpovědnost/ /pocit, vědomí (z)odpovědnosti/ (zast.,obl.) spravedlnění je v překladu právě Verantwortung. Lingea Lexikon. Vyhledávání. Verantwortung. Lingea Lexikon 5, ver. 5. 1. 0. 5. Copyright [online] © 2014 Lingea s.r.o.

etická otázka, která se ptá na následky úředníkovy jednání pro něj a ostatní a zda by bylo pro úředníka v pořádku, kdyby se stejně zachoval jeho nadřízený, nebo kolegové.²⁸⁷

2. Obezřetnost u darů a jiných výhod

Tato část upozorňuje na problematiku darů a výhod. Velmi příhodně jsou zde také uvedeny i konkrétní příklady pro snazší orientaci v dané problematice.

Respektování zákazu přijetí darů

V kapitole se připomíná, že korupce začíná v mnohých případech přijutím daru nebo dalších výhod. Výhody nemusí představovat pouze peníze, cennosti, ale i to co zvýhodní mé příbuzné v jakékoliv podobě jak materiální, tak i nemateriální. Jako příklady jsou uvedeny věcné dary, spropitné, poukazy všeho druhu, (například cesty na dovolenou), vstupenky, pozvání na jídlo, značné slevy, nabídka obstarání služeb, nabídka práce, nabídka vedlejšího zaměstnání, podpora při reklamě, bezplatné přenechání dopravních prostředků, ubytování atd.

Východiskem je pouze striktní rozdělení mezi privátními a služebními zájmy. Obzvláště v oblasti darů by měl být úředník velmi pozorný. Měl by vždy pamatovat na to, jak by přijetí takového daru mohlo působit na vnímání veřejné služby u veřejnosti. Vždy by měl zároveň pamatovat na to, že přijetí, nebo jen příslib nějakých výhod za vykonání nebo naopak zanedbání jeho pracovní povinnosti je trestné.

Jako všeobecný tip je při jakýchkoliv pochybách raději dar odmítnout. Vždy má pamatovat na to, že přijetí jakéhokoliv daru je v zásadě zakázané. Zákon reguluje ale i případy, ve kterých je tuto výhodu možné. Na tuto radu pak navazuje etická otázka, zda úředník zvážil nabízený dar nebo jinou výhodu a zda v konkrétních situacích dobře reagoval. Je zde uveden i první příklad, v němž se chce v ústním pohovoru představit nový podnikatel nabízející poradenskou činnost a pozvat úředníka na oběd v blízké restauraci. Přijetí pozvání by však mohlo poškodit úředníkovu objektivitu nebo vážnost veřejné služby. Úředník ji má sice zdvořile, ale jistě odmítnout a svůj účet si zaplatit sám. Dle možností se radí využít pro takové případy spíš reprezentační místnosti úřadu, zasedací místnost, nebo přímo kancelář.

²⁸⁷ Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Moderner Arbeitgeber. Korruptionssprávention, Compliance und Integrität. Verhaltenskodex [online] © Bundeskanzleramt 2013, Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport 2020. s. 8-11. [cit. 2020-02-23] Dostupné z: https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/moderner_arbeitgeber/korruptionspraevention/verhaltenskodex/Verhaltenskodex.html.

Přijímání pozorností nepatrné hodnoty charakteristických pro určité místo či zemi

Výjimku ze zákazu přijímání darů tvoří přijímání pozorností nepatrné hodnoty charakteristických pro určité místo či zemi. Jedná se o tzv. pravidlo tří K, pod nímž jsou myšlenky kuličková pera, kalendáře a maličkosti (v němčině *3-K-Regel*: „*Kugelschreiber, Kalender und Kleinigkeiten*“).²⁸⁸ Zde je jako tip doporučeno sledovat, které pozornosti jsou pro dané místo obvyklé. Slevy a zvýhodnění, které jsou na trhu běžné, které mohou být dostupné všem dalším zákazníkům, nebo na základě úmluvy budou nabídnuty zaměstnavateli nebo orgánu zastupujícímu zájmy zaměstnanců veřejných služeb, nebo odborové radě, jsou zpravidla neškodné. Navazující etická otázka se pak ptá na posouzení každého případu, zda se opravdu jedná o zanedbatelnou hodnotu a zda jde o místní zvyklost.

Zde jsou již uvedeny příklady tři. Jako první je uveden příklad, ve kterém spokojení klienti podstrkávají zřízcům peníze do „kasičky na kávu“,²⁸⁹ které má úředník sice přátelsky, ale přesto vždy odmítnout. Druhý příklad uvedl situaci, ve které úředník nalezne na svém pracovním místě děkovaný dopis obsahující 20 euro. Avšak výhody jako například hotovost, bankovní příkaz, složenky atd. bez právního opodstatnění mají být neodkladně služební cestou hlášeny a vráceny. Poslední příklad nastiňuje situaci, ve které byl úspěšně zakončen nějaký projekt a úředníkovi je předána kytice, nebo bonboniéra. Zde se zpravidla jedná o pozornost nepatrné charakteristickou pro určité místo či zemi. Pokud se jedná o kytici, nebo bonboniéru nepatrné hodnoty, tak jí smí úředník přijmout.

Přijímání čestných darů

Přijímání čestných darů je velmi ožehavou záležitostí, jelikož jejich odmítnutí by mohlo obzvláště v mezinárodní oblasti působit nepatřičně. Jedná se o předměty od jiných států, veřejnoprávních společností nebo tradičních institucí (například dobrovolní hasiči), které jsou předávány za zásluhy nebo v rámci nějaké slavnostní příležitosti, nebo jako zdvořilost. Podstatné je u těchto předmětů uvědomit si jejich „význam pocty“ a upozadit hodnotu. Úředník je smí převzít, ale nesmí si je ponechat. V této situaci se radí čestný dar převzít a pak je předat zaměstnavateli. Úředník má vždy pamatovat

²⁸⁸ Tamtéž, s. 14.

²⁸⁹ Kasička na kávu, v němčině Kaffeekase – jedná se o společnou kasu v kuchyni, do které se platí káva, mléko, cukr atd. které si zaměstnanci uvaří. Duden. Startseite. Wörterbuch. Kaffeekasse. [online]. © Bibliographisches Institut GmbH, 2021. [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <https://www.duden.de/rechtschreibung/Kaffeekasse>.

na ohlašovací povinnost. Čestné dary nepatrné hodnoty, nebo jen symbolické ceny si může úředník nechat k osobnímu užití.

Jako konkrétní příklad je zde uveden úředník, který je součástí delegace. Jako všichni členové delegace obdrží poslední den hedvábnou šálu od reprezentantů hostitelské země. V tomto případě se jedná o čestný dar nepatrné hodnoty, který si smí ponechat, ale má vždy pamatovat na ohlašovací povinnost.

Přezkoumání výhod během událostí, na jejichž účasti spočívá oprávněný služební zájem

Nehledě na čestné dary smí úředník přijmout určité výhody v rámci události (například kongresy, konference, odborné veletrhy, akce vzdělávacích institucí atd.), kterých se služebně účastní. Mělo by se jednat o služebně nebo věcně oprávněné pozornosti, které se dají objektivně posoudit. Také se jedná pouze o účast na akci, na kterou byl vědomě vyslán zaměstnavatelem. Během účasti na akci se má úředník zamýšlet nad poskytnutou výhodou, zda bude v principu poskytnuta všem účastníkům, zda odpovídá standardům obdobných akcí, zda má obsahový vztah k dané akci a zda nehledě na obsahový vztah k akci nestojí v žádném konkrétním spojení s úředními záležitostmi. Úředník smí tyto výhody přijmout, pouze pokud může všechny tyto body zodpovědět a nestojí to nikterak v rozporu se zákonem. Tato rada je podpořena opětovným připomenutím, že v případě jakýchkoli pochybností se má úředník obrátit na své vedení.

Jako příklad je zde pak uvedena návštěva konference v oblasti úředníkovy působnosti, v rámci níž obdrží účastníci odbornou knihu k dané diskutované problematice. Jelikož je konference akce, na kterou úředníka vědomě vyslal zaměstnavatel, odbornou knihu obdrželi i ostatní účastníci, odpovídá to i standardům obdobných vzdělávacích akcí a její přijetí není v konexi s žádnou úřední záležitostí, tak jí úředník smí přijmout. Jako další příklad je pak uvedena přítomnost úředníka na vzdělávací akci, v rámci které je možné se první večer po oficiálním programu dobrovolně účastnit večere. Ta má sloužit k společné výměně zkušeností. O pití a stravu se má postarat pořadatel. Jelikož to opět splňuje všechny výše uvedené podmínky, tak to smí úředník přijmout.

Správná reakce v konkrétní situaci

Zde jsou uvedeny pouze tipy, na základě kterých je jednodušší se orientovat v přijímání určitých výhod. Úředník by si dle nich měl vždy zodpovědět na šest etických otázek. Kdo mu chce dát dar nebo jinou výhodu a z jakého důvodu? Sníží se přijetím takového daru nebo výhody důvěra veřejnosti ve veřejnou službu? Je možné na základě jeho chování usoudit, že přijímá dary a jiné výhody? Bude přijetí výhod mít

dopad i na jiné a přijmul by takový dar nebo jinou výhodu, kdyby o ní pak další den měl číst v novinách? Proviní se tím?

Poslední rada je spíše připomenutí, že úředník má vždy možnost vzít si Kodex AT na pomoc a při jakýchkoliv pochybnostech se může obrátit na nadřízeného nebo případně na kolegy a postarat se o další co nejvíce možný transparentní průběh událostí.

Jak naložit s lobbíngem

Zde je nejdříve vysvětlen pojem lobbying. Dle kodexu AT se jedná o organizovaný a strukturovaný kontakt funkcionáře v zájmu zadavatele, který má ovlivnit rozhodovací proces v rámci zákonodárství či provedení na úrovni státu, spolkových zemí, obcí a svazů obcí. Jde o v podstatě legitimní konání, které skládá kompletní obraz o hospodářské, sociální, ekologické sféře a další řadě státních jednání a oblasti zájmů. Aby se vyvarovali nechtěného ovlivňování státního rozhodovacího procesu a zároveň poskytl možnost široké veřejnosti se ho účastnit, musí být rozvinuta vysoká míra transparentnosti a otevřenosti. Tím se zvýší kvalita procesu a rozhodnutí získají komplexní informované podklady.

Je zde uveden tzv. **LobbyG**, jedná se o Spolkový zákon k zabezpečení transparentnosti při plnění politických a hospodářských zájmů, Spolkové sbírky zákonů I č. 64/2012,²⁹⁰ který vzešel v roce 2013 v platnost. Následují jeho tři stěžejní body: jednacích povinností v rozsahu neviditelné ruky státu, povinností registrace v Registru zástupců zájmů a lobbistů a sankce při určitém porušení těchto povinností. Následuje podrobnější specifikace toho, kdo je lobbista (nejedná se pouze o soukromé instituce, ale například i jednotlivé komory). Jsou zde uvedeny i příklady, které jsou z od LobbyG vyňaty (například politické strany, uznané církve, Rakouský svaz obcí a Rakouský svaz měst, zákonní sociální zástupci pojišťoven, zastřešující svazy apod.).

V rámci tipu je zde uveden postup pro jednání s lobbistou. Nejprve si má úředník zjistit totožnost, a koho zastupuje a pak si má získané údaje ověřit na internetových stránkách již zmíněného registru (www.lobbyreg.justiz.gv.at). Jako příklad je zde uvedena situace, ve které je úředník kontaktován spolupracovníkem lobbyingového oddělení velkého podniku aby udělal reklamu jejich novému produktu, který právě uvedli na trh. Úředník si ověří jeho totožnost v registru, a že se z více jak 5% jeho pracovní náplně

²⁹⁰ Rechtsinformationssystem des Bundes. Trefferliste. Suche. Suchebegriff. LobbyG Bundesgesetz zur Sicherung der Transparenz bei der Wahrnehmung politischer und wirtschaftlicher Interessen. [online] © 2021 Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort.[cit. 2021-04-06] Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20007924>.

věnuje právě lobbingu. Úředník si následně má přizvat k rozhovoru svého nadřízeného a celý rozhovor dokumentovat. Během toho má mít stále na paměti, že zastupuje zájmy své veřejné služby a pamatuje na povinnost mlčenlivosti, stejně tak i utajovací povinnosti a další zákonné předpisy, především pak zákony týkajících se veřejných zakázek.

Jak si poradit se sponzoringem

Hned v úvodu této podkapitoly je upozornění, že veřejná správa nesmí být závislá na sponzoringu, čímž by mohla být poškozena její nezávislost a neovlivnitelnost. Pak následuje definice sponzoringu. Dle Kodexu AT se jedná o finanční podporu nejen pomocí peněz, ale i například materiálně, poskytováním služeb, nebo know-how. Zpravidla tato podpora sponzora (právní i fyzické osoby) vedle své podpory sleduje oprávněný hospodářský zájem, například reklamu. Tento sponzor však musí být vždy slučitelný s veřejnou službou. Sponzoring však nesmí jakkoli profitovat v oblasti výkonu služby (ať už její vykonání nebo zanedbání). Pro uchování svrchovanosti veřejné správy je vyžadovaný právní podklad o sloučení sponzoringu s danou úřední záležitostí. Sponzoring musí být rozlišován od daru, nebo příspěvku korporaci veřejného práva vykonávající svrchovanost na určitém území (státu, obce, i svazu obcí). V každém případě ale nesmí následovat jakákoli protislužba.

Jako příklad je zde uvedena podnikatelka která se chce podílet na kulturní nebo sportovní akci, a ta je organizovaná úřadem. Za tuto podporu chce, aby bylo umístěno logo její firmy na dané akci k její propagaci. Opět je doporučeno, aby se úředník obrátil na svého nadřízeného, jelikož jak již bylo zmíněno, sponzoring vyžaduje uzavření právní smlouvy a zohlednění četných právních materiálů (například trestní, služební, civilní, daňové právo atd.). Závěrečná rada se týká darů a příspěvků danému úřadu. Při nich se má úředník ihned obrátit na příslušná místa či vedení. Vždy má mít na paměti, že nesmí dojít k obcházení zákazu přijímání darů.²⁹¹

3. Jak se vyvátovat střetu zájmů

Střet zájmů a témata s tím související (například druhé zaměstnání, členství v různých spolcích a společnostech, apod.) jsou též v Kodexu AT velmi detailně zpracována.

²⁹¹ Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Moderner Arbeitgeber. Korruptionsspraevention, Compliance und Integrität. Verhaltenskodex [online] © Bundeskanzleramt 2013, Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport 2020. s. 12-24. [cit. 2020-02-23] Dostupné z: https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/moderner_arbeitgeber/korruptionspraevention/verhaltenskodex/Verhaltenskodex.html.

Pamatovat na nestrannost a reagovat na podjatost

Zde je připomenuto, že úředník má jednat se všemi stejně a nebýt podjatý. Nejzákladnějším předpokladem pro vykonávání tohoto povolání je nestrannost.

Zamezit rozporům v povinnostech

Úředník se má sám pravidelně zamýšlet nad svou nestranností, a zda všichni vykonané pracovní úkony byly vhodné. Má si sám kontrolovat, zda u jeho služebních povinností nedochází ke kolizi s povinnostmi osobními, rodinnými, přátelskými, nebo společenskými či politickou činností. Úředník by se měl vždy vyvarovat během jeho služebních úkonů (jak profesní, tak mimoprofesní) zaujatosti. Měl by vždy jednat tak, aby nedošlo ke smíšení pracovních a ostatních aktivit. Samozřejmě má vždy dodržovat i všechny právní předpisy týkající se konfliktu zájmů.

Jako příklad je zde uvedena situace, v níž je úředník způsobilý zadat veřejnou zakázku, ale může z jejího zadání pro něj plynout přímý i nepřímý finanční, hospodářský, nebo jiný osobní zájem. Stojí tedy v konfliktu zájmů. Jeho nestrannost a nezáujatost by mohla být poškozena. V takovém případě má úřad, jako veřejný zadavatel, přijmout taková opatření, aby se konfliktu zájmů zamezilo, nebo byl konflikt zájmů včas odhalen a odstraněn. Pokud není možné pomocí opatření toho dosáhnout, musí být dotčený podnikatel z výběrového řízení vyřazen. V rámci této problematiky si má úředník položit etickou otázku, zda si je vědom že účast osob, ke kterým má bližší či jinak mimořádný vztah ve výběrovém řízení u něj může způsobit střet zájmů.

Podjatost vyžaduje reakci

Už při pouhém dojmu podjatosti by to měl úředník ihned ohlásit vedení. Při nebezpečí prodlení by měl uskutečnit nutné a neodkladné kroky v úředním řízení postarat se o své okamžité zastoupení. Úředník by však neměl zneužívat podjatost jako zámku zbavení se své zodpovědnosti.

Žádný vedlejší pracovní poměr v případě možné podjatosti

Vedlejší pracovní angažovanost dle kodexu AT zpravidla má významný společenský přínos, úředník by měl však vždy pamatovat na uchování své nestrannosti, objektivitu a vyvarovat se aktivitám, které jsou neslučitelné s veřejnou službou. Vedlejší pracovní poměr vždy podléhá speciálním pravidlům uvedeným i v Kodexu AT. Jako vedlejší zaměstnání je míněno každé zaměstnání, které je vykonáváno mimo služební pracovní poměr. Jsou pod tím tedy rozuměny všechny nesamostatné i samostatné výdělečné činnosti, stejně tak i výkon placených nebo čestných funkcí ve společnostech a spolcích. Úředníkem nesmí být vykonávány vedlejší pracovní činnosti, které by mohly

poškodit plnění služebních úkolů, vzbudit dojem podjatosti, nebo vystavily nebezpečí podstatné služební zájmy. Zde uvedená rada je spíše výstrahou. Upozorňuje na nebezpečí přijmutí vedlejšího zaměstnání u osoby, nebo podniku, se kterým je úředník ve služebním kontaktu, který by mohl znamenat majetkové výhody a s tím spojené i nepřípustné přijímání darů a jiných výhod.

Dodržovat ohlašovací a ostatní povinnosti u vedlejších pracovních poměrů

Úředník má stejně tak dodržovat zákony, výnosy, vyhlášky o ohlašovací povinnosti, eventuální výhrady k povolení a zákazy vedlejších činností. Jako tip pro úředníka je zde ohlašování všech svých plánovaných vedlejších činností svému zaměstnavateli, aby měl možnost prozkoumat možný vyvstalý konflikt zájmů.

Hlásit i funkci v nějaké společnosti či spolku

Ohlašovací povinnost se vztahuje i na činnost i v představenstvu, dozorčí radě, správní radě nebo jiném orgánu právní osoby zaměřené na zisk (například s.r.o., a.s.). Ohlašovací povinnost se většinou nevztahuje na činnost v orgánu neziskových společností. Přesto by měl úředník i v těchto pozicích zvážit svou aktivitu, aby nepoškodila jeho nezaujatost. Základní rada i pro tuto část je striktní dělení privátních zisků od hlavní pracovní činnosti, jejíž hlavní podstaty si má být úředník plně vědom a zvažovat, zda jeho vedlejší činnost nemůže vést ke kolizi s výkonem veřejné služby. Při jakýchkoliv pochybách se pak má této vedlejší činnosti zříct.

Reagovat již při zdání podjatosti

Úředník by neměl zpracovávat žádné spisy nebo případy osob, pro které vykonává, vykonával, nebo bude vykonávat vedlejší činnost. V případě možné podjatosti je úředník povinen zajistit své zastoupení a současně se obrátit na vedení o radu. Pro lepší představu jsou zde uvedeny celkem tři příklady. První příklad slouží spíš jako varování před kritickými body styku v rámci oblastí, jako jsou například zadávání objednávek, podpora, uzavírání smluv, kontrola výkonu a efektivity práce, úřední úkoly (dozor a kontrola). Druhý příklad upozorňuje na to, že úřadu znalí nemohou případně současně jako autoři plánu popřípadě zprostředkovatelé v jedné oblasti činnosti vystupovat i za soukromý podnik. Poslední příklad pak varuje před problematickými oblastmi působnosti ve vedlejší činnosti, ve kterých by se úředníci neměli angažovat (například poradce nebo expert), protože by to bylo založeno na výkonu jejich služební činnosti.

Pamatovat na konflikt zájmů u následných zaměstnání

I po ukončení své pracovní činnosti má úředník pamatovat na dobré jméno veřejné služby a neohrožovat svou dříve vykonanou práci a důvěru úřadu v očích veřej-

nosti. Úředník by měl vždy dodržovat omezení dané zákonem (například časové) pro následnou činnost a v každém případě se tak má vyvarovat možnému střetu zájmů.²⁹²

4. Povinnost zachovávat mlčenlivost a zacházení s daty

Kromě *Narřízení Evropského parlamentu a rady 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES*²⁹³ se tato kapitola věnuje i základnímu etickému chování úředníků v rámci sociálních sítí.

Tak transparentní, jak je možné – tak diskrétní, jak je nutné

Úředník by měl vždy pamatovat na vyžadovanou transparentnost veřejné služby, zároveň by však měl pamatovat i na veškeré právní předpisy týkající se oznamovací povinnosti a povinnosti zachování mlčenlivosti nebo jiné uchování tajných informací. Úředník má na základě zákona povinnost chránit informace o každé osobě. Má si být vědom toho, že z jeho pracovní činnosti plynou rozmanité a speciální povinnosti zachování mlčenlivosti stejně jako jiné povinnosti uchování tajných informací (například uchování tajemství v zájmu obrany vlasti; v zájmu národní bezpečnosti, průmyslového nebo ekonomického zájmu státu, spolkové země, obce, svazu obcí, nebo jiných samosprávných celků; udržení vnitřního pořádku a bezpečnosti; udržení tajemství při přípravě nařízení atd.) Tyto povinnosti pak omezují oznamovací povinnost. Jakékoliv sdílení informací s osobou, která k tomu není úředně oprávněna, je nepřijatelné. Úředník se sám těchto povinností nemůže zprostit. To platí i po odchodu do důchodu, nebo po odstoupení z veřejné služby. Předání informací, které úředník ví díky jeho službě, by mohly narušit oprávněné zájmy třetí osoby.

Rada pro úředníka je v tomto případě doplnění informací, že povinnost mlčenlivosti se nevztahuje jenom na události a fakta, ale i na úřední spisy, z rozhovorů plynoucí záměry a nápady, nezveřejněné pokyny, nezveřejněné rozhodnutí nebo písemnosti. Při pochybách je úředník opět odkázán na vedoucího. Úředník si má též vézt záznamy o předání nebo také nepředání informací, stejně jako důvody, které k zvolenému postupu vedly.

²⁹² Tamtéž, s. 26-31.

²⁹³ EUROPA. EUR-Lex úvodní stránka. GDPR [online] © European Union, 1995-2020. [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>.

Následují tři etické otázky, které by si měl úředník vždy klást. Jakou má povinnost zachování mlčenlivosti nebo jiné uchování tajných informací. Zda si je vědom následků z nezákonného předání nebo naopak zamlčení informace a zda mají jiné osoby díky předaným informacím nezákonnou výhodu popřípadě, zda díky tomuto chování bude z principu narušena jeho objektivita a férové chování.

Dále jsou zde uvedeny dva příklady. V prvním se úředník účastní veřejného diskuzního kroužku. V průběhu diskuze je dotázán na důvěrné informace „jeho instituce“. Důvěrné informace, které podléhají výše uvedeným povinnostem, nesmí v žádném případě sdělit. Měl by dát jasně najevo, že se účastní diskuze jako privátní osoba, nikoli jako zástupce „jeho instituce“. Druhý příklad se pak věnuje soukromému hovoru úředníka s jeho známým. Známí se zeptá úředníka na jeho aktuální konkrétní projekt (nebo projekt, kterému se bude věnovat v budoucnu). Úředník by měl brát v úvahu i možné zneužití jeho důvěry a raději změnit téma, tím předejde úniku informací.

Zaručení ochrany dat

Ochrana dat je základním právem. Ochrana osobních dat a dodržování právních předpisů ochrany jsou podstatné pro důvěru veřejnosti ve veřejnou službu. Zacházení s osobními daty je omezeno pro přesně, pevně stanovené cíle, které vyplývají ze služební nezbytnosti a uskutečňují se v souladu s aplikovatelnými právními podklady nebo na základě souhlasu nebo dohody. Úředník by měl vynaložit obzvláště svědomitý přístup při zpracování citlivých údajů (například etnický původ, náboženství, sexuální orientace, zdravotní údaje apod.).

Úředníkovi je poraděno, aby chránil citlivé údaje před přístupem neoprávněné osoby, byť by se jednalo o jeho kolegy. Zejména se má vyvarovat právně nepodloženému zacházení s daty a jejich možnému předání. Čtyři etické otázky mají opět pomoci při řešení palčivých otázek. Úředník by si měl být schopen zodpovědět, zda je nutné, aby měl přístup k těmto datům, a v případě, že ano, tak zda s nimi nakládá dle předpisů. Dále by si měl uvědomit, zda je nutná ochrana jím zpracovávaných dat a zda se jedná o data, které by chtěl on sám chránit, kdyby šlo o jeho vlastní. Měl by si zodpovědět, zda učinil veškerá nezbytná opatření k ochraně všech údajů. V neposlední řadě by si měl uvědomit, jestli neuškodí jiným, když by jejich údaje ztratil, nebo je omylem zveřejnil.

Pro ilustraci je popsána situace, ve které najde úředník v osvětlovací ploše kopírky část osobní složky, která obsahuje platové a mzdové údaje, stejně jako řadu dalších údajů. V tom případě má úředník tyto podklady obratem předat příslušnému oddě-

lení zpět a zachovat při tom diskretnost. Druhý příklad popisuje situaci, ve které má úředník přístup k údajům z databáze. Jeden podnikatel ho poprosí o „obstarání“ dat o jisté konkrétní osobě. Úředník si musí uvědomit, že by tím porušil právní předpisy týkající se ochrany dat a měl by vzít v úvahu i to, že přístup k datům by mohl být automaticky zaprotokolován a vyhodnocen. Úředník má tuto žádost odmítnout a informovat vedení.

Zodpovědné zacházení se sociálními médii

Tato podkapitola je členěna do deseti jednotlivě nadepsaných odstavců, věnujících se konkrétní problematice. Pro vyšší kompaktnost textu budou jednotlivé témata zvýrazněna, ale již nebudou více strukturována jako v Kodexu AT.

Zaměstnavatel respektuje a zaručuje samozřejmě právo na **svobodné vyjádření názoru** úředníka jako privátní osoby, ale ten by se měl vždy vyvarovat výrokům, které by mohly jeho, nebo zaměstnavatele diskreditovat.

Úředník nesmí vytvářet **registrace a spravovat profily** svého zaměstnavatele (například úřadu, kraje apod.) pro své osobní účely, postupuje stejně, i pokud mu takový přístup umožňují uživatelské předpisy jeho pracovní pozice (například pracovník v marketingu). Používá-li úředník privátní profily a vytváří registrace v sociálních médiích, nesmí vzbudit zdání, že je užívá ve jménu, zájmech nebo s vědomím svého zaměstnavatele. Při privátním užívání sociálních medií je úředník zodpovědný i za **zveřejnění osobních dat**, které se týkají jak jeho, tak i jiných osob. Když chce úředník jmenovat své kolegy, nebo je označit na sociálních médiích, měl by se jich předtím nejprve dovolit. Většina informačních zařízení, jako jsou chytré telefony nebo tablety, umožňují lokalizaci (například pomocí GPS). Skutečnost sdílení těchto **údajů o poloze** by měl úředník při vkládání obsahu do sociálních medií vždy zvážit. Nadpis **sociální inženýrství**²⁹⁴ pak pod sebou nese upozornění pro úředníka, že v rámci své činnosti přijde do kontaktu s velkým množstvím informací, které by mohly být pro neoprávněné osoby velmi zajímavé. Text dále osvětluje, že sociální inženýrství cílí na to, aby veřejné zaměstnance ovlivnilo ve výkonu jejich činnosti a přesvědčilo je o určitém způsobu chování, případně k obcházení bezpečnostních opatření nebo předání citlivých dat, jeli-

²⁹⁴ Vedoucí Ústavu bezpečnostních technologií a inženýrství na Fakultě dopravní ČVUT kandidát věd Václav Jirovský ve své knize Kybernetická kriminalita konstatoval, že existuje řada definic pro sociální inženýrství. Pro tuto práci je nejpříhodnější její chápání jako zneužití nejslabšího článku, tedy uživatele, kterým je následně manipulováno k dosažení cílů daného sociotechnika. JIROVSKÝ, Václav. Kybernetická kriminalita: nejen o hackingu, crackingu, virech a trojských koních bez tajemství. Praha: Grada, 2007. s. 196.

kož i z mnohých zdánlivě bezvýznamných jednotlivých informací je možné učinit závěry o konkrétních osobách a jejich chování. Proto by si měl úředník v rámci sociálních medií počínat opatrně a brát v úvahu, že osoby v sociálních sítích mohou vystupovat i pod falešnou identitou.

Mimorádný postoj také mimo službu by si měl úředník uvědomit i v momentě, kdy je jeho činnost ve veřejné službě rozpoznatelná i v rámci sociálních sítích. Jelikož tím reprezentuje zaměstnavatele veřejnosti i v rámci svých soukromých aktivit. Proto by si měl úředník vždy uvědomit, že jeho objektivita a nadstranickost, ale také jeho zaměstnavatele by neměla být ohrožena. **Hranice** názorů, které úředník v rámci sociálních sítí vyjadřuje, by neměly být překročeny. Úředník by se neměl vyjadřovat diskriminačně a urážlivě. I sdílení, popřípadě odkazování na podezřelé obsahy je významné pro služební, soukromé i trestní právo. Též v rámci diskuzí na ožehavé téma, by se měl úředník vždy zamyslet nad tím, zda je jeho stanovisko vhodné pro širokou veřejnost.

Úředník by měl i v rámci sociálních medií vždy brát zřetel na **autorská práva**. Proto by si měl vždy před sdílením, nebo šířením obsahů (například fotografií, textů, videí, nebo muziky) ověřit autorská práva. Když je autorské právo u jeho příspěvku sporné, raději se má jeho užití vyvarovat. V neposlední řadě by měl úředník vždy pamatovat na **povinnost mlčenlivosti**. Její porušení nebo jiné nedodržení má vždy služebně případně i trestně právní následky.²⁹⁵

5. Jak nést odpovědnost ve vedoucí pozici

Jako vedoucí pracovník je úředník zodpovědný vůči své organizaci, svým pracovníkům a veřejnosti. Jako vedoucí pracovník má obzvlášť jednat dle základních zásad právního státu, loajálně, transparentně, objektivně. Jeho chování má být férové, bezúhonné stejně jako zodpovědné. Má jít svým pracovníkům příkladem.

Reprezentovat hodnoty, jít příkladem

Pro snazší postup v rámci vedoucí pozice, je zde sestaven přehled devíti pravidel. Pravidla vychází již z uvedených informací. Vedoucí pracovník si má být vědom toho, že má sám působit jako příklad a vyvarovat se konfliktu zájmů (podjatosti, neslu-

²⁹⁵ Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Moderner Arbeitgeber. Korruptionsspraevention, Compliance und Integrität. Verhaltenskodex [online] © Bundeskanzleramt 2013, Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport 2020. s. 32-39. [cit. 2020-02-23] Dostupné z: https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/moderner_arbeitgeber/korruptionspraevention/verhaltenskodex/Verhaltenskodex.html.

čitelných vedlejších činností) a stará se o pravidelnou osvětovou činnost (například školení). Za další by se měl jako vedoucí pracovník starat o sloučení struktur a opatření k minimalizaci korupčních rizik plynoucích ze systematizace. Stejně tak by měl chránit své pracovníky a organizaci užíváním interních kontrolních systémů, šetřením a pravidelnou kontrolou jejich vedlejších činností, zda jsou slučitelné s jejich hlavním pracovním poměrem, například u služebních změn. Dalším pravidlem vedoucího pracovníka by měla být důvěra ve schopnosti a znalosti svých pracovníků. Má je podporovat, poskytovat jim podporu a manuál při konkrétních změnách právních předpisů. Jako vedoucí pracovník by měl svým pracovníkům dle potřeby radit v rámci správného chování v situacích, které mohou být nebezpečné v oblasti korupce, nebo při nesrovnalostech a utvrdit je v konkrétním postupu. V rámci svého služebního a odborného dohledu by měl vedoucí pracovník zaručit dodržování platných zákonů a předpisů. Dále by se měl vyznávat stálou korupční prevencí, stejně tak jako korupční boj a osvětlovat toto téma také svým pracovníkům, obzvláště v rámci ústního jednání. Jeho další zodpovědností by mělo být stejně tak sjednocení opatření k ochraně jeho pracovníků, jako i naopak sjednocení sankcí a ochrany organizace. Sám by pak měl dbát na korektní a jasnou komunikaci a společenské chování. Zároveň by měl toto chování sledovat a podporovat ho i u svých pracovníků. Se svými pracovníky by měl jednat s úctou. Posledním pravidlem pak je, že vedoucí pracovník se má rozhodovat transparentně a srozumitelně.

Následují tři příklady. První zobrazuje situaci, kdy pracovník dostane jako veřejný zřízenec pozvání na návštěvu podniku včetně přenocování a programu pro něj a jeden privátní doprovod. Jako vedoucí pracovník má svého pracovníka podpořit u (písemného) odmítnutí takového pozvání, tam kde návštěva podniku není ve služebním zájmu. Událost má pak použít, aby na ní týmu reflektoval důvody pro takové jednání a jasný postup při nich. Další příklad uvádí situaci, kdy jeden pracovník jde do důchodu a vedoucí pracovník má za úkol rozdělit úkoly nově v týmu. Má přitom brát v potaz možné důsledky na kontrolní systém. Především má brát v potaz, zda díky novému přerozdělení povinností nemohla vzniknout případná podjatost pracovníka, který tyto pracovní povinnosti převezme, například díky jeho vedlejší činnosti. V souvislosti s tím si musí vedoucí pracovník uvědomit, že i pouhý dojem podjatosti díky činnosti je tak závažný, že by ho měl zvážit. Poslední příklad pak popisuje situaci, kdy je zveřejněn interní program školení, který obsahuje i nabídku osvětové činnosti na téma korupční prevence. Jako vedoucí pracovník se pak má úředník postarat o to, aby se jeho

pracovníci pravidelně takovýchto školení účastnili a získané znalosti si pak společně v rámci týmu předávali.

Následuje pět rad pro vedoucí pracovníky. Vedoucí pracovník si má dokumentovat všechna odmítnutí pozvání, darů a jiných výhod. Dále má využívat kontrolní seznamy pro zařazení nového pracovníka a zároveň mu předat Kodex AT, který obsahuje podstatné aspekty integrity. Vedoucí pracovník se má také starat o dodržování standardních postupů při hlášení vedlejších činností a zároveň rozhodovat i jejich případné neslučitelnosti. Dohlíží na správný postup při školení pracovníků a předávání vědomostí v rámci týmu. Události využívá, aby předal základní principy chování, obzvláště během služebních ústních pohovorů a při podnětných událostech.

V závěru jsou uvedeny dvě etické otázky, zda je vedoucí pracovník pro ostatní dobrým příkladem dodržování Kodexu AT a jestli udělal vše, aby jeho pracovníci mohli Kodex AT dodržet.²⁹⁶

6. Povědomí o odpovědnosti organizace

Dobrá transparentní organizace poskytuje významný přínos pro bezkorupční veřejnou službu.

Znát rizikové oblasti, proaktivně informovat

V této části jsou opakované již zmíněné vlastnosti, které má správný úředník mít a zastávat (transparentnost, loajalitu, objektivnost, dobré chování odpovídající standardům právního státu apod.). Zde je však nositelem a vykonavatelem již celá organizace. V této organizaci se též provádí rizikové analýzy aktuálního povědomí o našich rizikových oblastech v souvislosti s korupcí. Díky dobrému organizačnímu rámci a jasným kompetencím jsou korupční rizika od začátku všechna minimalizována a pracovníci jsou od začátku chráněni před osobními riziky. Jsou instalovány kontrolní systémy a aplikována preventivní opatření pro korupci ohrožené oblasti (například rozdělování funkcí, komunikace „mezi čtyřma očima“, rotační princip).

Úředníci by měli spolupracovat důvěrně v rámci kontrolních a revizních institucí. Úředníci se aktivně podílí na dodržování zákazu přijímání darů a jiných výhod. Vyhýbají se v rámci jejich organizace konfliktům zájmů prostřednictvím například ohlašovacích formulářů.

²⁹⁶ Tamtéž, s. 40-43.

Jsou zde uvedeny tři příklady, jak by měla fungovat organizace jako celek. První uvádí, že na intranetu organizace naleznou pracovníci návrh, který zahrnuje vzorovou formulaci odmítnutí dáreků. Druhý vypovídá o tom, že pole působnosti organizace tkví také v dobrém uspořádání, že i v případě nepřítomnosti spolupracovníka zastupující osoba ví, co má dělat. Třetí příklad pak poukazuje na povědomí pracovníků o tom, že v organizaci platí jasná pravidla a vyžaduje se jasné chování, které pomáhá vyvarovat se korupčními situacemi hned od začátku.

Organizacím jsou poskytnuty tři tipy. Na intranetu mají být snadno k nalezení všechny informace ke korupční prevenci (například Kodex AT, výnosy a nařízení, formuláře apod.). Dále mají být k dispozici všem pracovníkům a vedoucím informace k interním kontrolním systémům. A nakonec mají být pravidelně opakována školení na téma korupční prevence.

V závěru celého Kodexu AT jsou položeny dvě etické otázky. První se ptá, zda pracovníci naleznou nutné informace a tipy na vhodné chování, jak by se v případné situaci, která by mohla vyústit v korupci, měli zachovat? A druhá zda bylo zřízeno kontaktní místo, na kterém se mohou pracovníci v případě potřeby informovat o vhodném chování v konkrétní situaci.²⁹⁷

²⁹⁷ Tamtéž, 43-46.

6.6 Komparace etických kodexů

Následující část obsahuje výslednou komparaci všech tří kodexů, v závěru se pak nachází přehled porovnávaných prvků v tabulce č. 1. Nejprve bude věnována pozornost jejich formě, následně způsobu kontroly jejich užití a vymáhání, závaznost a nakonec i obsahovým odchylkám. Většina komparovaných dat byla již uvedena v předchozí deskripci, pokud budou zmíněny nové informace, budou řádně ocitovány.

Kodex EU vzešel v platnost v roce 2001 a byl aktualizován v roce 2008. Instruoval všechny členské státy, aby sepsaly obdobný etický kodex. Kodexy AT a ČR samy odkazují na protikorupční politiku Evropské unie a na odkaz evropského kulturního a historického dědictví.²⁹⁸ Tomu, že navazují na Kodex EU, odpovídá i jejich časová posloupnost. První forma etického kodexu Rakouska vyšla v roce 2008, avšak tato práce již pojednává o přepracovaném Kodexu AT z roku 2020. Kodex ČR byl vydán v roce 2012 jako Příloha Usnesení vlády ČR č. 331, ze dne 9. května 2012 č. 331 o Etickém kodexu úředníků a zaměstnanců veřejné správy a nebyl novelizován. Forma přepracování etické otázky sice proběhla v roce 2014, kdy byl přijat zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ale již se nejedná o samostatný etický kodex, kterým se zabývá tato práce.²⁹⁹

Forma Kodexu EU odpovídá konceptu příručky, určené pro širší veřejnost. To se odráží i v její jednoduché koncepci. To, že materiál neslouží pouze pro evropské úředníky je uvedeno i v úvodu: „*Kodex pomáhá občanům zjistit, jaké standardy správní praxe jsou oprávněni očekávat od orgánů EU*“.³⁰⁰ Kodex AT je podobný Kodexu EU, jelikož je také stylizován jako příručka, nicméně je již více cílen na úředníky a odbornou veřejnost. Kodex ČR pak je vydán jako Usnesení vlády ČR a tomu odpovídá i jeho právní forma, která je určena čistě pro úředníky.

Kodex EU čítá triadvacet stran, nejprve obsahuje úvod a pak následuje 27 článků, z nichž některé jsou dále členěny na odstavce. Kodex AT má stran šestačtyřicet,

²⁹⁸ Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Moderner Arbeitgeber. Korruptionssprävencion, Compliance und Integrität. Verhaltenskodex [online] © Bundeskanzleramt 2013, Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport 2020. s. 2. [cit. 2020-02-23] Dostupné z: https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/moderner_arbeitgeber/korruptionspraevention/verhaltenskodex/Verhaltenskodex.html.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Jednání vlády. Dokumenty vlády. 2012. 2012-05-09 (Usnesení č. 327–342). 398/12 Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy. s. 1. [online] © Úřad vlády České republiky, 2021. [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2012-05-09>.

²⁹⁹ Kopie Poskytnutí informace ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím viz. příloha č. 3 300 Evropský veřejný ochránce práv. Tiskové středisko. Publikace. Evropský kodex řádné správní praxe. [online] © Evropská unie, 1995-2020. s. 4. [cit. 2020-11-21] Dostupné z: <https://www.ombudsman.europa.eu/cs/publication/cs/3510>.

začíná preambulí, po níž uvádí jako jediný z kodexů obsah, a pak následuje šest kapitol s jejich podkapitolami. Kodex ČR je pouze na sedm stran a po preambuli následuje čtrnáct článků, které jsou členěny na odstavce.

Kodex EU je doprovázen ilustracemi, naproti tomu Kodex AT má již graficky řešenou jen obálku publikace a ikonografie sloužící ke snazší orientaci, více jak estetice (viz obrázek č. 2). Kodex ČR neobsahuje žádné grafické doplnění.

Velice zajímavá je pak forma Kodexu AT, který má jako jediný jinou formu vypravěče než er, konkrétně ich a wir. Dalším velmi výrazným rysem Kodexu AT byly uváděné příklady, rady a etické otázky k jednotlivým tématům. Výrazná odlišnost Kodexu AT byla jeho genderová korektnost, kdy ve všech možných případech uváděl jak tvar ženský, tak mužský a vždy v tomto pořadí. Pravděpodobně k dalšímu podpoření rovnosti je pak i v rámci kapitoly určené pro vedoucí pracovníky vynechané slovo podřízený.

Kodex EU pak věnuje jeden článek kontrole činnosti, a předání vyhodnocení evropskému veřejnému ochránci práv, nedodržení Kodexu EU může být podnětem pro stížnost, které se podává také úřadu evropského veřejného ochránce práv. Při překročení Kodexu EU však neuvádí žádné přímé sankce pro úředníka a ani další postup jejich stíhání, jelikož je právě určen širší veřejnosti. Kodex AT je naopak určen především úředníkům a Kodex ČR je pouze pro úředníky. Kodex AT dává kontrolní činnost především za úkol vedoucím pracovníkům, ale v případě jeho porušení mají povinnost nahlásit toto jednání i řadoví úředníci. V Kodexu ČR je tato povinnost vztažena také na všechny, ale již bez zdůraznění vedoucích pozic. Nedodržení Kodexu AT a ČR je posuzováno dle právně platných předpisů, které byly konkrétně porušeny (například zákoník práce, trestní zákoník, atd.).

Kodexy jsou si obsahově značně podobné, avšak existují i zde výrazné rozdíly. Například kapitola věnovaná pouze vedoucím úředníkům v Kodexu AT, nebo téma jako lobbying, sponzoring, sociální média; možný střet zájmů v následné pracovní činnosti, či odchodu do důchodu. Kodex EU a kodex ČR naopak zase apeluje na dodržování časových lhůt u vyřizování každé žádosti.

Mezi významné rysy patří také odlišný přístup Kodexu EU v oblasti diskriminace, jelikož Kodex EU upozorňuje i na možný vznik jazykové diskriminace. Na základě odst. 1, čl. 55, Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie má Ev-

ropská unie řadu úředních jazyků.³⁰¹ Naproti tomu Kodex AT a Kodex ČR tuto možnost vůbec neberou v potaz, jelikož úředními jazyky v Rakousku se vedle rakouské němčiny staly úředními jazyky i slovinština a chorvatština,³⁰² a to na základě článku 7, Rakouské státní smlouvy, Spolková sbírky zákonů č. 152/1955.³⁰³ A na základě §13 odstavce 5, Spolková sbírky zákonů o zrovnoprávnění národnostních skupin v Rakousku, Spolková sbírky zákonů č. 396/1976 k nim byla přidána následně i maďarština.³⁰⁴ V České republice je pak úředním jazykem pouze čeština dle § 16 zákona č. 500/2004 Sb. správního řádu.³⁰⁵

Dalším tématem jsou dary. Toto téma se uvádí ve všech Kodexech, avšak Kodex AT. Kodex k němu přistupuje značně odlišně, jelikož připouští i případy jejich přijetí, a konkretizuje jasné podmínky a připomíná ohlašovací povinnost. S tím souvisí úzce i téma lobbingu a sponzoringu, které už zpracovává pouze Kodex AT. Kodex EU se tomuto tématu nevěnuje, mimo jiné i proto, že sama Evropská unie zatím oficiálně termínům lobbing a lobismus vyhýbá.³⁰⁶ V České Republice zatím legální stránka lobbin-

³⁰¹ EUROPA. EUR-Lex úvodní stránka. Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie má Evropská unie řadu úředních jazyků. [online] © European Union, 1995-2020. [cit. 2021-04-12] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:12012E/TXT>

³⁰² Nejedná se však o úřední jazyky na území celé Rakouské republiky, ale o jazyky autonomních národnostních skupin v určitých regionech.

³⁰³ Rechtsinformationssystem des Bundes. Suche begriff. Staatsvertrag betreffend die Wiederherstellung eines unabhängigen und demokratischen Österreich. [online] © 2021 Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort. [cit. 2021-04-15] Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10000265>

³⁰⁴ Rechtsinformationssystem des Bundes. Suche begriff. Volksgruppengesetz. [online] © 2021 Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort. [cit. 2021-04-15] Dostupné z: [³⁰⁵ ČESKO. § 16 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. In: *Zákony pro lidi.cz* \[online\]. © AION CS 2010-2021 \[cit. 2021-04-12\]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500#p16>](https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?ResultFunctionToken=2812ca3b-a520-4b40-9bdd-28085119d3f5&Abfrage=Gesamtabfrage&SearchInAsylGH=&SearchInAvn=&SearchInAvsv=&SearchInBe-
gut=&SearchInBgblAlt=&SearchInBgblAuth=&SearchInBgblPdf=&SearchInBks=&SearchInBundesnor-
men=&SearchInDok=&SearchInDsk=&SearchInErlass=&SearchInGbk=&SearchInGemeinderecht=&
SearchInJus-
tiz=&SearchInKmGer=&SearchInBvwg=&SearchInLvwg=&SearchInLgbl=&SearchInLgblNO=&Search
InLg-
blAuth=&SearchInLandesnormen=&SearchInNormenliste=&SearchInPruefGewO=&SearchInPvak=&Se
archIn-
RegV=&SearchInSpg=&SearchInUbas=&SearchInUmse=&SearchInUpts=&SearchInUvs=&SearchInVe
rg=&SearchInVfgh=&SearchInVwgh=&ImRisSeitVonDatum=&ImRisSeitBisDatum=&ImRisSeit=Unde
fined&ResultPageSize=100&Suchworte=BGBI.+Nr.+396%2f1976&Dokumentnummer=NL00005582.</p></div><div data-bbox=)

³⁰⁶ MÜLLER, Karel B., LABOUTKOVÁ, Šárka a VYMĚTAL, Petr. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. s. 108-109.

gu nebyla pevně ukotvena a zabývá se spíše jejím zneužitím prostřednictvím korupce a klientelismu.³⁰⁷

Posledním výrazným bodem je pak šíření popř. propagace kodexů. Jelikož je Kodex EU určen všem občanům Evropské unie, jsou všechny její instituce vyzívány k jeho šíření. Kodexem AT má být obeznámen každý úředník, a proto Kodex AT také ukládá jeho předložení všem novým úředníkům a také jeho využívání v rámci školení, sebevzdělání a při jeho novelizacích. Kodex ČR pak byl zveřejněn Ministerstvem vnitra ČR, ale jeho další šíření mezi úředníky není od subjektů veřejné moci výslovně požadováno, jelikož bylo doporučeno všem hejtmanům, primátorům a starostům v České republice sestavení vlastního etického kodexu, který má být zpřístupněn v rámci intranetu.

Z výše uvedeného se dá říci, že Kodex EU je nejjednodušší a nejsrozumitelnější, jelikož je určen široké veřejnosti a pro úředníky samotné jedná se spíše o doplňkový materiál. Kodex AT je určen všem úředníkům a slouží spíše jako názorná příručka s pedagogickým zaměřením. Díky ich a wir formě je podpořen pocit sounáležitosti úředníků a také to, že ať už se nachází na jakémkoliv postu, jsou všichni úředníci vázáni stejnou etikou a vystaveni stejné potenciaální míře korupce. Kodex ČR je pak díky své formě zákona uživatelsky nepřívětivý. Spoléhá na schopnost úředníků orientace v zákonech a neřeší veškeré možné situace, vzniklé během veřejné správy. Díky jeho generalizaci a zákonné formě vzniká prostor pro vícero výkladů, byť ve své podstatě jakoukoli interpretaci sám popírá.

³⁰⁷ Justice CZ. Boj proti korupci. Protikorupční agenda. Ostatní témata [online]. © Ministerstvo spravedlnosti ČR 2020 [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://korupce.cz/protikorupcni-agenda/ostatni-temata/lobbying/>.

Tabulka č. 1.: Přehled komparace etických kodexů

oblast komparace		Kodex EU	Kodex AT	Kodex ČR
rok vydání		2001	2008, přepracován 2020	2001
forma	zveřejnění	publikace evropského veřejného ochránce práv	publikace Spolkového ministerstva umění, kultury, veřejné služby a sportu	příloha Usnesení vlády ČR č. 331, ze dne 9. Května 2012 č. 331 o Etickém kodexu úředníků a zaměstnanců veřejné správy
	strany	23	46	7
	struktura	úvod – 27 článků	preambule obsah 6 kapitol	preambule – 14 článků
	vypravěče	er	ich/ wir	er
	ilustrace	ano	pouze obal publikace a ikonografie (viz obrázek č. 2)	–
	číslování	na horním okraji strany	na vnějším okraji boční strany	na spodním okraji strany
	speciální prvky	– –	genderová korektnost příklady, tipy, etické otázky	– –
kontrola, sankce		kontrola činnosti každé instituce po dvou letech a informování evropského veřejného ochránce práv, postih dle platných právních předpisů	kontrola není nijak specifikována, pouze konstatování vymahatelnosti a uplatnitelnosti dle platných právních předpisů	vedoucím pracovníkem, popřípadě zřízeným příslušným orgánem, postih dle platných právních předpisů
Nejvýraznější obsahové odlišnosti		jazyk	–	–
		propagace kodexu mezi všemi občany EU	v rámci usnesení pokyn pro zveřejnění a jeho šíření ministru vnitra	zprostředkování kodexu všem úředníkům
		–	lobbying; sponzoring; sociální média; možný střet zájmů v následné pracovní činnosti, či odchodu do důchodu	–
		zakázání přijímání darů bez výjimky	přijímání darů je zakázané, avšak jsou přípustné jasně stanovené výjimky a pravidla pro jejich přijetí	zakázání přijímání darů bez výjimky
		časové lhůty	–	časové lhůty
		–	kapitola vedená etice vedoucích pracovníků (vyvarování se pojmu podřízený)	–

Zdroj: vlastní

7. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

V kapitolách věnujících se společné historii obou republik, interkulturní komunikaci se zacílením na chápání světa obou národů, popisem jejich systémů veřejných správ a komparaci obou etických kodexů spolu s Kodexem EU, přejdeme od teoretické deskripce a aplikaci komparace k sociologickému šetření. Tento výzkum by měl zdokumentovat využití etických kodexů v praxi.

Zvolenou metodou pro výzkum bude statistické šetření založené na dotazníku.³⁰⁸ Dotazník je písemná forma dotazování. Nejprve bylo nutné si přesně stanovit cíl výzkumu. Tím následovala nutnost stanovit v rámci předvýzkumu, kdo bude dotazován (tzv. respondent). Následně se musel stanovit způsob šíření dotazníku, aby se maximalizovala návratnost. V neposlední řadě pak bylo nutné pečlivě sestavit dotazník, aby měl co nejvyšší výpovědní hodnotu.³⁰⁹ Nakonec dojde k zpracování dat a jejich vyhodnocení.

Jak již bylo uvedeno, Kodex ČR slouží jako vzor pro všechny instituce, které si na jeho základě měli vypracovat svůj vlastní etický kodex a umístit ho do svého intranetu. Některé z nich jsou dostupné i široké veřejnosti (například Etický kodex zaměstnanců statutárního města Karlovy Vary,³¹⁰ Etický kodex zaměstnanců Městské části Praha - Velká Chuchle)³¹¹. Kodex AT má naproti tomu využívat každý úředník, nicméně i v Rakousku jsou instituce, které si vytvořili vlastní. Například město Vídeň v rámci Vídeňského antikorupčního programu (*Wiener Antikorruptionsprogramm*) vydalo samostatnou publikaci *Otázka etiky – Manuál na korupční prevenci (Eine Frage der Ethik - Handbuch zur Korruptionsprävention)*.³¹²

Výběr respondentů byl uskutečněn následovně. Jelikož byl komparován Kodex ČR a Kodex AT, byl průzkum veden v obou státech. Další zúžení vzniklo díky využití Euroregionů Dunaj-Vltava a Šumava, které integrují přeshraniční oblasti do jednoho regionu. V rámci předvýzkumu byla kontaktována paní Kateřina Pospíšilová z Oddělení vnějších vztahů a zahraniční spolupráce z Krajského úřadu Jihočeského kraje. Z komu-

³⁰⁸ Výchozí zdroje pro sestavení dotazníků: REICHEL, Jiří. Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Praha: Grada, 2009; HENDL, Jan a Jiří REMR. Metody výzkumu a evaluace. Praha: Portál, 2017.

³⁰⁹ REICHEL, Jiří. Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Praha: Grada, 2009. s. 99-105.

³¹⁰ Karlovy Vary. Vyhledávání. Etický kodex. [cit. 2021-04-13] [online] © Magistrát města Karlovy Vary 2020. Dostupné z: <https://mmkv.cz/cs/eticky-kodex-zamestnancu-statutarniho-mesta-karlovy-vary>.

³¹¹ Oficiální web městské části Praha – Velká Chuchle. Vyhledávání. Etický kodex. [online] © XHTML. 1.0 Strict 2021. [cit. 2021-04-13] Dostupné z: <https://www.chuchle.cz/etickykodex.html>.

³¹² Stadt Wien. Themen. Suchbegriff. Eine Frage der Ethik - Handbuch zur Korruptionsprävention. [online] © Stadt Wien, Rathaus, A-1010 Wien. [cit. 2021-04-13] Dostupné z: <https://www.wien.gv.at/verwaltung/internerevision/ethik.html>.

nikace však vyplynulo, že v rámci přeshraniční spolupráce Euroregionů, ani na úrovni Jihočeského kraje a spolkových republik Horní a Dolní Rakousko nedošlo na téma korupce či etických kodexů.³¹³ Osloveny byly přes zastupitele i oba Euroregiony, ale neodpověděli na emaily. Díky tomu se výzkumné pole zúžilo pouze na sousedící Jihočeský kraj a Dolní a Horní Rakousko.

Aby byly pozice respondentů, tedy úředníků v rámci systému veřejné správy na stejné úrovni, zaměřila jsem se na komunální úředníky na městských úřadech. Konkrétně na odpovídající si úrovně – v Jižních Čechách se bude jednat o obce s rozšířenou působností dle § 3 odst. 2 zákona č. 51/2020 Sb. o územně správním členění státu se bude jednat o tyto obce či statutární města: *Blatná, České Budějovice, Český Krumlov, Dačice, Jindřichův Hradec, Kaplice, Milevsko, Písek, Prachatice, Soběslav, Strakonice, Tábor, Trhové Sviny, Třeboň, Týn nad Vltavou, Vimperk, Vodňany*.³¹⁴

V Dolním a Horním Rakousku se pak bude jednat o obdobnou úroveň Bezirk, tedy obce v rámci okresu. V Dolním Rakousku se bude dle § 1 odst. 1 Dolnorakouského zákona o okresním hejtmánství, *Zemský věstník č. 96/2015 (NÖ Bezirkshauptmannschaften-Gesetz, LGBl. Nr. 96/2015.)* jednat o tyto okresní obce či statutární města: *Amstetten, Baden, Bruck an der Leitha-Schwechat, Gänserndorf, Gmünd, Hollabrunn, Horn, Korneuburg, Krems, Lilienfeld, Melk, Mistelbach, Mödling, Neukirchen, St. Pölten, Scheibbs, Tullnerfeld, Waidhofen an der Thaya, Wiener Neustadt, Waidhofen an der Thaya*.³¹⁵ Pod tímto označením jsou vedena v Horním Rakousku tyto obce a statutární města: *Braunau, Freistadt, Gmunden, Grieskirchen und Eferding, Grieskirchen, Eferding, Kirchdorf, Linz-Land, Perg, Ried, Rohrbach, Schärding, Steyr-Land, Urfahr-Umgebung, Vöcklabruck, Wels-Land*.³¹⁶

Všechny výše uvedené obce a statutární města byla oslovena prostřednictvím tajemníka emailem. Nejen z důvodu koronavirové epidemie, byl zvolen elektronický způsob dotazování. Jako další důvod zvolení elektronické a konkrétně této cesty také bylo,

³¹³ Kopie komunikace viz Příloha č. 4.

³¹⁴ ČESKO. § 3 odst. 2 zákona č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu a o změně souvisejících zákonů (zákon o územně správním členění státu). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-04-13]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-51#p3-2>.

³¹⁵ Rechtsinformationssystem des Bundes. Landesrecht. Suchbegriff. NÖ Bezirkshauptmannschaften-Gesetz, LGBl. Nr. 96/2015. [online] © 2021 Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort [cit. 2021-04-13]. Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=LrNO&Gesetzesnummer=20001103>.

³¹⁶ Land Oberösterreich. Verwaltung. Bezirkshauptmannschaften. [online] © Amt der Oö. Landesregierung 2021. [cit. 2021-04-13]. Dostupné z: <https://www.land-oberoesterreich.gv.at/12737.htm>.

že se jedná o dost psychologicky komplikované téma, bylo velmi žádoucí zachovat co nejvyšší míru anonymity, avšak zároveň oslovit konkrétní skupinu respondentů.

7.1 Dotazník ke kodexům a jeho rozbor

Po zhodnocení všech požadavků, které byly vytyčeny jako cíl dotazníku, byl jako ideální typ vybrán strukturovaný dotazník. Jedná se o dotazník obsahující standardizované otázky pro všechny respondenty, a jehož odpovědi jsou předem určené. Pro zvýšení pravděpodobnosti obdržení odpovědí, byl dotazník sestaven co nejstručněji.³¹⁷ Jednalo se o 13 otázek, z nichž pouze jedna byla otevřená, konkrétně se jednalo v obou dotaznících o otázku č. 11 a v rakouském pak navíc 8. Dále pro rychlejší vyplnění dotazníku respondentem byla zvolena dichotomická varianta (kromě otázky č. 1 u obou dotazníků a u rakouského i otázka č. 9).³¹⁸

Nejdříve bude představen dotazník pro české úředníky s komentářem ke každé otázce. Posléze bude popsán dotazník pro rakouské úředníky, který obsahuje obdobnou škálu otázek, avšak upravenou pro aplikovatelnost v Rakousku. Otázky budou uvedeny v němčině s českým překladem.³¹⁹

Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy

1. Délka Vašeho působení ve veřejné správě?

Možnosti odpovědí: do 5 let / 5 - 10 let / 10 let a více

Komentář: Funguje jako aktivizační otázka, na kterou je snadné odpovědět a zároveň se jedná o tzv. filtrační otázku, díky níž získáme představu o kompetentnosti osob a tudíž i výpovědní hodnotě dalších výsledků (například pro otázky č. 5, 10, 11).³²⁰

2. Máte povědomí o tom, že existuje usnesení vlády ČR o Etickém kodexu úředníků a zaměstnanců veřejné správy?

Možnosti odpovědí: ANO / NE

Komentář: Úřady měli sestavit vlastní etický kodex, díky tomu je možné, že výchozí Příloha Usnesení vlády ČR č. 331, ze dne 9. května 2012, o Etickém kodexu úředníků a zaměstnanců veřejné správy ani neznají.

³¹⁷ HENDL, Jan a Jiří REMR. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál, 2017. s. 146.

³¹⁸ REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. s. 103.

³¹⁹ Oba dotazníky vyhotovila autorka práce, zároveň i veškeré překlady rakouských odpovědí.

³²⁰ Tamtéž, s. 104, 106.

3. Víte, zda existuje obdobný kodex etiky zaměstnanců vašeho úřadu?

Možnosti odpovědí: ANO / NE

Komentář: Tato otázka směřuje na získání informace, zda se úřady řídily tímto usnesením a sestavily vlastní etický kodex. Zároveň má fungovat jako tzv. výhybková otázka, která má zmírnit případné nevhodné pocity z další otázky.³²¹

4. Byl jste s ním seznámen?

Možnosti odpovědí: ANO / NE

Komentář: Zde je volen již trpný rod, čímž předáme vinnu za případnou neznalost třetí osobě.

5. Stal se tento kodex součástí Vaší každodenní práce na úřadě?

Možnosti odpovědí: ANO / NE

Komentář: Zde se jedná již o čistě meritorní otázku.

6. Je pro Vás uživatelsky přístupný kodex Vašeho úřadu, nebo raději volíte náhled do příslušného zákona?

Možnosti odpovědí: kodex / zákon

Komentář: Taktéž výzkumná otázka.

7. Víte o existenci Evropského kodexu řádné správní praxe, na jehož základě jsou vyhotoveny etické kodexy některých členských států, v nichž jsou za určitých podmínek po provedení úkonu přípustné drobné pozornosti (např. kuličková pera, kalendáře, drobnosti apod.)?

Možnosti odpovědí: ANO / NE

Komentář: Zde byl využit opět tzv. výhybkový princip spojený s meritorní otázkou. V druhé půlce dotazníku položeny komplikované, náročné a místy i konfliktní otázky. V rámci Kodexu ČR není absolutně dovoleno jakýkoli dar přijmout. Naopak dle Kodexu EU a AT jsou za jistých podmínek dary nepatrné hodnoty přípustné. Cílem této otázky pak bylo uvést danou problematiku, aby bylo v další otázce možné zjistit názor respondenta. Místo Kodexu AT byl použit Kodex EU, jelikož Kodex AT je kodexem jen dalšího členského státu, a naopak na základě Kodexu EU pak byl sestaven Kodex ČR.

8. Jak shledáváte možnou aplikaci drobných pozorností do Českého etického kodexu úředníků?

Možnosti odpovědí: za vhodnou / za nevhodnou

³²¹ Tamtéž, 106.

Komentář: V tomto bodě mohl respondent pociťovat i jistý tlak. Jak již bylo uvedeno, elektronická volba byla zvolena právě pro svou anonymitu. Kvůli případnému možnému strachu z vlastní kompromitace by mohla být získaná data zkreslená.

9. V rakouském etickém kodexu (Die VerANTWORTung liegt bei mir) jsou uvedeny názorné příklady jednotlivých situací a jejich možné řešení, uvítali byste, kdyby byly tyto příklady uvedeny i u nás?

Možnosti odpovědí: ANO / NE

Komentář: Meritorní otázka.

10. Jsou na vašem úřadě prováděná pravidelná školení na toto téma?

Možnosti odpovědí: ANO / NE

Komentář: Meritorní otázka.

11. Jsou prováděny pravidelné kontroly dodržování zmíněného kodexu, a jakou formou?

Možnosti odpovědí: volná odpověď

Komentář: Jelikož postup kontroly Kodexu ČR nebyl normován, byla otevřená odpověď nevhodnější variantou.

12. Byl jste někdy přiveden jednáním klientů do rozporu s etickým kodexem vašeho úřadu?

Možnosti odpovědí: ANO / NE

Komentář: Tato otázka byla vytvořena na motiv tzv. projekční otázky, ve které má respondent odpovídat, či popisovat chování třetí osoby a tím se zbavit možné kompromitace. Zde byla vina uvalena čistě na klientelu úřadů. Zároveň by mohlo na respondenta působit nemile, kdyby byla otázka otevřená, mohl by mít opět pocit možné identifikace, či kompromitace.³²²

13. Myslíte, že existence etického kodexu přispívá k fungování státní správy?

Možnosti odpovědí: ANO / NE

Komentář: Zakončení dotazníku pomocí nekonfliktní otázky, která dává prostor respondentovy vyjádřit vlastní názor.

³²² Původní nástin dotazníku měl přímo klást otázky týkající se lobbingu, sponzoringu a daru, ale tyto otázky by mohli vzbudit dojem, že se snaží respondenta kompromitovat.

**Verhaltenskodex zur Korruptionsprävention im öffentlichen Dienst -
Die VerANTWORTung liegt bei mir**

Etický kodex ke korupční prevenci ve veřejné správě - Odpovědnost leží na mě

1. Wie lange arbeiten Sie im Bereich der öffentlichen Verwaltung?

Možnosti odpovědí: weniger als 5 Jahre / von 5 bis 10 Jahre / mehr als 10 Jahre

Komentář: Význam i obsah stejný jako v českém dotazníku u otázky č. 1

2. Kennen Sie den sog. "Verhaltenskodex zur Korruptionsprävention im öffentlichen Dienst - Die VerANTWORTung liegt bei mir"

Máte povědomí o tom, že existuje etický kodex ke korupční prevenci ve veřejné správě - Odpovědnost leží na mě?

Možnosti odpovědí: JA / NEIN (ANO / NE)

Komentář: Význam i obsah stejný jako v českém dotazníku u otázky č. 2

3. Wissen Sie, ob es auch in Ihrem Büro ein solchen ethischen Kodex gibt?

Víte, zda existuje obdobný kodex etiky zaměstnanců vašeho úřadu?

Možnosti odpovědí: JA / NEIN (ANO / NE)

Komentář: Význam i obsah stejný jako v českém dotazníku u otázky č. 3

4. Wurden Sie mit ihm bekannt gegeben?

Byl jste s ním seznámen?

Možnosti odpovědí: JA / NEIN (ANO / NE)

Komentář: Význam i obsah stejný jako v českém dotazníku u otázky č. 4

5. Nutzen Sie diesen Kodex in ihrem professionellen Alltag im Büro?

Stal se tento kodex součástí Vaší každodenní práce na úřadě?

Možnosti odpovědí: JA / NEIN (ANO / NE)

Komentář: Význam i obsah stejný jako v českém dotazníku u otázky č. 5

6. Ist der Kodex in ihrem Büro benutzerfreundlich und zugänglich, oder sehen Sie lieber das betreffende Gesetz ein?

Je pro Vás uživatelsky přístupný kodex Vašeho úřadu, nebo raději volíte náhled do příslušného zákona?

Možnosti odpovědí: Kodex / Gesetz (kodex / zákon)

Komentář: Význam i obsah stejný jako v českém dotazníku u otázky č. 6

7. Kennen Sie die sog. 3-K-Regel: "Kugelschreiber, Kalender und Kleinigkeiten"?

Víte o existenci tzv. pravidla tří K, pod nímž jsou myšlenky kuličková pera, kalendáře a maličkosti?

Možnosti odpovědí: JA / NEIN (ANO / NE)

Komentář: Význam i obsah stejný jako v českém dotazníku u otázky č. 7

8. Welcher Meinung sind Sie zu der sog. 3-K-Regel: "Kugelschreiber, Kalender und Kleinigkeiten"?

Jaký je Váš názor na tzv. pravidlo tří K, pod nímž jsou myšleny kuličková pera, kalendáře a maličkosti

Možnosti odpovědí: volná odpověď

Komentář: Cílem bylo zjistit opravdový názor úředníka, nebylo vhodné ho omezit na standardizované, tedy uzavřené odpovědi.

9. Sind die Modellsituationen im "Verhaltenskodex zur Korruptionsprävention im öffentlichen Dienst - Die VerANTWORTung liegt bei mir" nutzbringend für Ihre Arbeit?

Jsou názorné příklady v etickém kodexu ke korupční prevenci ve veřejné správě - Odpovědnost leží na mě přínosné pro vaši práci?

Možnosti odpovědí: Ja, sie sind nutzbringend / Nein, die Formulierungen in der Gesetzen sind hinreichend / Nein, die Formulierungen im Kodex sind hinreichend

(Ano, jsou užitečné/ Ne, formulace v zákoně jsou dostačující/ Ne, formulace v kodexu jsou dostačující)

Komentář: Výzkumná otázka cílicí získání informací, zda jsou názorné příklady v Kodexu AT uživatelsky reálně přínosné.

10. Werden Sie in Ihrem Büro regelmäßig in dieser Problematik gebildet?

Jsou na vašem úřadě prováděná pravidelná školení na toto téma?

Možnosti odpovědí: JA / NEIN (ANO / NE)

Komentář: Význam i obsah stejný jako v českém dotazníku u otázky č. 10

11. Wird die Beachtung vom erwähnten Kodex regelmäßig kontrolliert, bzw. in welcher Form?

Jsou prováděny pravidelné kontroly dodržování zmíněného kodexu, a jakou formou?

Možnosti odpovědí: volná odpověď

Komentář: Význam i obsah stejný jako v českém dotazníku u otázky č. 11

12. Wurden Sie Mal wegen einem Klient dazu gezwungen, im Widerspruch zum ethischen Kodex ihres Büros zu handeln?

Byl jste někdy přiveden jednáním klientů do rozporu s etickým kodexem vašeho úřadu?

Možnosti odpovědí: JA / NEIN (ANO / NE)

Komentář: Význam i obsah stejný jako v českém dotazníku u otázky č. 12

13. Glauben Sie, dass die Existenz von einem ethischen Kodex die Funktionsfähigkeit von der Staatsverwaltung begünstigt?

Myslíte, že existence etického kodexu přispívá k fungování státní správy?

Možnosti odpovědí: JA / NEIN (ANO / NE)

Komentář: Význam i obsah stejný jako v českém dotazníku u otázky č. 13

7.2 Průběh a výsledky dotazníkového šetření

Po vytvoření dotazníku, byli dle původního záměru osloveni tajemníci již uvedených obcí a statutárních měst. Pro podpoření profesionálního přístupu byla použita univerzitní emailová adresa autorky práce. Tajemník, či jako hlavní vedoucí úřadu byl požádán o rozeslání dotazníku všem úředníkům jeho úřadu. Dotazník byl vyhotoven pomocí Google aplikace Formuláře, která po vypracování dotazníku generuje přímý odkaz, pomocí kterého se respondent jednoduše proklikne z emailu rovnou na dotazník a může jako vnější osoba bez nutnosti registrace, avšak i bez možnosti cokoli v zadání dotazníku změnit, dotazník vyplnit. Navíc po získání odpovědí automaticky vygeneruje autorovi dotazníku grafické zpracování výsledných údajů.

Rozeslání emailů všem tajemníkům v rámci uvedených obcí a statutárních měst na české straně proběhlo 8. 12. 2020, s výjimkou Milevska, kde v té době nebyl tajemník ani stanovený jeho zástupce, takže byl kontaktován přímo pan starosta. Česká strana reagovala vzápětí a velmi kladně. Kromě 77 získaných vyplněných dotazníků, byly obdrženy i kladné odpovědi na emaily ze strany tajemníků s přáním úspěšného ukončení studia (příklady komunikace viz příloha č. 5).

V Rakousku byla náročnější orientace v nalezení vhodné kontaktní osoby. Tajemník nese v Rakousku vícero označení (*Stadtamtsdirektor, Stadtamtleiter*). Avšak i přes dohledání správné osoby rakouská strana po rozeslání dne 8. 12. 2020 reagovala pouze dvěma emaily, které se omlouvaly za nevyplnění z důvodu nedostatku času. Proto byly emaily rozeslány znovu o dva měsíce později, tj. 8. 2. 2021. V únoru pak byly

obdrženy 3 vyplněné dotazníky a jeden email. Tento mail navíc působil negativně, jelikož tajemnice poukázala na fakt, že v Rakousku na jejím úřadě není žádný úředník, pouze zaměstnanci veřejné správy. S tímto faktem však je pracováno ihned v úvodu práce a bylo to zohledněno i v rámci komunikace a dotazníků, že je Kodex ČR i Kodex AT určen pro všechny zaměstnance veřejné správy (příklady komunikace viz příloha č. 6). Na další emailovou komunikaci však již nereagovala.

Na základě získaných výsledků lze dobře popsat situaci v České republice, naproti tomu získané 3 vyplněné dotazníky z Rakouska mají téměř nulovou výpovědní hodnotu, na jejich základě nelze tedy situaci v Rakousku jakkoli popsat. Také díky tomu nelze výsledky dotazníkového šetření vzájemně porovnat.

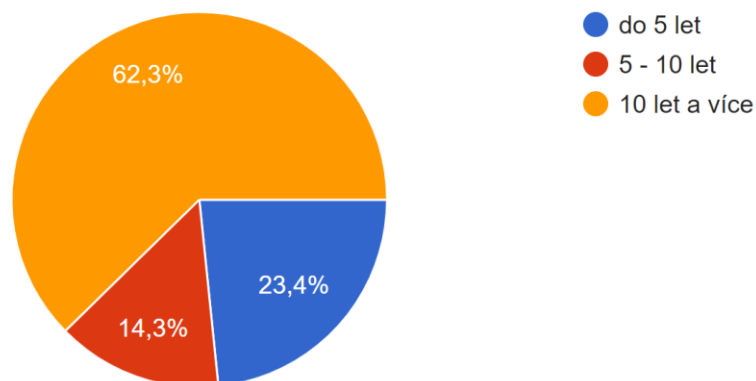
Pro představení výsledků dotazníků v České republice bude použita deskripce a konkrétní výčet počtu respondentů a odpovědí. Vždy bude následovat i příslušný výsečový graf, který bude vypovídat o procentuálním zastoupení dané odpovědi. Vzápětí bude vyhodnocen i výsledek každé otázky, popř. skupiny otázek, které spolu úzce souvisí. Do kontrastu k nim, pak bude uveden i výsledek rakouského dotazníku a otázky na stejné pozici.

První otázka byla položena, aby se mohla dobře zhodnotit i kompetentnost respondentů při následných odpovědích. V České republice odpovídalo nejvíce respondentů – 48, kteří ve veřejné správě působí více, jak deset let. Druhou početnou skupinou byly respondenti s pracovním poměrem do pěti let – 18. Nejméně pak bylo rozmezí pracovního poměru mezi pěti a deseti lety – 11. Celkem tedy na tuto otázku odpovědělo 77 respondentů. Z výsledků je možné stanovit, že zkoumaný vzorek má vysokou výpovědní hodnotu i u otázek, které představují delší časový úsek (například otázky č. 10 a 11). Rakouské dotazníky vyplňovali 3 respondenti, kteří všichni pracovali ve veřejné správě více jak deset let, čímž i od nich získaná data mohou vypovídat alespoň orientačně o Kodexu AT v rámci delší časové osy.

Graf č. 1: Získaná data z otázky č. 1

Délka Vašeho působení ve veřejné správě?

77 odpovědí



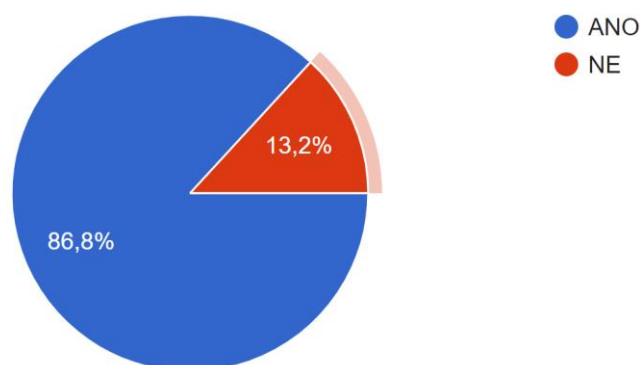
Zdroj: vlastní

V rámci otázky č. 2, byla stanovena hypotéza, že jelikož *Usnesení vlády ČR č. 331, ze dne 9. května 2012, o Etickém kodexu úředníků a zaměstnanců veřejné správy* má sloužit jako vzorový příklad k vyhotovení interních etických kodexů každé instituce, nebude znám například zaměstnancům, kteří jsou v pracovněprávním poměru ve veřejné správě krátkou dobu. Tato premisa koresponduje s vyhodnocením první otázky, ve které bylo 11 respondentů ve veřejné správě zaměstnáno méně než pět let a 10 respondentů odpovědělo, že o tomto usnesení nemají povědomí. Zároveň je nutné i upozornit na to, že jeden respondent tuto otázku nevyhodnotil, takže zkoumaný vzorek obsahuje 76 respondentů. V Rakousku se již jednalo přímo o Kodex AT, jelikož ten je závazný pro všechny zaměstnance stejně. Všichni 3 respondenti odpověděli, že ho znají.

Graf č. 2: Získaná data z otázky č. 2

Máte povědomí o tom, že existuje usnesení vlády ČR o Etickém kodexu úředníků a zaměstnanců veřejné správy?

76 odpovědí



Zdroj: vlastní

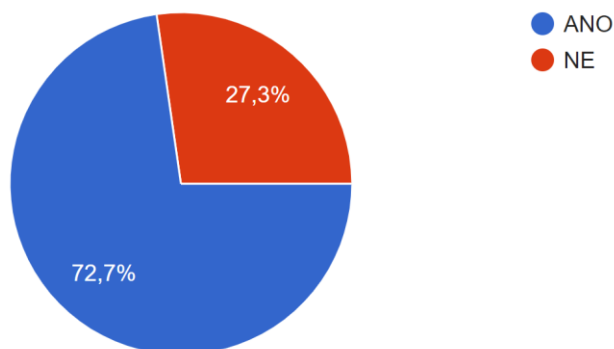
V otázce č. 3 se již základní premisy při komplementaci dotazníku nesplnily. Překvapivě relativně hodně respondentů sdělilo, že neví o existenci etického kodexu jejich organizace, konkrétně 21 ze 77. Je nutno uvést, že už i během rešerší, bylo nalezeno například i **Poskytnutí informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění ze dne 25. 5. 2015:** „Statutární město České Budějovice, resp. Magistrát města České Budějovice, nemá vydán Etický kodex jako samostatný dokument. Povinnosti vyplývající z pravidel etického chování jsou však vůči zaměstnancům města samozřejmě uplatňovány, když tyto jsou součástí povinností zaměstnanců stanovených v příslušných vnitřních předpisech zaměstnavatele závazných pro zaměstnance, zejména pak ve směrnici tajemníka magistrátu města, kterou se vydává pracovní řád.“³²³ Již z tohoto příkladu a na základě výsledků dotazníku lze tedy konstatovat, že ne všechny organizace vyslechli doporučení v rámci usnesení vlády, na jehož základě měli vyhotovit svůj vlastní etický kodex. V Rakousku byla tato otázka položena na základě existence etické příručky hlavního města Vídně. Všichni tři respondenti pak uvedli, že i jejich úřad vytvořil svůj vlastní etický kodex.

³²³ České Budějovice. Vyhledávání. Etický kodex. Poskytnuté informace v roce 2015. [online]. [online] © Statutární město České Budějovice. [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://www.c-budejovice.cz/cz/magistrat/Documents/Archiv%20poskytnut%C3%BDch%20informac%C3%AD/2015/150525-eticky-kodex.pdf>.

Graf č. 3: Získaná data z otázky č. 3

Víte, zda existuje obdobný kodex etiky zaměstnanců vašeho úřadu?

77 odpovědí



Zdroj: vlastní

Otázka č. 4 si kladla za cíl zjistit, zda byl kodex zprostředkován zaměstnavatelem popřípadě školitelem (například v rámci úřednické zkoušky, která je ukotvena v § 36 odst. 1 zákona č. 234/2014 Sb. o státní službě, konkrétně v rámci obecné části, kterou zase upravuje § 36 odst. 2 zákona č. 234/2014 Sb. o státní službě a mimo jiné má obsahovat i znalosti povinností a pravidel etiky státního zaměstnance).³²⁴ O to překvapivější byly výsledky, které vypovídají, že 25 respondentů ze 77 nebylo seznámeno s etickým kodexem. V Rakousku s ním byli seznámeni všichni 3 respondenti.

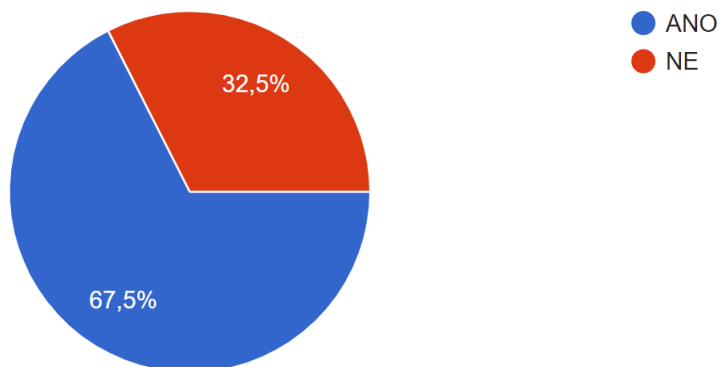
³²⁴ ČESKO. § 35 odst. 1 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-234#p35-1>.

ČESKO. § 36 odst. 2 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-234#p36-2>.

Graf č. 4: Získaná data z otázky č. 4

Byl jste s ním seznámen?

77 odpovědí



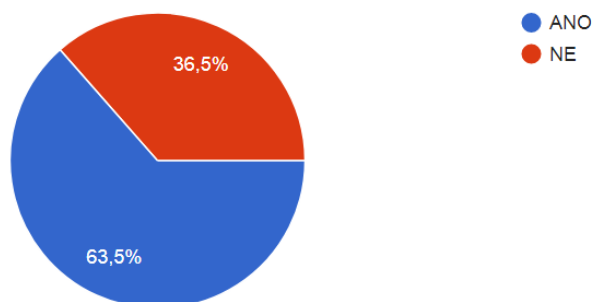
Zdroj: vlastní

V otázce č. 5 mělo být zjištěno, zda je etický kodex zaměstnanci veřejné správy denně využíván. V tomto případě odpovědělo pouze 74 respondentů a z toho 27 uvedlo, že jej při plnění jejich každodenních pracovních činnostech nevyužívají. V Rakousku jeho denní využití potvrdili opět všichni 3 respondenti.

Graf č. 5: Získaná data z otázky č. 5

Stal se tento kodex součástí Vaší každodenní práce na úřadě?

74 odpovědí



Zdroj: vlastní

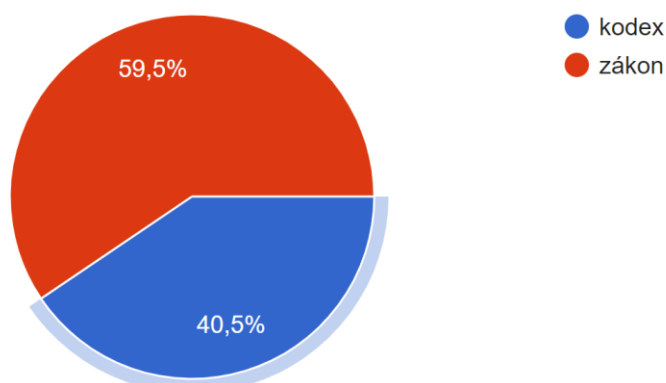
Potvrdit další hypotézu měla otázka č. 6. Mělo se na jejím základě zjistit, zda díky formě Kodexu ČR, která odpovídá spíše zákonu, neupřednostní čeští zaměstnanci veřejné správy přímo konkrétní zákon a naopak v Rakousku vzhledem k uživatelské přívětivosti naopak Kodex AT. V České republice se překvapivě i přes strukturu přiklápělo 30 odpovědí ze 74 ke kodexu. Jak již bylo uvedeno, získané výsledky z Rakouska

nemají požadovanou výpovědní hodnotu, ale i tak jejich výsledek značí rozpor, jelikož 2 respondenti zvolili kodex naopak 1 přímo zákon.

Graf č. 6: Získaná data z otázky č. 6

Je pro Vás uživatelsky přístupný kodex Vašeho úřadu, nebo raději volíte náhled do příslušného zákona?

74 odpovědí



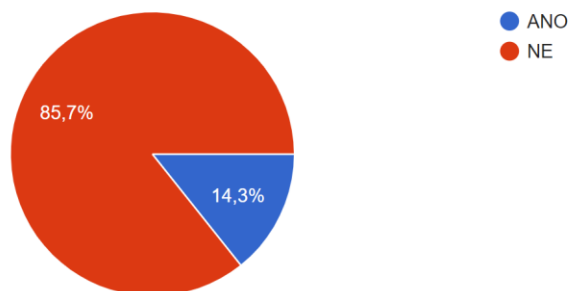
Zdroj: vlastní

Jak již bylo vícekrát uvedeno, nejen na základě Kodexu ČR není absolutně přípustné přijetí jakéhokoliv daru. Kodex EU a AT stanovuje podmínky, za kterých to je přípustné. Cílem otázky č. 7 pak bylo představit danou problematiku a připravit respondenta na následnou komplikovanější otázku. Ze 77 respondentů o Kodexu EU vědělo pouze 11. V Rakousku se otázka týkala přímo znalosti tzv. pravidla tří K. Všichni tři respondenti povědomí o něm potvrdili.

Graf č. 7: Získaná data z otázky č. 7

Víte o existenci Evropského kodexu řádné správní praxe, na jehož základě jsou vyhotoveny etické kodexy některých členských států, v nichž jsou za určitých podmínek po provedení úkonu přípustné drobné pozornosti (např. kuličková pera, kalendáře, drobnosti apod.)?

77 odpovědí



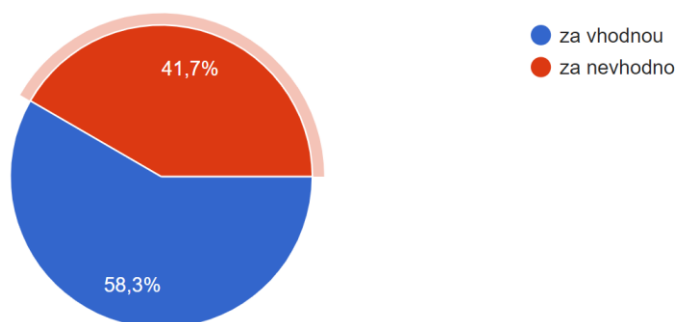
Zdroj: vlastní

V otázce č. 8 pak bylo cíleno na to, zda by čeští zaměstnanci veřejné správy aplikaci drobných darů považovali za vhodnou. Na tuto otázku neodpovědělo 5 respondentů. 42 respondentů ze 72 by pak tuto úpravu považovalo za vhodnou. V Rakousku pak v tento moment byla zvolena volná odpověď, aby byl respondentům poskytnut dostatečný prostor pro vyjádření názoru na tzv. pravidlo tří K. První respondent konstatoval, že raději vůbec nic nepřijímat, ale například káva během ústního jednání je v pořádku (*Besser gar nichts (Besprechungstränk ok zb Kaffee)*). Další respondent se tázal na definici maličností (*wie definiert man "Kleinigkeiten"????*). Poslední respondent konstatoval, že maličkosti je možné interpretovat rozličně, a proto je lepší je odmítnout. Dále poukázal na to, že jako zaměstnanci veřejné správy nepotřebují žádné pozornosti a pracují stejně tak rychle a spolehlivě (*Die Definition "Kleinigkeiten" lässt jeden Spielraum offen und ist daher abzulehnen. Wir brauchen keine Aufmerksamkeiten, wir machen unsere Arbeit auch so schnell und zuverlässig.*). Kodex AT i přesto, že se snaží tyto maličkosti definovat a pomocí příkladů konkretizovat, je pravda, že i tak stále nabízí jistý prostor pro případnou možnost různé interpretace tohoto pojmu.

Graf č. 8: Získaná data z otázky č. 8

Jak shledáváte možnou aplikaci drobných pozorností do Českého etického kodexu úředníků?

72 odpovědí



Zdroj: vlastní

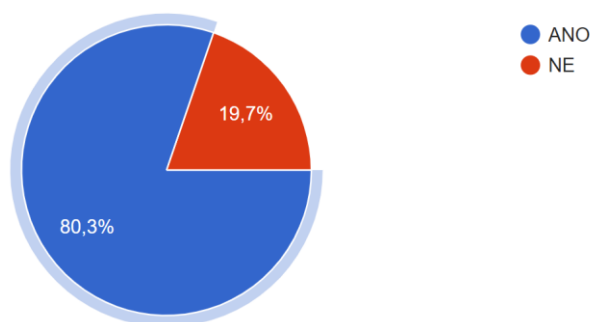
K otázce č. 9 pak vedla premisa, že Kodex AT je uživatelsky přívětivější mimo jiné i právě díky konkrétním příkladům u jednotlivých témat. Tato premisa se potvrdila. Jeden respondent neodpověděl a 61 ze 76 respondentů by uvítalo názorné příklady v etickém kodexu. Naproti tomu v Rakousku byla snaha zjistit jejich reálné užití během pracovní činnosti. Dva respondenti uvedli, že jsou příklady užitečné a jeden konstato-

val, že formulace v zákoně jsou dostačující. Tento výsledek pak odpovídá i výsledkům u otázky č. 6.

Graf č. 9: Získaná data z otázky č. 9

V rakouském etickém kodexu (Die VerANTWORTung liegt bei mir) jsou uvedeny názorné příklady jednotlivých situací a jejich možné řešení, uvítali byste, kdyby byly tyto příklady uvedeny i u nás?

76 odpovědí



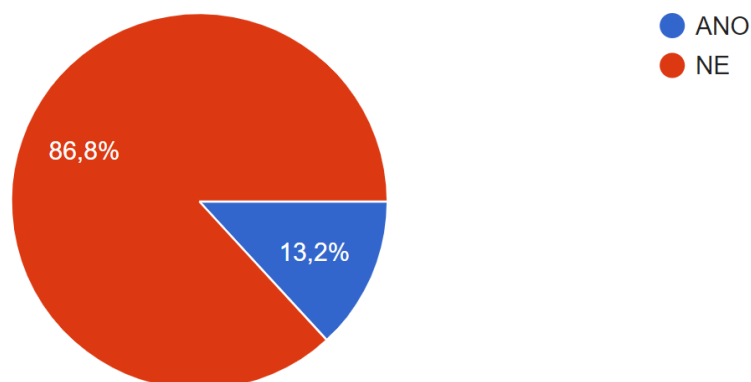
Zdroj: vlastní

Pro otázku č. 10 bylo nutné k správnému vyhodnocení znát délku pracovního poměru respondentů (tzn. otázka č. 1). Na této vědomosti lze stanovit, že zkoumaný vzorek má dostatečnou výpovědní hodnotu. 66 ze 76 odpovědí zní, že jejich úřad neposkytuje pravidelná školení na toto téma. V rakouském dotazníku pak všichni tři respondenti uvedli, že na jejich úřadech nejsou v této oblasti vzdělávání.

Graf č. 10: Získaná data z otázky č. 10

Jsou na vašem úřadě prováděna pravidelná školení na toto téma?

76 odpovědí



Zdroj: vlastní

Otázka č. 11 byla v obou dotaznících řešena volnou odpovědí. Respondenti měli odpovědět, zda jsou prováděny pravidelné kontroly dodržování zmíněného kodexu,

a jakou formou? V České republice 17 respondentů z 77 na tuto otázku vůbec neodpovědělo, 37 otázku negovalo a 1 respondent odpověděl prostě „ano.“ 8 si žádného způsobu kontroly nebyly vědomi. 4 respondenti odpověděli, že kontroly jsou vykonávány nepravdělně a dva z nich specifikovali, že kontroly probíhají „po negativní reakci žadatele“ nebo, že se „dodržování kodexu úřad věnuje“. 9 respondentů pak blíže specifikovalo zacházení s etickým kodexem, či kontroly jejich dodržování. V jejich odpovědích se objevovala forma kontroly od vedení (vedoucí odboru, vedoucí pracovník, tajemnice, vrcholný a střední management) či „přátelských kolegů“. Někteří uvedli, že forma kontroly je ústní, nebo „každoroční hodnocení zaměstnanců v rámci plnění standardů“. Dva respondenti se shodli na kontrole prostřednictvím zpětné vazby. Dva to specifikovali na kontrolu pomocí anonymních pozorovatelů. Dle jejich slov tedy „formou „nastrčených“ klientů“ a „mystery shopping.“³²⁵ Za pozornost pak stojí i odpověď respondenta, který upozornil na kladení etických nároků na zaměstnance veřejné správy, nicméně klienty již nikdo ke slušnému chování nevybízí a nekontroluje je. Více jak na etický kodex, se pak spoléhá na selský rozum.

V Rakousku jeden respondent konstatoval, že jsou jeho spolupracovníci popř. pracovníci dostatečně zodpovědní na to, aby nebyly pravidelné kontroly nutné (*Unsere Mitarbeiter sind verantwortungsbewusst genug, sodass regelmäßige Kontrollen nicht notwendig sind.*). Další konstatoval, že nikoli nezbytně (*nein, nicht erforderlich*). Poslední respondent pak konstatoval, že etickou stránku mají osvojenou a proto se již 15 let kontroly provádí pouze při podezření a v konkrétních případech (*Das ist verinnerlicht und schon seit 15 Jahren nur bei Verdacht im Anlaßfallkein [!] Thema mehr.*). Odpovědi respondentů jsou zajímavé, jelikož Kodex AT vyzývá vedení a spolupracovníky ke kontrole jeho dodržování, dokonce nabízí možnost zřízení konkrétního poradního a kontrolního orgánu, což jsou vyšší požadavky na kontrolu, než v Kodexu ČR, který pouze apeluje na oznamovací povinnost nadřízených a pracovníků. K této formě kontroly pak Kodex EU přidává pravidelné kontroly vedené evropským veřejným ochráncem práv, konkrétně každé 2 roky.

³²⁵ Mystery shopping je metoda anonymního pozorování a následné zpětné vazby. Pozorovatelé musí zůstat po celou dobu v anonymitě a mají být nerozeznatelní od ostatních zákazníků. V tomto případě klientů. HRONÍK, František. Hodnocení pracovníků. Praha: Grada, 2006. s. 74.

Tabulka č. 2.: Přehled nestandardních odpovědí na otázku č. 11

<i>zodpovídá za dodržování vedoucí odboru</i>
<i>Kontrola probíhá průběžně - máme nastaven systém kontroly na úrovni vrcholového a středního managementu, úředníci jsou podrobeni kontrole i ze strany veřejnosti a dokonce i mystery shopping - průzkum.</i>
<i>Každý zaměstnanec je při nástupu seznámen s Etickým kodexem, který je součástí Pracovního řádu.</i>
<i>dodržování kontroluje vedoucí odboru a tajemnice</i>
<i>Při výkonu práce nebo při stížnostech občanů kontroluje nadřízený pracovník, zda se chováme eticky. Kodex etiky by měl platit pro obě strany při jednání. Při výkonu mé práce se stává, že na mě občan křičí, nadává a vyhrožuje. Je náročné tyto situace zvládnout, aby vše proběhlo v klidu. V těchto situacích vám pomůže spíše zdravý rozum a snaha se domluvit</i>
<i>každoroční hodnocení zaměstnanců v rámci plnění standardů</i>
<i>z pozice vedoucí odboru přátelský dohled kolegů</i>
<i>kontrola je prováděna skrze zpětnou vazbu klientů (dotazníky, webové stránky apod.)</i>
<i>nadřízeným, ústní formou</i>
<i>Kontrola jsem zatím nebyla účastna. v minulosti byly prováděny kontroly formou "nastřčených" klientů</i>

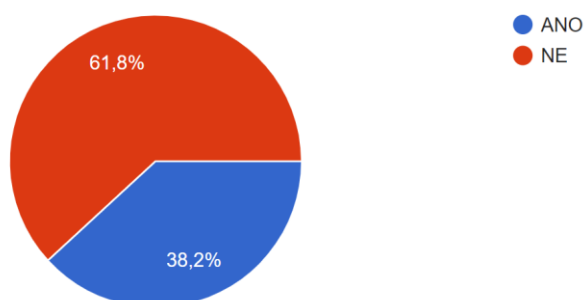
Zdroj: vlastní

Otázka č. 12 měla určit, do jaké míry jsou úředníci vystaveni sporným situacím díky jejich klientům. Jeden respondent neodpověděl. 29 respondentů pak uvedlo, že bylo díky jednání klientů přivedeno do rozporu s etickým kodexem jejich úřadu. V Rakousku všichni respondenti tuto skutečnost negovali.

Graf č. 11: Získaná data z otázky č. 12

Byl jste někdy přiveden jednáním klientů do rozporu s etickým kodexem vašeho úřadu?

76 odpovědí



Zdroj: vlastní

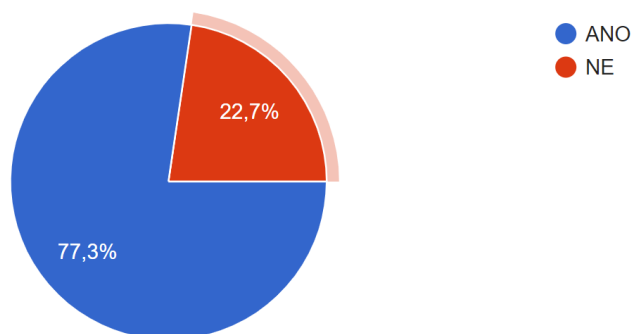
Poslední otázka měla ukázat mínění úředníků o etickém kodexu. Ze 77 respondentů jeden neodpověděl, 17 uvedlo, že etický kodex nijak fungování veřejné správy nepřispívá a 58 vyhodnotilo jeho užívání jako přínosné. V Rakousku pak 2 respondenti

uvedli, že etický kodex není přínosný a 1 respondent, že je. Což však již neodpovídá ani předchozím otázkám, ve kterých vždy dva respondenti preferovali kodex a jeden zákony.

Graf č. 12: Získaná data z otázky č. 13

Myslíte, že existence etického kodexu přispívá k fungování státní správy?

75 odpovědí



Zdroj: vlastní

7.3 Výsledky výzkumu z pohledu interkulturní komunikace

Jak již bylo řečeno, z Rakouské republiky se nepodařilo získat dostatečně velký vzorek pro výzkum. Naopak v České republice byla návratnost vyplněných dotazníků vysoká. V České republice je tak na základě výsledků dotazníků možné zhodnotit alespoň jednu kulturní dimenzi, vypovídá o **snaze vyhnout se riziku a nejistotě**. Výchozí premisa byla, že výsledky dotazníků budou potvrzovat buď tvrzení Geerta Hofsteda, nebo naopak závěry výzkumu sociologa Ivana Nového a psycholožky Sylvie Schroll-Machlové (viz kapitola 6). Pro tuto dimenzi mají vypovídající hodnotu otázky č. 5, 9, a 13. Jelikož se zaměřují na využívání předem daných norem – tedy Kodexu ČR v kritických bodech práce, pro vyhnutí se možnému riziku, nebo se táží, zda by uvítali větší názornost v podobě příkladů. Základní premisa byla, že čeští úředníci budou více důvěřovat sami sobě a nebudou využívat kodifikovaných příruček pro postup řešení. U rakouských úředníků, by se pak na základě jejich odpovědí dal vyhodnotit i pomyslný spor ve výsledcích mezi uvedenými interkulturními studiemi. České výsledky ukázaly, že čeští úředníci ve všech otázkách inklinovali nadpoloviční většinou k řízení se dle předem stanovených norem. U otázky č. 9 by dokonce 80,3% úředníků uvítalo zařazení názorných příkladů, které by tuto normu ještě rozvinuly.

Odraz kulturních dimenzí však lze pozorovat i na Kodexech ČR a AT samotných. Dimenze vypovídající **míry individualismu, resp. kolektivismu**, jsou zachyceny v obou Kodexech, jelikož apelují na osobní odpovědnost jednotlivce. Dále je možné na obou Kodexech pozorovat dimenzi **dlouhodobé orientace**, jelikož apelují na dobré chování úředníků, které buduje dlouhodobou důvěru a respekt u veřejnosti. Toto chování má pak být v obou kodexech založeno na evropských tradicích. Kodex ČR díky své právní formě nemá potenciál pro hlubší posouzení kulturních dimenzí. Naopak Kodex AT pak vykazuje i prvky vypovídající o **vzdálenosti mocenských pozic**, jelikož se záměrně vyhýbá pojmu *podřízený* a využívá *spolupracovník/pracovník* a zahrnuje pokyny pro chování vedoucích pracovníků do příručky etického chování, která je určena všem pracovníkům. Tento fakt podporuje i volba *ich* a *wir* formy. Určitá genderová korektnost by se zase dala interpretovat i jako snaha vymanění se z **převahy maskulinních hodnot**.

ZÁVĚR

Průzkumy veřejného mínění z roku 2019 zaměřené na vnímání (percepci) korupce, které se uskutečnily v rámci 28 členských zemí, 71 % dotázaných shledává míru korupce jako rozšířenou. A průzkum veřejného mínění občanů České republiky ukázal, že vnímání rozšíření korupce bylo ještě o 16 % vyšší než evropský průměr. Jelikož z výzkumu také vyplynulo, že nejkorupčnějším prostředím je veřejná správa, zaměřila jsem se ve své diplomové práci právě na ni. První otázka byla, zda je korupce a s ní spojené etické otázky možné pozorovat i ze sociokulturního pohledu. Pro vhodné a adekvátní pozorování tedy bylo nutné vybrat země, národy a jejich kultury, které mají společnou historii, nebo naopak naprosto rozdílnou. Já zvolila cestu podobnosti.

Premisa pro komparaci byla tedy společný historický vývoj. Z tohoto pohledu se nejvíce nabízí Rakousko, jelikož od roku 1526 obě země tvořily jeden stát se stejnou správou a vládou a to především od feudalistického pojetí státu k moderní společnosti. V první kapitole práce jsem tedy popsala společnou historii obou zemí a společný vývoj jejich veřejné správy. Avšak společná historie zahrnovala i odlišné postavení obou zemí a národů. V Habsburské říši mělo jasnou dominanci území Rakouska a jemu byly podřízeny Země koruny české.

To se odrazilo do odlišného kulturního vývoje, jehož současný stav jsem reflektovala právě pomocí interkulturní komunikace. V mnohých kulturních dimenzích jsou si naše země podobné, avšak je řada kulturních dimenzí, ve kterých se země liší (například *velká/malá snaha vyhnout se riziku a nejistotě, vzdálenost mocenských pozic, převaha maskulinních, resp. femininních hodnot, požitkářství vs. zdrženlivost*). V rámci výzkumu jsem se rozhodla i tyto faktory zohlednit.

Následoval popis současných systémů veřejných správ a pozice úředníků v nich. Tato deskripce poskytla řadu rozdílností, ale i tak z ní je patrný jak společný vývoj, tak koordinace státních správ ze strany Evropské unie.

Po ověření úvodních premis jsem přešla k samotné otázce etiky, která dala terminologickou oporu pro následný rozbor Kodexů. Komparace Kodexů byla cílem mé diplomové práce, jejíž výsledky měly být podpořeny i sociologickým průzkumem veřejného mínění úředníků. Na základě prvotní charakteristiky Kodexu EU, jako výchozího etického kodexu pro další členské státy a podrobné deskripce Kodexu ČR a Kodexu AT, bylo možné dobře jednotlivé publikace komparovat.

Kodex EU vyšel v roce 2001 a vytvořil ho evropský veřejný ochránce práv. Kodex EU je prvotně určen pro občany Evropské unie, je psán srozumitelně, jasně. Používá er formu. Obsahuje úvod a 27 článků, které jsou rozebrány na třidvaceti stranách. Celou brožurou provází ilustrace Toril Bækmark. V rámci obsahových nejvýraznějších odchylek uvádí jako možnou formu diskriminace i jazyk, jelikož je Evropská unie nadnárodním uskupením. Apeluje na rozšiřování Kodexu EU mezi všechny občany. Evropský veřejný ochránce práv vyhodnocuje pravidelnou kontrolu (vždy po dvou letech) a případné sankce jsou hodnoceny dle platných právních předpisů.

Tentýž rok byl vydán i Kodex ČR. Jeho forma by se dala označit za pravý opak Kodexu EU. Díky tomu, že byl vydán jako příloha Usnesení vlády ČR č. 331, ze dne 9. května 2012, o Etickém kodexu úředníků a zaměstnanců veřejné správy, má právní formu. Kodex ČR začíná preambulí, za kterou následuje 14 článků. Forma odpovídá zákonu, je tedy nesrozumitelná laikům a určená primárně pro úředníky popř. právníky. Kontrolu dodržování kodexu má provádět vedoucí pracovník, popřípadě pro tento účel zřízený příslušný orgán, postih případných přestupků se také řídí dle platných právních předpisů.

Kodex AT byl vydán v roce 2008 a přepracován roku 2020 Spolkovým ministerstvem umění, kultury, veřejné služby a sportu. Kodex AT má úvod, obsah a je členěn do 6 kapitol s dalšími podkapitolami. Kodex AT je primárně určen úředníkům, ale orientuje se v něm i laik. Je uživatelsky nejpřívětivější. Obsahuje ikonografii, která usnadňuje orientaci v příručce. Díky využití ich a wir formy, nabyde čtenář dojmu, že autoři kodexu jsou ve stejné pozici a řeší stejné problémy. Zároveň se tím usnadňuje přijetí a přivlastnění uvedených informací a pravidel. Obsahuje i názorné příklady konkrétních situací s jejich vyhodnocením. Jednotlivé rady a etické otázky dotýkající se daného tématu.

Komparaci jsem chtěla dále opřít o výsledky dotazníkového šetření, které mělo být zodpovězeno úředníky, ale i zaměstnanci veřejné správy, protože jak již bylo v práci řečeno, etický kodex tento pojem nerozlišuje, nebo zmiňuje oba typy pracovních poměrů, nebo používá formu opisu. Díky dotazníkovému šetření mělo být možné popsat přijetí, chápání, dodržování, provádění kontroly u uvedených etických kodexů a tamních úředníků a zaměstnanců veřejné správy.

Nejdříve bylo nutné vymezit výzkumné pole. Nejlepší variantou se ukázalo pohraničí – konkrétně Jihočeský kraj a Dolní a Horní Rakousko. Pro získání výzkumného vzorku vypovídající hodnoty, bylo nutné si dále stanovit, i na jaké správní úrovni bude

průzkum prováděn. Byly zvoleny tyto obce s rozšířenou působností či statutární města: *Blatná, České Budějovice, Český Krumlov, Dačice, Jindřichův Hradec, Kaplice, Milevsko, Písek, Prachatice, Soběslav, Strakonice, Tábor, Trhové Sviny, Třeboň, Týn nad Vltavou, Vimperk, Vodňany*.³²⁶ V Dolním a Horním Rakousku se jednalo o obdobnou úroveň Bezirk, tedy okresní obce. V Dolním Rakousku se jednalo o tyto okresní obce či statutární města: *Amstetten, Baden, Bruck an der Leitha-Schwechat, Gänserndorf, Gmünd, Hollabrunn, Horn, Korneuburg, Krems, Lilienfeld, Melk, Mistelbach, Mödling, Neukirchen, St. Pölten, Scheibbs, Tullnerfeld, Waidhofen an der Thaya, Wiener Neustadt, Waidhofen an der Thaya*.³²⁷ A v Horním Rakousku o tyto obce a statutární města: *Braunau, Freistadt, Gmunden, Grieskirchen und Eferding, Grieskirchen, Eferding, Kirchdorf, Linz-Land, Perg, Ried, Rohrbach, Schärding, Steyr-Land, Urfahr-Umgebung, Vöcklabruck, Wels-Land*.³²⁸ V obcích pak byli osloveni tajemníci s žádostí o rozšíření anonymního dotazníku mezi jejich úředníky.

Výsledky dotazníkového šetření však nepřinesly očekávaná data. V České Republice odpovědělo 77 respondentů, ale v Rakousku pouze 3 a to i po opakování žádosti o vyplnění. Získaná data tak měla vypovídající hodnotu pouze pro Českou republiku, tudíž se nedá jimi celkovou komparaci podpořit. Výsledky českých dotazníků se dají interpretovat tak, že ne všechny organizace vyhotovili svůj vlastní interní etický kodex a tudíž s ním i mnozí úředníci nebyli seznámeni. Další informací plynoucí z výzkumu je, že úředníci v České republice více využívají příslušný zákon než kodex. Avšak zařazení názorných příkladů do etického kodexu by většina uvítala. Další velmi významnou informací bylo, že kontroly dodržování etického kodexu se pravidelně neprovádí, nebo převážně po stížnosti nespokojeného klienta. V souvislosti s etickým kodexem se ani nekonají pravidelná školení. I přesto se většina úředníků přiklonila k názoru, že existence etického kodexu pozitivně ovlivnila fungování veřejné správy.

Výsledná komparace a získaná data z dotazníku byla v závěru dána do kontrastu s interkulturní komunikací. Kulturní dimenze obou národů se promítly, jak do kodexů,

³²⁶ ČESKO. § 3 odst. 2 zákona č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu a o změně souvisejících zákonů (zákon o územně správním členění státu). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-04-13]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-51#p3-2>.

³²⁷ Rechtsinformationssystem des Bundes. Landesrecht. Suchbegriff. NÖ Bezirkshauptmannschaften-Gesetz, LGBl. Nr. 96/2015. [online] © 2021 Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort [cit. 2021-04-13]. Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=LrNO&Gesetzesnummer=20001103>.

³²⁸ Land Oberösterreich. Verwaltung. Bezirkshauptmannschaften. [online] © Amt der Oö. Landesregierung 2021. [cit. 2021-04-13]. Dostupné z: <https://www.land-oberoesterreich.gv.at/12737.htm>.

tak i do výsledků českých dotazníků, čímž se potvrdil i sociokulturní rozdíl v přístupu k etickým kodexům, tak otázkám etiky.

Jako osobní vyhodnocení mého výzkumu bych doporučila Evropské Unii a všem Evropským regionům užší spolupráci a předávání zkušeností a názorů i v této oblasti. Kodex EU a Kodex AT spoléhá na absolutní osobní zodpovědnost každého člověka (nejenom úředníka, či klienta), jelikož připouští i určité možné přestupky za konkrétních podmínek (například přijetí daru apod.) a odvolává se na využití zdravého selského rozumu. Tato formulace a forma zpracování vyvolává pocit sounáležitosti, podpory a pochopení.

Kodex ČR je naopak strukturován jako zákon, pravděpodobně aby vzbudil v úřednících jistou formu úcty, možná i strachu z možných sankcí. Jakékoliv možné interpretace nepřipouští, čímž působí odměřeně, chladně a vůči vlastním zaměstnancům značně nedůvěřivě. Tento postoj pak může na úředníky samé působit jako nedostatečná opora systému a státu při řešení problémů, jelikož je svým způsobem předem sám diskredituje svou nadřazeností (odpovědi českých úředníků na otázku č. 11. působily velmi vystresovaně, nedůvěřivě až agresivně – viz „nastrčení klienti“). Doporučila bych proto České republice přepracování kodexu, či zařazení etické otázky do pravidelných školení, čímž by čeští úředníci mohli získat na pocitu důvěry a podpory ze strany státu a systému (která byla v otázce č. 11 jasně čitelná v Rakousku).

V závěru bych ráda vyzdvihla názor jednoho českého úředníka, který v rámci dotazníku odpověděl, že se sleduje etické chování u úředníků, ale u klientů nikoli. Přitom 29 respondentů z České republiky uvedlo, že je klienti uvedli do rozporu s etickým kodexem. Použila bych tedy modifikaci názvu a motta Kodexu AT jako apel na celou společnost - Zodpovědnost leží na každém z nás a tudíž i na mě.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

Primární a sekundární literatura

- ADAMOVÁ, Karolina, LOJEK, Antonín, SCHELLE, Karel a TAUCHEN, Jaromír. Velké dějiny zemí Koruny české, Tematická řada: Stát. Litomyšl: Paseka, 2015. sv. Tematická řada ISBN 978-80-7432-652-3.
- BAHENSKÁ, Marie et al. Habsburkové: 1740-1918 : vznikání občanské společnosti. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2016. ISBN 978-80-7422-483-6.
- BEDÜRFTIG, Friedemann. Třetí říše a druhá světová válka: lexikon německého nacionálního socialismu 1933-1945. Praha: Prostor, 2004. ISBN 80-7260-109-1.
- BLÁHA, Jiří a Zdeněk DYTRT. Manažerská etika. Praha: Management Press, 2003. ISBN 80-7261-084-8.
- BLÁHA, Jiří, ČOPIKOVÁ, Andrea a Petra, HORVÁTHOVÁ. Řízení lidských zdrojů: nové trendy. Praha: Management Press, 2016. ISBN 978-80-7261-430-1.
- BLECHA, Ivan. Filosofický slovník. Olomouc: Fin, 1995. ISBN 80-7182-014-8.
- CABADA, Ladislav; KUBÁT Michal a kol. Úvod do studia politické vědy. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-076-5.
- Česká republika v hodnocení Evropské komise. Praha: Delegace Evropské komise v České republice, 1998. ISBN 80-7184-796-8.
- DANČÁK, Břetislav, HLOUŠEK, Vít a ŠIMÍČEK, Vojtěch. Korupce: projevy a potírání v České republice a Evropské unii. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. ISBN 80-210-4062-9.
- DEJMEK, Jindřich. Československo, jeho sousedé a velmoci ve XX. století (1918 až 1992): vybrané kapitoly z dějin československé zahraniční politiky. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2002. ISBN 80-86547-07-8.
- DOUBEK, Vratislav. Česká politika a Rusko: (1848-1914). Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-1286-9.
- DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra a kol. Základní modely demokratických systémů: komparace politických systémů. Praha: Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-1357-7.
- FAJMON, Hynek. Cesta České republiky do Evropské unie. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004. ISBN 80-7325-045-4.
- FIALA, Josef. Malá právníková encyklopedie. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-461-7.
- GALANDAUER, Jan a HONŽÍK, Miroslav. Osud trůnu habsburského. Praha: Panorama, 1982.
- HALÁSKOVÁ, Martina a Ekonomická fakulta. Veřejná správa v České republice a zemích EU. Ostrava: VŠB - Technická univerzita, 2006. ISBN 80-248-1266-5.
- HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU, s. Series on Advanced Economic Issues, 2012. ISBN 978-80-248-2808-4.
- HALÁSKOVÁ, Martina. Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie. Ostrava: VŠB-TU, 2012. Series on Advanced Economic Issues. ISBN 978-80-248-2808-4.
- HEISS, Gernot, Jiří PEŠEK, Kateřina KRÁLOVÁ a Oliver RATHKOLB, ed. Česko a Rakousko po konci studené války: různými cestami do nové Evropy. Ústí nad Labem: Kaiserová Kristina - Albis International, 2008. ISBN 978-80-86971-95-7.
- HENDL, Jan a Jiří REMR. Metody výzkumu a evaluace. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1192-1.
- HLAVAČKA, MĚŘÍNSKÝ, Zdeněk, VEBER, Milan, Václav, Petr VOREL, Miloslav POLÍVKA a Martin WIHODA. Dějiny Rakouska. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-564-7.
- HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan a Jan, DOBEŠ. Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1.

- HOFSTEDÉ, Geert, HOFSTEDÉ, Gert a MINKOV Jan, Michael, *Cultures and Organizations: Software of the Mind*. 3rd Edition, McGraw-Hill USA, 2010. ISBN: 0071664181
- HOFSTEDÉ, Geert a HOFSTEDÉ, Gert Jan. *Kultury a organizace: software lidské mysli: spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití*. Praha: Linde, 2007. ISBN 80-86131-70-X.
- HORIZINKOVÁ, Eva a NOVOTNÝ, Vladimír. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-263-9.
- HRABALOVÁ, Simona, KLÍMOVÁ, Viktorie, NUNVÁŘOVÁ, Svatava a Katedra regionální ekonomie a správy. *Metody a nástroje řízení ve veřejné správě*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 80-210-3679-6.
- HRONÍK, František. *Hodnocení pracovníků*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1458-2.
- JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, KNOLL, Vilém a RUNDOVÁ, Alena. *Mezníky českých právních dějin*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-251-6.
- JEŘÁBEK, Martin. *Srovnání politických systémů Německa a Rakouska: institucionální a systémové ukotvení*. Plzeň: Adela - Grafické studio, 2010. ISBN 978-80-87094-15-0.
- JIROVSKÝ, Václav. *Kybernetická kriminalita: nejen o hackingu, crackingu, virech a trojských koních bez tajemství*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1561-2.
- KÁŇA, Pavel. *Základy veřejné správy*. 2., aktualiz. vyd. Ostrava: Montanex, 2007. ISBN 978-80-7225-244-2.
- KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2002. ISBN 80-86473-20-1.
- Kolektiv autorů. *Manažerská etika II: --inspirace pro 21. století--*. Uhřetín: Economia, a.s., 2001. ISBN 80-85378-19-1.
- Kolektiv autorů. *Pod císařským praporem*. Elka Press, 2003. ISBN 80-902745-5-2.
- KONRÁD, Ota, ed., PREZI, Nikolas, ed., SCHMOLLER, Hildegard, ŠMIDRKAL, Václav, ed. *Nachbarn: ein österreichisch-tschechisches Geschichtsbuch*. Weitra: Bibliothek der Provinz, 2019. ISBN 978-3-99028-817-7.
- KRÁTKÝ, Karel. *Marshallův plán: příspěvek ke vzniku studené války*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-185-4.
- KUBŮ, František, ZAVŘEL, Petr a KERSCHER, Hermann. *Zlatá stezka: historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty, 4: Úsek státní hranice - Pasov*. Prachatice: Prachatické muzeum Prachatice, 2015. ISBN 978-80-87421-21-5.
- LACINA, Karel a Vladimír ČECHÁK. *Evropské systémy veřejné správy*. Praha: VŠFS, 2005. ISBN 80-86754-37-5.
- LACINA, Karel. *Evropská veřejná správa*. Praha: Vysoká škola finanční a právní, o. p. s., 2007. ISBN 80-86754-10-3.
- LAJTKEPOVÁ, Eva. *Akademie Sting. Veřejné finance v České republice*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2007. ISBN 978-80-86342-74-0.
- LEŠTINSKÁ, Vlasta, Ekonomicko-správní fakulta a Česko. *Personalistika ve veřejné správě: (manuál pro personalisty územních samosprávných celků)*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-210-3984-1.
- MARŠÁLEK, Pavel. *Protektorát Čechy a Morava: státoprávní a politické aspekty nacistického okupačního režimu v českých zemích 1939-1945*. V Praze: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0302-0.
- MAZÁK, Eduard. *Firemní kultura a etické kodexy*. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2010. ISBN 978-80-7265-075-0.
- MÜLLER, Karel B., LABOUTKOVÁ, Šárka a VYMĚTAL, Petr. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0.
- NOVÁK, Miroslav et al. *Úvod do studia politiky*. Praha: SLON, 2011. ISBN 978-80-7419-052-0.
- NOVÝ, Ivan a Sylvia SCHROLL-MACHL. *Interkulturní komunikace: Češi a Němci*. 2. vydání. Praha: Management Press, 2015. ISBN 978-80-7261-298-7.

- Odbor veřejných databází. Regiony NUTS v Evropské unii =: NUTS regions in the European Union. Praha: Český statistický úřad, 2006. ISBN 80-250-1212-3.
- ORT, Alexandr. Evropa 20. století. Praha: Arista, 2000. ISBN 80-86410-06-4.
- PELINKA Anton a ROSENBERGER, Sieglinde. Österreichische Politik: Grundlagen, Strukturen, Trends. 2. aktualisierte Auflage, Wien: WUV, 2003, ISBN 978-3851146240.
- POLIÁN, Milan. Organizace a činnost veřejné správy. Praha: Prospektrum, 2001. ISBN 80-7175-098-0.
- PROKŠ, Petr. Od monarchie k republice: (Češi a Slováci v boji za společný stát 1914-1918). Jinočany: H & H, 1993. ISBN 80-85467-78-X.
- PRŮCHA, Jan. Interkulturní komunikace. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3069-1.
- PRŮCHA, Petr. Správní právo: obecná část. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-7239-207-0.
- REICHEL, Jiří. Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-3006-6.
- ROSINSKI, Philippe. Koučování v multikulturním prostředí: nové nástroje využití národních, firemních a profesních odlišností. Praha: Management Press, 2009. ISBN 978-80-7261-195-9.
- RÝZNAR, Ladislav. Etika a etiketa. Kunovice: Evropský polytechnický Institut, 2009. ISBN 978-80-7314-193-6.
- ŘÍCHOVÁ, Blanka. Úvod do současné politologie: [srovnávací analýza demokratických politických systémů]. Vyd. 3. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0218-9.
- SHELLE, Karel. Praktikum českých právních dějin. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-201-1.
- SHELLE, Karel. Vývoj veřejné správy v letech 1848-1948. Praha: Eurolex Bohemia, 2002. ISBN 80-86432-25-4.
- SPIRIT, Michal a Vysoká škola ekonomická v Praze. Tzv. Benešovy dekrety: předpoklady jejich vzniku a jejich důsledky. Praha: Oeconomica, 2004. ISBN 80-245-0755-2.
- SUPPAN, Arnold. Geistes-, Sozial-Und Kulturwissenschaftlicher Anzeiger. In: Zeitschrift der philosophisch-historischen Klasse der Österreichischen Akademie der Wissenschaften. 2016, roč. 151, č. 2, ISSN 2413-5275.
- ŠTIČKA, Michal. Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě. Praha: Transparency International - Česká republika, 2008. ISBN 978-80-87123-04-1.
- TETŘEVOVÁ, Liběna. Společenská odpovědnost firem společensky citlivých odvětví. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0285-3.
- VEBER, Václav. Dějiny Rakouska. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010. ISBN 978-80-7106-239-4
- VOCELKA, Karl. Geschichte Österreichs: Kultur - Gesellschaft - Politik. 6. Auflage, reprint 2011. München: Heyne, 2011. ISBN 978-3-453-21622-8.
- VOLEK, Petr, PŘENOSIL, Jan a Provozně ekonomická fakulta. Veřejná správa. V Brně: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2005. ISBN 978-80-7157-847-5.
- WEITLANER, Juliana. Franz Joseph I.: Ein Kaiser in Wort und Bild. Prag: Vitalis, 2016. ISBN 9783899194494

Elektronické zdroje

Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Moderner Arbeitgeber. Korruptionprävention, Compliance und Integrität. E-Learning zum Verhaltenskodex zur Korruptionsprävention im öffentlichen Dienst. [online].© Bundeskanzleramt 2013, Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport 2020. [cit. 2021-30-03] Dostupné z: https://cdn.bitmedia.at/elearning/bmkoes/bmkoes_fde/.

Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Moderner Arbeitgeber. Korruptionprävention, Compliance und Integrität. Verhaltenskodex [online].© Bundeskanzleramt 2013, Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport 2020. [cit. 2020-02-23] Dostupné z: https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/moderner_arbeitgeber/korruptionspraevention/verhaltenskodex/Verhaltenskodex.html.

Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Moderner Arbeitgeber. Korruptionprävention, Compliance und Integrität. Weiterführende Informationen [online].© Bundeskanzleramt 2013, Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport 2020. [cit. 2021-03-16] Dostupné z: https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/moderner_arbeitgeber/korruptionspraevention/infos/links.html.

Bundesministerium Kunst, Kultur, öffentlicher Dienst und Sport. Öffentlicher Dienst. Das Bundespersonal. Pensionistinnen und Pensionisten. Bedienstete [online].© Bundeskanzleramt 2013, Bundesministerium für Kunst, Kultur, öffentlichen Dienst und Sport 2020. [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://www.oeffentlicherdienst.gv.at/fakten/bundespersonal/bedienstete/index.html>.

COUNCIL OF EUROPE. Europarat. Andere wichtige übereinkommen. Strafrechtsübereinkommen über Korruption. Haftungsausschluss [online].© Europarat 2020 - [online]. © Copyright Foto - Contact – RSS [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://www.coe.int/de/web/impact-convention-human-rights/criminal-law-convention-on-corruption#/Czech%20Republic>.

Česká republika. Ústava České republiky. In Sbirka zákonů, Česká republika. 1992, roč. 1993, částka 1, ústavní zákon č. 1, s. 2-16. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22427>.

Česká republika. Ústava České republiky. In Sbirka zákonů, Česká republika. 1992, roč. 1993, částka 1, ústavní zákon č. 1, s. 7. [online].© 2021 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22427>

České Budějovice. Vyhledávání. Etický kodex. Poskytnuté informace v roce 2015. [online]. © Statutární město České Budějovice. [online]. [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://www.cbudejovice.cz/cz/magistrat/Documents/Archiv%20poskytnut%C3%BDch%20informac%C3%AD/2015/150525-eticky-kodex.pdf>.

ČESKO. § 1 nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě. In: [Zákony pro lidi.cz](http://www.zakonyprolidi.cz) [online].© AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-341#p1>.

ČESKO. § 1 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb., České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. In: [Zákony pro lidi.cz](http://www.zakonyprolidi.cz) [online].© AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-2#p1-1>.

ČESKO. § 11 odst. 5 zákona č. 2/1969 Sb., České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. In: [Zákony pro lidi.cz](http://www.zakonyprolidi.cz) [online].© AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-2#p11-5>.

ČESKO. § 12 odst. 3 zákona č. 2/1969 Sb., České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. In: [Zákony pro lidi.cz](http://www.zakonyprolidi.cz) [online].© AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-2#p12-3>.

ČESKO. § 123 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In: [Zákony pro lidi.cz](http://www.zakonyprolidi.cz) [online].© AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262#p124>.

ČESKO. § 124 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In: [Zákony pro lidi.cz](http://www.zakonyprolidi.cz) [online].© AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262#p124>.

ČESKO. § 16 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-04-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500#p16>.

ČESKO. § 2 čl. 4 zákona č. 312/2002 Sb., o úřednicích územních samosprávných celků a o změně některých zákonů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-312#p2-4>.

ČESKO. § 2 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb., České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-2#p2-1>.

ČESKO. § 3 odst. 2 zákona č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu a o změně souvisejících zákonů (zákon o územně správním členění státu). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-04-13]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-51#p3-2>.

ČESKO. § 35 odst. 1 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-234#p35-1>.

ČESKO. § 36 odst. 2 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-234#p36-2>.

ČESKO. § 8 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128#p8-1>.

ČESKO. Čl. 1 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., ústava České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#cl1-1>.

ČESKO. Čl. 15 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., ústava České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#cl15-1>.

ČESKO. Čl. 68 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., ústava České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#cl68-1>.

ČESKO. fragment #f1471248 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., ústava České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#f1471248>.

ČESKO. fragment #f1958850 sdělení č. 181/1999 Sb., Ministerstva zahraničních věcí o přijetí Evropské charty místní samosprávy. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-181#f1958850>.

ČESKO. fragment #f4112918 nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-222#f4112918>.

ČESKO. Hlava 3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., ústava České republiky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#hlava3>.

Duden. Startseite. Wörterbuch. Kaffeekasse. [online]. © Bibliographisches Institut GmbH, 2021. [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <https://www.duden.de/rechtschreibung/Kaffeekasse>.

EUR-Lex. Lisabonská smlouva [online]. © European Union, 1995-2020. [cit. 2021-02-13] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A12007L%2FTXT&qid=1618906078368>.

EUR-Lex. Shrnutí právních předpisů EU, Euratom o pravidlech a obecných podmínkách pro výkon funkce veřejného ochránce práv [online]. © Evropská unie, 1998-2021. [cit. 2021-02-13] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52008IP0129>.

EUR-Lex. Shrnutí právních předpisů EU, Podvody a korupce [online]. © European Union, 1995-2020. [cit. 2021-02-13] Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/fight_against_fraud.html?root_default=SUM_1_CODED=22.

EUROPA. EUR-Lex úvodní stránka. GDPR [online]. © European Union, 1995-2020. [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>.

EUROPA. EUR-Lex úvodní stránka. Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie má Evropská unie řadu úředních jazyků. [online]. © European Union, 1995-2020. [cit. 2021-04-12] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:12012E/TXT>.

EUROPA. EUR-Lex úvodní stránka. Úmluva proti korupci úředníků [online]. © European Union, 1995-2020. [cit. 2021-03-15] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:I33027>.

Europäische Union. Über die EU. Länder. Österreich. [online]. © Europäische Union, 1995-2021 [cit. 2020-02-23] Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/austria_de.

European Commission. DGs. Communication. Public Opinion. Corruption – December 2019. Factsheets in national language. [online]. © European Union, 1995-2020. [cit. 2020-11-21] Dostupné z: <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2176>.

Evropská Unie. Právo EU. Smlouvy EU. Smlouvy v platnosti. Smlouvy o fungování Evropské unie. [online]. © European Union, 1995-2020. [cit. 2020-11-21] Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016E/TXT&from=EN>.

Evropský veřejný ochránce práv. Tiskové středisko. Publikace. Evropský kodex řádné správní praxe. [online]. © Evropská unie, 1995-2020. [cit. 2020-11-21] Dostupné z: <https://www.ombudsman.europa.eu/cs/publication/cs/3510>.

Gewerkschaft Öffentlicher Dienst. Über uns. [online]. © 2021 Gewerkschaft Öffentlicher Dienst [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <https://www.goed.at/ueber-uns/leitbild/>.

GRECO. Structure. Etats membres et observateurs. Austria. Clause de non-responsabilité - [online]. © Conseil de l'Europe 2020 - [online]. © Crédit photos. [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://www.coe.int/fr/web/greco/structure/member-and-observers>.

Hofstede Insights. COUNTRY COMPARISON. Austria. Czech Republic. [online]. © 2021 Hofstede Insights [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://hi.hofstede-insights.com/about-us>.

IBM. Explore more. About IBM. What is IBM Could? [online]. © Copyright [online]. © 2021 IBM [cit. 2021-03-25]. Dostupné z: <https://www.ibm.com/cz-en/cloud>.

International Anti-Corruption Academy. About Us. History. [online]. © 2021 IACA. Developed by IACA. [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://www.iaca.int/who-we-are/about-us/history.html>.

ITIM. Curriculum vitae. Geert Hofstede. Consultant. [online]. © Zendesk 2021 [cit. 2021-03-25]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20051214033742/http://www.itim.org/cv_geert.html.

Justice CZ. Boj proti korupci. Protikorupční agenda. Ostatní témata [online]. © Ministerstvo spravedlnosti ČR 2020 [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://korupce.cz/protikorupcni-agenda/ostatni-temata/lobbying/>

Justice CZ. Boj proti korupci. Zahraniční spolupráce. GRECO [online]. © Ministerstvo spravedlnosti ČR 2020 [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://korupce.cz/zahranicni-spoluprace/greco/>.

Justice CZ. Boj proti korupci. Zahraniční spolupráce. Index CPI a BPI [online]. © Ministerstvo spravedlnosti ČR 2020 [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://korupce.cz/zahranicni-spoluprace/index-cpi-a-bpi/>.

Justice CZ. Boj proti korupci. Zahraniční spolupráce. OECD [online]. © Ministerstvo spravedlnosti ČR 2020 [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://korupce.cz/zahranicni-spoluprace/oecd-2/>.

Justice CZ. Boj proti korupci. Zahraniční spolupráce. UNCAC [online]. © Ministerstvo spravedlnosti ČR 2020 [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://korupce.cz/zahranicni-spoluprace/uncac/>.

Justice CZ. O nás [online]. © Ministerstvo spravedlnosti ČR 2020 [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://korupce.cz/o-nas/>.

Karlovy Vary. Vyhledávání. Etický kodex. [cit. 2021-04-13] [online]. © Magistrát města Karlovy Vary 2020. Dostupné z: <https://mmkv.cz/cs/eticky-kodex-zamestnancu-statutarniho-mesta-karlovy-vary>.

Land Oberösterreich. Verwaltung. Bezirkshauptmannschaften. [online]. © Amt der Oö. Landesregierung 2021. [cit. 2021-04-13]. Dostupné z: <https://www.land-oberoesterreich.gv.at/12737.htm>.

LUSTIGOVÁ, Martina. Volby a předvolební kampaně za Rakousko-Uherska [online] © 1997-2021 Radio Prague International. [cit. 2021-04-20] Dostupné z: <https://cesky.radio.cz/volby-a-predvolebni-kampane-za-rakousko-uherska-8619378>.

Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana. Služby pro veřejnost. Informace podle zákona 106. Různé. Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy. [online]. © 2020 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/poskytnuti-informaci-eticky-kodex-uredniku-a-zamestnancu-verejne-spravy.aspx>.

Ministerstvo vnitra ČR. Dokumenty a stanoviska. Služební předpisy. 2015. Předpis č.3/15. [online]. © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2021-03-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/sluzebni-predpisy.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d>.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. Poskytnutí informací na základě žádosti o informace ze dne 22. června 2014. In: Praha, 2014, Č. j. MV-89007-2/ODK-2014. [online]. © 2020 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2020-02-23] Dostupné také z: <http://www.mvcr.cz/clanek/poskytnuti-informaci-eticky-kodex-uredniku-a-zamestnancuverejne-spravy.aspx>.

OECD. About. Our global reach. [online]. © Organisation for Economic Co-operation and Development 2020 [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <http://www.oecd.org/about/members-and-partners/>.

OECD. Bribery and corru OECD Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions. OECD Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions. [online]. © Organisation for Economic Co-operation and Development 2020 [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <http://www.oecd.org/corruption/oecdantibriberyconvention.htm>.

Oficiální web městské části Praha – Velká Chuchle. Vyhledávání. Etický kodex. [online]. © XHTML 1.0 Strict 2021. [cit. 2021-04-13] Dostupné z: <https://www.chuchle.cz/etickykodex.html>.

Österreichischer Gewerkschaftsbund. Mitglied werden. Younion. [online]. © 2021 Österreichischer Gewerkschaftsbund [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://www.oegb.at/gewerkschaften/younion>.

Rechtsinformationssystem des Bundes. Suche begriff. Staatsvertrag betreffend die Wiederherstellung eines unabhängigen und demokratischen Österreich. [online]. © 2021 Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort. [cit. 2021-04-15] Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10000265>.

Rechtsinformationssystem des Bundes. Suche begriff. Volksgruppengesetz. [online]. © 2021 Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort. [cit. 2021-04-15] Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?ResultFunctionToken=2812ca3b-a520-4b40-9bdd-28085119d3f5&Abfrage=Gesamtabfrage&SearchInAsylGH=&SearchInAvn=&SearchInAvsv=&SearchInBe-gut=&SearchInBgblAlt=&SearchInBgblAuth=&SearchInBgblPdf=&SearchInBks=&SearchInBundesnormen=&SearchInDok=&SearchInDsk=&SearchInErlaesse=&SearchInGbk=&SearchInGemeinderecht=&SearchInJus-tiz=&SearchInKmGer=&SearchInBvwg=&SearchInLvwg=&SearchInLgbl=&SearchInLgblNO=&SearchInLg-blAuth=&SearchInLandesnormen=&SearchInNormenliste=&SearchInPruefGewO=&SearchInPvak=&SearchIn-RegV=&SearchInSpg=&SearchInUbas=&SearchInUmse=&SearchInUpts=&SearchInUvs=&SearchInVer-g=&SearchInVfgh=&SearchInVwgh=&ImRisSeitVonDatum=&ImRisSeitBisDatum=&ImRisSeit=Un-de-fined&ResultPageSize=100&Suchworte=BGBI.+Nr.+396%2f1976&Dokumentnummer=NL00005582>.

Rechtsinformationssystem des Bundes. Trefferliste. Suche. Bundesrecht konsolidiert: Gesamte Rechtsvorschrift für Beamten-Dienstrechtsgesetz 1979, Fassung vom 20.04.2021. [cit. 2021-03-16] [online]. © 2021 Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort. Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10008470>.

Rechtsinformationssystem des Bundes. Trefferliste. Suche. Suche begriff. Datenschutz. [cit. 2021-03-16] [online]. © 2021 Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort. Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/eli/bgbl/ii/2018/108/P3/NOR40202577?ResultFunctionToken=a72b3555-2b71-4899-bbbd-39b2d237c35f&Abfrage=Gesamtabfrage&SearchInAsylGH=&SearchInAvn=&SearchInAvsv=&SearchInBe-gut=&SearchInBgblAlt=&SearchInBgblAuth=&SearchInBgblPdf=&SearchInBks=&SearchInBundesnor>

men=&SearchInDok=&SearchInDsk=&SearchInErlaesse=&SearchInGbk=&SearchInGemeinderecht=&SearchInJus-tiz=&SearchInKmGer=&SearchInBvwg=&SearchInLvwg=&SearchInLgbl=&SearchInLgblNO=&SearchInLg-blAuth=&SearchInLandesnormen=&SearchInNormenliste=&SearchInPruefGewO=&SearchInPvak=&SearchIn-RegV=&SearchInSpg=&SearchInUbas=&SearchInUmse=&SearchInUpts=&SearchInUvs=&SearchInVer-g=&SearchInVfgh=&SearchInVwgh=&ImRisSeitVonDatum=&ImRisSeitBisDatum=&ImRisSeit=Unde-fined&ResultPageSize=100&Suchworte=datenschutz.

Rechtsinformationssystem des Bundes. Trefferliste. Suche. Suche begriff. LobbyG Bundesgesetz zur Sicherung der Transparenz bei der Wahrnehmung politischer und wirtschaftlicher Interessen. [online]. © 2021 Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort. [cit. 2021-04-06] Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20007924>.

Rechtsinformationssystem des Bundes. Trefferliste. Suche. Suche begriff. Verfassungsgesetz. [online]. © 2021 Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort. [cit. 2021-03-16] Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20010295>.

Rechtsinformationssystem des Bundes. Trefferliste. Suche. Suche begriff. Verhaltenskodex. [cit. 2021-03-16] [online]. © 2021 Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort Dostupné z: https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?ResultFunctionToken=227ba763-2d5f-4686-9f22-ed00da60501a&Abfrage=Gesamtabfrage&SearchInAsylGH=&SearchInAvn=&SearchInAvsv=&SearchInBe-gut=&SearchInBgbAlt=&SearchInBgbAuth=&SearchInBgbPdf=&SearchInBks=&SearchInBundesnor-men=&SearchInDok=&SearchInDsk=&SearchInErlaesse=&SearchInGbk=&SearchInGemeinderecht=&SearchInJus-tiz=&SearchInKmGer=&SearchInBvwg=&SearchInLvwg=&SearchInLgbl=&SearchInLgblNO=&SearchInLg-blAuth=&SearchInLandesnormen=&SearchInNormenliste=&SearchInPruefGewO=&SearchInPvak=&SearchIn-RegV=&SearchInSpg=&SearchInUbas=&SearchInUmse=&SearchInUpts=&SearchInUvs=&SearchInVer-g=&SearchInVfgh=&SearchInVwgh=&ImRisSeitVonDatum=&ImRisSeitBisDatum=&ImRisSeit=Unde-fined&ResultPageSize=100&Suchworte=Verhaltenskodex&Dokumentnummer=ERL_BKA_20081031_920063_0046_III_1_2008.

Rechtsinformationssystem des Bundes. Landesrecht. Suchbegriff. NÖ Bezirkshauptmannschaften-Gesetz, LGBl. Nr. 96/2015. [online]. © 2021 Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort [cit. 2021-04-13]. Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=LrNO&Gesetzesnummer=20001103>.

Republik Österreich. Wirtschafts- und Korruptionstaatsanwaltschaft. Staatsanwaltschaften. Allgemeine Informationen. [online]. © Die österreichische Justiz, Bundesministerium für Justiz [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <https://www.justiz.gv.at/wksta/wirtschafts--und-korruptionsstaatsanwaltschaft/allgemeine-informationen~2c94848525f84a6301321fd924e3540b.de.html>.

Senát PČR. Dokumenty a legislativa. Fulltextové vyhledávání. K PROCEDURÁLNÍM ASPEKTŮM VSTUPU ČR DO EU. 2020 Senát PČR. [cit. 2021-03-12] Dostupné z : <https://www.senat.cz/doc2html/2074986415/index.html>.

Stadt Wien. Themen. Suchbegriff. Eine Frage der Ethik - Handbuch zur Korruptionsprävention. [online]. © Stadt Wien, Rathaus, A-1010 Wien. [cit. 2021-04-13] Dostupné z: <https://www.wien.gv.at/verwaltung/internerevision/ethik.html>.

Transparency International Austria. Wer wir sind. Entstehungsgeschichte [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <https://www.ti-austria.at/wer-wir-sind/entstehungsgeschichte/>.

Transparency International. Kdo jsme [online]. © 2021 Picards [online]. © 2012 - 2021 - MEDIA ENERGY s.r.o. – Internet solutions for your business. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/kdo-jsme/>.

United Nations. United Nations Convention against Corruption [online]. © United Nations 2020 [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/ratification-status.html>.

Úvodní strana. O nás. Veřejná správa. Dostupnost veřejné správy. Katalog činností obcí a krajů [online]. © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-03-22]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/katalog-cinnosti-vykonavanych-obcemi-v-jednotlivych-kategoriich.aspx>.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Jednání vlády. Dokumenty vlády. 2012. 2012-05-09 (Usnesení č. 327–342). 398/12 Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy. s. 1. [online]. © Úřad vlády České republiky, 2021. [cit. 2020-02-23] Dostupné z: <https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2012-05-09>.

Lingea Lexikon. Vyhledávání. Verantwortung. Lingea Lexikon 5, ver. 5. 1. 0. 5. Copyright ©2014 Lingea s.r.o.

BRAUNEDER, Wilhelm. Senát PČR. Archiv. Existuje v Rakousku druhá parlamentní komora?. [online]. © 2020 Senát PČR [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.senat.cz/doc2html/891970933/index.html>.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1.: Graf porovnávající bodové výsledky dotazníkového šetření České a Rakouské republiky.....	33
Obrázek č. 2.: Ikonografie Kodexu AT	67

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1.:	Přehled komparace etických kodexů	89
Tabulka č. 2.:	Přehled nestandardních odpovědí na otázku č. 11.....	107

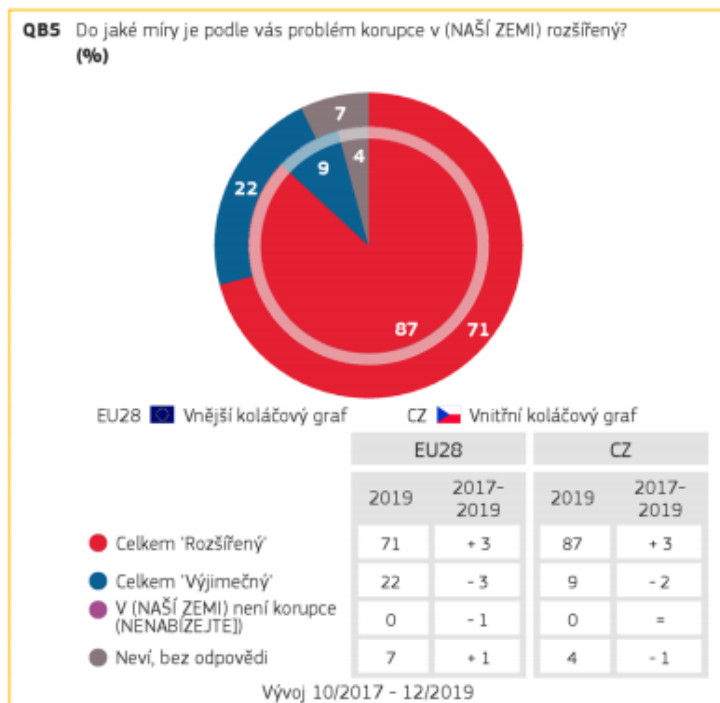
SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1:	Získaná data z otázky č. 1	99
Graf č. 2:	Získaná data z otázky č. 2	100
Graf č. 3:	Získaná data z otázky č. 3	101
Graf č. 4:	Získaná data z otázky č. 4	102
Graf č. 5:	Získaná data z otázky č. 5	102
Graf č. 6:	Získaná data z otázky č. 6	103
Graf č. 7:	Získaná data z otázky č. 7	103
Graf č. 8:	Získaná data z otázky č. 8	104
Graf č. 9:	Získaná data z otázky č. 9	105
Graf č. 10:	Získaná data z otázky č. 10	105
Graf č. 11:	Získaná data z otázky č. 12	107
Graf č. 12:	Získaná data z otázky č. 13	108

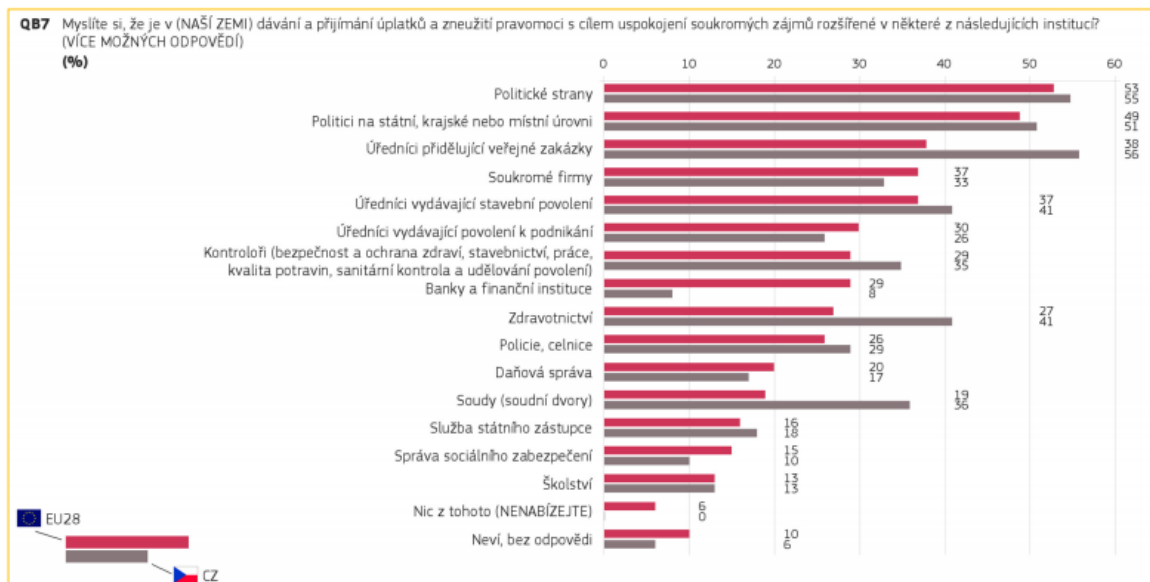
SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Graf – vnímání míry korupce v ČR v porovnání s EU	127
Příloha č. 2: Graf vypovídající o institucích, ve kterých by se mohla vyskytovat korupce v ČR v porovnání s EU	128
Příloha č. 3: Poskytnutí informace ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím od Ministerstva vnitra v ČR	129
Příloha č. 4: Komunikace s Oddělením vnějších vztahů a zahraniční spolupráce Jihočeského kraje	131
Příloha č. 5: Email s dotazníkem a žádostí o vyplnění a příklad kladné reakce tajemníka magistra Holého z Jindřichova Hradce.	132
Příloha č. 6: Email s dotazníkem a žádostí o vyplnění a reakce tajemnice magistrky Suzanne Kohn.	133

Příloha č. 1: Graf – vnímání míry korupce v ČR v porovnání s EU



Příloha č. 2: Graf vypovídající o institucích, ve kterých by se mohla vyskytovat korupce v ČR v porovnání s EU



Příloha č. 3: Poskytnutí informace ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím od Ministerstva vnitra v ČR



MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY



MVCRXD5KXHMU
prvotní identifikátor

MINISTERSTVO VNITRA
Sekce pro státní službu
Jindřišská 34
110 00 Praha 1
ID datové schránky: 9iutsan

Č. j. MV-51213-2/PR-2021

Praha 23. března 2021
Počet listů: 2

Vážená paní
Bc. Veronika Hazuková
Budějovická 824,
389 01 Vodňany
email: cizkov00@ff.jcu.cz

Poskytnutí informace ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím

Dne 15. března 2021 jsme obdrželi Vaši žádost o poskytnutí informace ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím. Na základě Vaší žádosti sdělujeme následující.

A. „Kdo se podílel na sepsání etického kodexu úředníků a zaměstnanců veřejné správy?“

Předkladatelem Etického kodexu úředníků a zaměstnanců veřejné správy (dále jen „Etický kodex“), který byl přijat usnesením vlády č. 331 ze dne 9. května 2012, bylo Ministerstvo vnitra. V rámci připomínkového řízení byl návrh usnesení vlády včetně Etického kodexu rozeslán všem ministerstvům a ústředním správním úřadům, dále České národní bance, Hospodářské komoře ČR, zmocněnci vlády pro lidská práva, Ústavnímu soudu, Kanceláři veřejného ochránce práv, Hlavnímu městu Praha, všem krajům, Nejvyššímu kontrolnímu úřadu, Svazu měst a obcí ČR, Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, Konfederaci zaměstnavatelských a podnikatelských svazů, Ekologickému právnímu servisu a Transparency International Česká republika. Zásadní připomínky uplatnilo Ministerstvo dopravy, Ministerstvo financí, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Česká národní banka, Královéhradecký a Olomoucký kraj. Tyto připomínky byly z velké části akceptovány a zapracovány do textu Etického kodexu. Do textu byly rovněž zapracovány doporučující připomínky Ekologického právního servisu a Transparency International Česká republika.

B. „Existuje komplexní zpracování protikorupční politiky v ČR?“

Problematika boje proti korupci nenáleží do působnosti Ministerstva vnitra. Koordinací úkolů v oblasti boje s korupcí na vládní úrovni byl pověřen ministr

spravedlnosti (usnesení vlády č. 538 ze dne 22. srpna 2018), proto doporučujeme se v této otázce obrátit na Ministerstvo spravedlnosti.

Nad rámec Vaší žádosti doplňujeme, že v roce 2014 byl přijat a nabyt účinnosti zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, který mimo jiné upravuje i problematiku pravidel etiky státních zaměstnanců. Na základě tohoto zákona byl vydán a od 1. 1. 2016 je účinný služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 13/2015, kterým se stanoví pravidla etiky státních zaměstnanců. Na státní zaměstnance zařazené v ministerstvech a jiných správních úřadech (služebních úřadech) se tedy vztahuje služební předpis náměstka pro státní službu (s výjimkou státních zaměstnanců zařazených ve služebních úřadech vyjmenovaných v § 11 odst. 5 větě druhé zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě), resp. služební předpisy příslušných služebních orgánů, jež blíže provádějí služební předpis náměstka pro státní službu, s nímž nesmějí být v rozporu. Státní zaměstnanci ve služebním poměru podle zákona o státní službě se řídí pravidly etiky státních zaměstnanců stanovenými služebními předpisy.

Příprava služebního předpisu náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 13/2015, kterým se stanoví pravidla etiky státních zaměstnanců, byla zajištěna sekcí pro státní službu Ministerstva vnitra. Před rozesláním návrhu služebního předpisu náměstka pro státní službu do meziresortního připomínkového řízení byl návrh představen a diskutován na kulatém stole k etice veřejné služby s názvem „Státní úředníci: Jak naplnit služební slib?“, který pořádala Transparency International Česká republika ve spolupráci se sekcí pro státní službu.

Návrh služebního předpisu náměstka pro státní službu byl rozeslán k připomínkám všem služebním úřadům, Odborovému svazu státních orgánů a organizací, Odborovému svazu zdravotnictví a sociální péče ČR, Českomoravskému odborovému svazu pracovníků školství a Transparency International Česká republika.

Mgr. Martina Postupová
personální ředitelka
sekce pro státní službu

Vyřizuje: Mgr. Tereza Tichá
tel. č.: 974 818 252
e-mail: tereza.ticha@mvcv.cz

Příloha č. 4: Komunikace s Oddělením vnějších vztahů a zahraniční spolupráce Jihočeského kraje

RE: Diplomová práce

Pospíšilová Kateřina <pospisilovak@kraj-jihocesky.cz>

Po 25.01.2021 15:47

Komu: Hazuková Veronika Bc. <cizkov00@ff.jcu.cz>

Dobrý den paní Hazuková,

uvedené téma korupce či etických kodexů v rámci přeshraniční spolupráce jak s Horním, tak s Dolním Rakouskem, ani v rámci Evropského regionu Dunaj – Vltava nikdy tématem nebylo.

Přeji Vám hodně štěstí při závěrečných zkouškách a při psaní diplomové práce.

S pozdravem Kateřina Pospíšilová

 Jihočeský kraj @kraj.jihocesky www.kraj-jihocesky.cz #vyjimecnycraj #drzimeprisobe #nejdovolenajenajihu	Ing. Kateřina Pospíšilová Oddělení vnějších vztahů a zahraniční spolupráce Odbor kancelář hejtmána Krajský úřad Jihočeského kraje U Zimního stadionu 1952/2 370 76 České Budějovice ID DS: kdib3rr pospisilovak@kraj-jihocesky.cz tel.: 386 720 496
--	--

From: Hazuková Veronika Bc. <cizkov00@ff.jcu.cz>

Sent: Friday, January 22, 2021 1:00 PM

To: Pospíšilová Kateřina <pospisilovak@kraj-jihocesky.cz>

Subject: Diplomová práce

Vážená paní inženýrko,

jmenuji se Veronika Hazuková a studuji Jihočeskou univerzitu v Českých Budějovicích, obor Česko-německá areálová studia. V současné době píši diplomovou práci s názvem Srovnání etického kodexu úředníka veřejné správy v České a Rakouské republice. V rámci své práce provádím dotazníkové šetření na úrovni jihočeských ORP a rakouských okresních měst v Dolním a Horním Rakousku. Jelikož se můj výzkum týká části oblasti Euroregionu Dunaj - Vltava a Jihočeský kraj s výše uvedenými spolkovými zeměmi spolupracuje, chtěla bych Vás poprosit o informace týkající se této problematiky:

Bylo téma korupce - potažmo etických kodexů, někdy tématem přeshraniční spolupráce a v případě, že ano, mohla bych poprosit o nějaké konkrétnější informace?

Předem děkuji za pomoc

Bc. Veronika Hazuková

Příloha č. 5: Email s dotazníkem a žádostí o vyplnění a příklad kladné reakce tajemníka magistra Holého z Jindřichova Hradce.

Hazuková Veronika Bc.

Út 08.12.2020 17:45



Komu: zlatuse.hofmanova@mupisek.cz; tajemnik@mesto-blatna.cz + **další (celkem 13)**

Vážená paní tajemnice/ Vážený pane tajemníku

Jmenuji se Veronika Hazuková a studuji Jihočeskou univerzitu v Českých Budějovicích, obor Česko-německá areálová studia. V současné době píše diplomovou práci s názvem Srovnání etického kodexu úředníka veřejné správy v České a Rakouské republice. V rámci své práce provádím dotazníkové šetření.

Tímto bych Vás chtěla požádat o pomoc s realizací tohoto šetření rozesláním níže uvedeného odkazu na anonymní dotazník zaměstnancům Vašeho úřadu.

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdS50EolFkvJJR1Lu114FEG_gxHTkt7RGay6lFZrZ8sSsJFmA/viewform?usp=sf_link

Předem děkuji za pomoc

Bc. Veronika Hazuková

HK

Holý, Karel <holy@jh.cz>

St 09.12.2020 11:13

Komu: Hazuková Veronika Bc.

Vážená paní bakalářko,
na Vaši žádost jsem kolegům šetření rozeslal.

přeji zdárné dokončení Vaší práce

Mgr. Karel Holý

Tajemník Městského úřadu Jindřichův Hradec
Klásterská 135/II, Jindřichův Hradec | IČ 00246875 |
tel. 384 351 207 | e-mail: holy@jh.cz | web: www.jh.cz

...

Příloha č. 6: Email s dotazníkem a žádostí o vyplnění a reakce tajemnice magistry

Suzanne Kohn.

Stadtamtsdirektion <Stadtamtsdirektion@neunkirchen.gv.at>
>
Út 09.02.2021 10:16
Komu: Hazuková Veronika Bc.

Sehr geehrte Frau Hazuková !

Leider können wir nicht mit Daten dienen, da die Bediensteten der Stadtgemeinde Neunkirchen keine Beamten, sondern Vertragsbedienstete sind. Im rechtlichen Status gibt es wesentliche Unterschiede zwischen Beamten und Vertragsbediensteten, eine Vergleichbarkeit ist somit nicht gegeben.

Wir wünschen viel Erfolg mit Ihrer Arbeit.

Mit freundlichen Grüßen

Mag. Susanne Kohn
Bezirkshauptstadt Neunkirchen
Stadtamtsdirektion
Öffentlichkeitsarbeit/Kommunikation
Rathaus, Hauptplatz 1
2620 Neunkirchen
Tel. 02635/601-17
Handy 0676/83 601 217
Fax 02635/601-86
stadtamtsdirektion@neunkirchen.gv.at
pressestelle@neunkirchen.gv.at
kultur@neunkirchen.gv.at
susanne.kohn@neunkirchen.gv.at
www.neunkirchen.gv.at

Hazuková Veronika Bc.

Po 08.02.2021 10:44

Komu: b.lehner@amstetten.at; stadttamt@baden.gv.at + **další (celkem 11)**

Sehr geehrte Frau Stadtamtsdirektorin/Sehr geehrter Herr Stadtamtsdirektor

mein Name ist Veronika Hazuková und ich studiere an der Südböhmischen Universität in Budweis, Studienprogramm Tschechisch-deutsche Areale Studien. Zur Zeit schreibe ich meine Diplomaarbeit mit dem Titel *Eine Komparation von ethischen Kodexen von Beamten in der öffentlichen Verwaltung der Tschechischen Republik und Republik Österreich*. Im Rahmen meiner Arbeit führe ich eine Umfrage durch.

Hierbei möchte ich Sie um Ihre Hilfe mit der Verwirklichung dieser Umfrage bitten. Unten finden Sie einen Link zu der anonymen Umfrage für die Angestellten Ihres Amtes.

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd5nUebxAyhKFqYkIfBC-CGSWQ-ethrL62T2DVXeNZIK0rH1A/viewform?usp=sf_link

Vielen Dank im Voraus

Bc. Veronika Hazuková